

14.9.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettua lakia. Laissa säädettäisiin tarjouskilpailuun perustuvasta premiojärjestelmästä, jossa teknologianeutraalisti edistettäisiin uusiutuviin energialähteisiin perustuvia voimalaitosinvestointeja. Samalla syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta.

Sähkön tuottaja, jonka voimalaitos on teknologianeutraalin tarjouskilpailun perusteella hyväksytty premiojärjestelmään, voisi saada premion mukaan määräytyvän tuen. Sähkön tuottaja olisi velvollinen tuottamaan hyväksytyt tarjouksen mukaisesti sähköä. Velvollisuuden noudattamatta jättämisestä sähkön tuottaja määrättäisiin maksamaan valtiolle alituotantokorvausta. Premiojärjestelmän mukaiset oikeudet ja velvollisuudet olisivat voimassa määräajan, josta tukiajan enimmäispituus olisi kaksitoista vuotta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain muuttamista siten, että siihen lisättäisiin viittaus premion mukaiseen tukeen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden syöttötariffijärjestelmään hyväksymishakemukselle säädettyä määräpäivää koskeva säännös on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	5
EU:n valtioneuvoston päätökset.....	5
Kehitys eräissä maissa.....	6
2.3 Nykytilan arviointi.....	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	12
3.1 Tavoitteet.....	12
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	12
Tarjouskilpailumallit.....	12
Preemion vaihtoehdot.....	15
Tukiaika.....	18
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	18
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	19
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	19
4.1.1 Taloudelliset vaikutukset valtion kannalta.....	19
4.1.2 Taloudelliset vaikutukset sähkön tuottajien kannalta.....	21
4.1.3 Vaikutukset Energiaviraston toimintamenoihin ja henkilöresursseihin.....	23
4.1.4 Vaikutukset sähkön markkinahintaan.....	23
4.1.5 Vaikutukset raaka-ainemarkkinoihin sekä raaka-aineiden hyödyntämiseen perustuviin voimalaitos- ja muihin investointeihin.....	24
4.1.7 Vaikutukset tuulivoimaloiden, aurinkovoimaloiden ja aaltovoimaloiden investointeihin.....	27
4.2 Muut vaikutukset.....	28
4.2.1 Ympäristövaikutukset.....	28
4.2.2 Kansallisten ja EU-tavoitteiden toteutuminen.....	28
4.2.3 Sähkön omavaraisuus ja vaikutukset sähköjärjestelmään.....	28
4.2.4 Työllisyysvaikutukset.....	28
5 ASIAN VALMISTELU.....	29
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	29
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	29
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	30
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	30
1.1 Laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta.....	30
4 luku Tarjouskilpailuun perustuva premiojärjestelmä.....	31
1.2 Laki tuulivoiman kompensatioalueista.....	50
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	50
3 VOIMAANTULO.....	51
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	51
LAKIEHDOTUKSET.....	54
Laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta.....	54
Laki tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	64

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionissa sovitut ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat voimakkaasti Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelua ja toimeenpanoa. Eurooppa-neuvosto hyväksyi lokakuussa 2014 vuoteen 2030 ulottuvat ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet. Uusiutuville energialähteille asetettiin sitova vähintään 27 prosentin EU-tason tavoite vuoteen 2030. Uusiutuvan energian kansallinen tavoite ei voi alittaa vuodelle 2020 asetettua tavoitetasoa, eli Suomen osalta 38 prosenttia. Komission ehdotuksen mukaan EU-tason uusiutuvan energian tavoitteita vuodelle 2030 ei tulla jyvittämään jäsenvaltiokohtaisiksi tavoitteiksi, vaan edistymistä seurataan uuden hallintomallin kautta. Tällä mahdollistetaan jäsenvaltioille joustavuutta ilmasto- ja energiapaketin tavoitteiden saavuttamisessa.

Suomen pitkän aikavälin tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean lokakuussa 2014 julkaisema mietintö ”Energia- ja ilmastotiekartta 2050” (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Energia ja ilmasto 31/2014) toimii strategisen tason ohjeena kohti tätä tavoitetta. Tiekartassa arvioitiin keinot vähähiilisen yhteiskunnan rakentamiseksi ja Suomen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi 80—95 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.

Marraskuussa 2016 julkaistu kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 (VNS 7/2016 vp), jäljempänä *energia- ja ilmastostrategia*, on pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeen ”Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti” päätoimia.

Energia- ja ilmastostrategiassa linjataan konkreettisia toimia ja tavoitteita siten, että Suomi saavuttaa Juha Sipilän hallitusohjelmassa sekä yhdessä EU:ssa sovitut energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030 ja on johdonmukaisesti matkalla kohti vuoden 2050 tavoitteita. Tällä hetkellä noin kolme neljännestä kasvihuonekaasupäästöistä syntyy energian tuotannosta ja kulutuksesta, kun siihen lasketaan mukaan liikenteen käyttämä energia. Päästöjä syntyy myös teollisuuden prosesseista, maataloudessa maaperästä ja kotieläinten kasvatuksesta sekä jätektorilta. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimia kaikilla toimialoilla.

Energia- ja ilmastostrategian mukaan Suomen uusiutuvan energian potentiaalin hyödyntäminen teollisen mittakaavan sähkön tuotannossa on yksi keskeisistä kysymyksistä pitkän aikavälin energia- ja ilmastotavoitteiden kannalta. Strategian mukaan ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi on tarpeen ottaa käyttöön teknologianeutraalit tarjouskilpailut, joiden perusteella maksetaan sähkön tuotantotukea ainoastaan kustannustehokkaimmille ja kilpailukykyisille uusiutuvan sähkön tuotantoinvestoinneille. Tavoitteena on lisätä uusiutuvan sähkön tuotantokapasiteettia 2020-luvulle mentäessä sähköjärjestelmän kehittämistarpeet huomioon ottaen. Vuosina 2018–2020 kilpailutetaan yhteensä 2 terawattituntia (TWh), jolloin voidaan hyödyntää laajasta potentiaalisesta hankejoukosta edullisimmin ja valtiontalouden kannalta optimaalisesti toteutettavat.

Energia- ja ilmastostrategiaa koskevassa eduskunnan kirjelmässä (EK 12/2017 vp) eduskunta edellyttää muun muassa, että valtioneuvosto:

1. uudistaa uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön ja lämmön tuotannon tukijärjestelmät niin, että tuet ohjautuvat kustannustehokkuusnäkökulmasta parhaisiin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin ja että tukien ja verotuksen kilpailuvaikutukset arvioidaan ja otetaan huomioon,

2. valmistelee strategiassa mainitun uuden uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuen (enintään 2 TWh) kilpailutukseen perustuen ja teknologianeutraalisti niin, että kilpailutukseen voivat tosiasiallisesti osallistua tuuli-, aurinko- ja CHP-tuotannon lisäksi muutkin mahdolliset uudet teknologiamuodot, mikäli tuki toteutetaan,
3. varmistaa, että teollisuuden käyttöön soveltuva ainespuu ohjautuu ensisijaisesti korkean jalostusarvon tuotteisiin eikä energian tuotantoon,
4. ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti sahateollisuuden sivutuotteiden, purun ja kuoren, käyttöön saamiseksi ja tasavertaisen kilpailuaseman varmistamiseksi.

Kärkihankkeen ”Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti” loppukauden päätoimenpiteitä on hallituksen toimintasuunnitelman vuosille 2017–2019 (Hallituksen julkaisusarja 5/2017) mukaan tukea siirtymäkauden aikana investointeja uusiutuvalla energialla tuotettuun sähkөөn.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Nykyisin Suomessa käytössä oleva uusiutuvan energian keskeinen tukiohjelma on tuotantotukijärjestelmä, jolla tuetaan erilaisista uusiutuvista energialähteistä (tuuli, biokaasu, puupolttoaine, metsähake) saatavaa sähkön tuotantoa. Tuotantotukijärjestelmän tarkoituksena on ollut lisätä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantokapasiteettia ja parantaa metsähakkeen kilpailukykyä fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna. Tukiohjelma on keskeinen Suomelle EU:ssa vuodelle 2020 asetetun uusiutuvan energian velvoitteen kannalta.

Tuotantotukijärjestelmä perustuu uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettuun lakiin (1396/2010; jäljempänä *tuotantotukilaki*) sekä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (1397/2010; jäljempänä *tuotantotukiasetus*). Tuotantotukijärjestelmä tuli voimaan vuonna 2011. Tuotantotukilaissa käytetään käsitettä syöttötariffijärjestelmä, mutta varsinaisesti kyse on tuotantotukijärjestelmästä, jossa tukitaso on liukuva preemio. Energiavirasto hallinnoi tuotantotukijärjestelmää. Tukijärjestelmään hyväksytyssä voimalaitoksessa tuotetusta sähköstä maksetaan tukea enintään 12 vuoden ajan.

Tuotantotukijärjestelmään voidaan hyväksyä voimalaitoksia vain tuotantotukilaissa asetettujen energialähteikohtaisten kiintiöiden puitteissa. Tuotantotukijärjestelmän tuulivoimalle määritetty 2 500 megavolttiampeerin (MVA) kokonaiskapasiteetti on jo täyttynyt. Biokaasuvoimaloita ja puupolttoainevoimaloita koskevia investointeja on tehty vain muutamia.

Tuuli-, biokaasu- ja puupolttoainevoimaloille maksettava tuotantotuki pohjautuu tuotantotukilaissa säädettyyn tavoitehintaan. Tavoitehinnasta vähennetään kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvo. Tavoitehinta on 83,50 euroa megawattitunnilta (MWh). Tavoitehinnasta vähennetään aina vähintään 30 euroa/MWh, vaikka sähkön markkinahinnan keskiarvo olisikin tätä alhaisempi. Lisäksi biokaasu- ja puupolttoainevoimaloille voidaan maksaa lämpöpreemiota, jos ne tuottavat lämpöä hyötykäyttöön. Lämpöpreemio maksetaan tavoitehinnan perusteella maksettavan tuen lisäksi, ja sen suuruus on biokaasuvoimaloille 50 euroa/MWh ja puupolttoainevoimaloille 20 euroa/MWh. Lämpöpreemion maksamisen ehtona on riittävän korkea hyötysuhde. Puupolttoainevoimaloille on lisäksi säädetty 750 000 euron enimmäismäärä neljän perättäisen vuosineljänneksen yhteenlasketulle tuotantotuella.

Metsähakesähkön tuotantotuen tasoon ja määrään vaikuttavat päästöoikeuden kolmen kuukauden keskihinta ja turpeen verotus. Metsähakesähkön tuen taso on vaihdellut turpeen veron mukaan 13,13—18,00 euroa/MWh, ja on tällä hetkellä 18 euroa/MWh. Tukea maksetaan sähköstä, joka on tuotettu suoraan metsästä saatavasta puusta valmistetulla metsähakkeella.

Tuotantotukijärjestelmän lisäksi keskeinen uusiutuvan energian tukiohjelma on energiatuki, josta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista (1063/2012), jäljempänä *energiatukiasetus*. Energiatukea voidaan myöntää sellaisiin ilmasto- ja ympäristömyönteisiin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista taikka vähentävät energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittoja. Energiatukea ei ole ollut mahdollista saada sellaisille uusiutuvan sähkön investointihankkeille, jotka kuuluvat tuotantotukijärjestelmän soveltamisalaan. Esimerkiksi tavanomaisen teknologian tuulivoima- tai biokaasusähköinvestointeja ei ole edistetty energiatuen avulla, mutta biokaasun liikennekäyttöä koskeviin investointeihin on ollut mahdollista saada energiatukea.

Uusiutuvan energian kärkihankkeita varten on lisäksi vuosina 2016—2018 tukiohjelma, jonka tavoitteena on edistää investointeja uuteen energiateknologiaan ja liikenteen biopolttoaineiden tuotantoon. Tukiohjelmaan sovelletaan valtionavustuslakia ja sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista (145/2016).

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

EU:n valtiontukisääntely

Euroopan Unionin valtiontukisääntely perustuu Sopimuksen Euroopan Unionin toiminnasta (jäljempänä *SEUT*) 107—109 artikloihin. Valtiontuen määritelmä perustuu SEUT 107 artiklan tulkintaan. Tuen katsotaan olevan valtiontukea, jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät: jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki; suosii jotakin yritystä tai tuotannonalaa; vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua; vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

SEUT:n mukaisesti valtiontuki ei sovellu sisämarkkinoille. Tästä pääsäännöstä on kuitenkin poikkeuksia. Joissain tapauksissa valtiontuki katsotaan suoraan sisämarkkinoille soveltuvaksi ja joissain tapauksissa valtiontuen voidaan katsoa tiettyjen edellytysten täytyessä soveltuvan sisämarkkinoille. Useissa tapauksissa jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa suunnitteilla olevista tuisista ja tukijärjestelmistä komissiolle ennakoon, minkä jälkeen komissio tekee päätöksen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

Komission tiedonanto Suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle ja energia-alalle vuosi-
na 2014—2020 (2014/C 200/01), jäljempänä *ympäristö- ja energiatuen suuntaviivat*, on keskeinen arvioitaessa uusiutuvan energian tuotantotukijärjestelmän hyväksyttävyyttä EU:n valtiontukisääntelyn kannalta. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoja sovelletaan 1 päivä heinäkuuta 2014 ja 31 päivä joulukuuta 2020 välisenä aikana. Suuntaviivoissa komissio vahvistaa edellytykset, joiden täytyessä energia- ja ympäristötukea voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana. Arvioidessaan tukitoimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille komissio tarkastelee tuen vaikutusta yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen, tarvetta valtion tukitoimenpiteisiin, tuen tarkoituksenmukaisuutta, kannustavaa vaikutusta, oikeasuhteisuutta ja

läpinäkyvyyttä sekä kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttämistä. Komissio voi hyväksyä tukiohjelman enintään kymmenen vuoden ajaksi.

Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön integroiminen markkinoille on tärkeää. Suunta- viivoissa edellytetään, että tuki myönnetään markkinahinnan lisäksi maksettavana korvaukse- na (premio) sähköntuottajien myydessä sähkönsä suoraan markkinoilla ja tuensaajiin sovelle- taan tavanomaisia tasehallintavelvoitteita. Lisäksi tulee varmistaa, että sähköntuottajilla ei ole kannustinta tuottaa sähköä negatiivisilla hinnoilla. Vuoden 2017 alusta alkaen tuki on tullut myöntää tarjouskilpailumenettelyssä selkein, läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein. Tarjous- kilpailumenettely voidaan joissain tapauksissa rajoittaa tiettyihin teknologioihin. Rajoittamista puoltavat tietyn uuden ja innovatiivisen teknologian pitemmän aikavälin potentiaali, monipuol- listamistarve, verkkorajoitteet ja verkon vakaus, järjestelmän integrointi- ja muut kustannukset sekä tarve välttää sitä, että tuki biomassalle vääristää raaka-ainemarkkinoita.

Kehitys eräissä maissa

Energiasektorin julkinen tuki EU-maissa painottuu uusiutuvan energian edistämiseen. Tyypil- lisesti EU-maissa on käytössä päällekkäisiä tukijärjestelmiä uusiutuvalla energialle. Tarkoi- tuksena on joko jatkaa toisiaan täydentävien järjestelmien käyttöä yhtäaikaaisesti tai vaihtoeht- oisesti käynnissä on siirtymä vanhasta järjestelmästä uuteen. Erilaiset syöttötariffijärjestelmät ovat olleet käytössä jo vuosia, mutta hallinnollisesti asetettavista tukitasoista ollaan luopumas- sa. EU-maissa uusiutuvan energian tuotantotukien tarjouskilpailut ovat yleistyneet viime vuo- sina, ja keskeinen syy on ollut EU:n valtiontukisääntely.

Tässä käsitellyistä esimerkeistä Ruotsissa ja Norjassa on käytössä sertifikaattijärjestelmä. Sak- sassa, Alankomaissa, Tanskassa ja Isossa-Britanniassa on otettu käyttöön tarjouskilpailuun pe- rustuva tuotantotukijärjestelmä. Tarkasteluun on pyritty valitsemaan keskenään erilaisia EU- maiden tarjouskilpailuun perustuvia tuotantotukijärjestelmiä. Toisaalta ne kaikki tähtäävät kustannustehokkuuteen, kun perinteisistä syöttötariffijärjestelmistä siirrytään tarjouskilpailuun perustuviin tuotantotukijärjestelmiin. Osa maista on järjestänyt jo monia tarjouskilpailuja ja osalla on kokemusta vasta ensimmäisistä kierroksista. Käytetyt tarjouskilpailumallit vaihtelevat eri maissa, kuten myös osallistumista koskevat vähimmäisedellytykset, seuraamukset hankkeiden myöhästymisestä tai toteuttamatta jättämisestä, tarjouskilpailun kohteena olevat teknologiat sekä hankkeiden sijaintia koskevat rajoitukset. Erilaisista tarjouskilpailuista on tehty lukuisia raportteja ja analyysyjä. Kaikille tai tiettyyn maahan parhaiten sopivaa järjes- telmää ei ole mahdollista yksilöidä, koska muun muassa olosuhteet, keskeiset energialähteet, sähkömarkkinoiden tilanne ja poliittiset painotukset eroavat toisistaan. Muiden maiden koke- mukset auttavat kuitenkin ennakoimaan minkälaisia seurauksia järjestelmien erilaisilla omi- naisuuksilla voi olla.

Saksa

Saksan nykyinen uusiutuvia energiamuotoja koskeva tukimalli ja lainsäädäntö tulivat voimaan vuonna 2014. Uusiutuvan sähkön tuotannon tukeminen rahoitetaan Saksassa sähkön kuluttajil- ta kerättävillä maksuilla. Aikaisempi syöttötariffijärjestelmä poistuu vähitellen käytöstä, ja siirtyminen tarjouskilpailujen käyttöön on etenemässä. Tarjouskilpailut ovat koskeneet pää- osin maahan sijoitettavaa aurinkosähkön tuotantoa kokoluokassa 0,1—10 megawattia (MW).

Tarjouskilpailun kohteena on tuotantokapasiteetti. Tuotanto on myytävä tukkimarkkinoille koko tukiajan. Osallistujat tarjoavat tavoitehintaa euroa/MWh, ja maksettava tuki on keski- määräisen sähkön markkinahinnan päälle maksettava liukuva premio. Hinta määräytyy tarjo- uksen mukaisesti, mutta kahdella kierroksella vuonna 2015 on testattu myös selvityshintaa,

jossa kaikki järjestelmään hyväksytyt saavat korkeimman hyväksytyyn hinnan. Tarjouskilpailuissa on hallinnollisesti asetettu enimmäistukitaso, jota tarjoukset eivät voi ylittää. Aurinkosähkön tarjouskilpailuja järjestetään kolme kertaa vuodessa, joista ensimmäinen oli huhtikuussa 2015. Tukiaika on 20 vuotta. Ensimmäisen aurinkosähkön tarjouskilpailun perusteella määräytynyt tavoitehinta (sähkön tukkuhinnan ja liukuvan premion summa) oli keskimäärin 91,7 euroa/MWh, mikä oli hieman korkeampi kuin viimeisin syöttötariffi. Tukitaso on kuitenkin laskenut tasaisesti ja toisella kierroksella selvityshinnan perusteella määräytynyt tavoitehintana oli 84,9 euroa/MWh. Helmikuussa 2017 järjestetyn kilpailutuksen voittajien tavoitehinnat olivat välillä 60,0—67,5 euroa/MWh. Tarjousten määrä on joka kierroksella ylittänyt moninkertaisesti kilpailutuksen kohteena olevan kapasiteetin määrän.

Tarjouskilpailuun osallistuvilta edellytetään vakuusmaksua kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen vakuusmaksu vaaditaan kun tarjouskilpailuun ilmoitaudutaan. Kun tarjous on hyväksytty, kerätään toisen kierroksen vakuusmaksu. Jos hanke peruuntuu ennen toisen vaiheen vakuusmaksun maksamista eli kun tarjous on hyväksytty, hankekehittäjä menettää ensimmäisen vakuusmaksun. Jos hanke ei toteudu kahden vuoden kuluessa hyväksymisestä, sopimus raukeaa ja hanke menettää toisen vaiheen vakuuden. Aurinkosähkölle ensimmäinen, kilpailuun osallistumisen mahdollistava vakuus on 4 euroa kilowattitunnilta (kW) ja hankkeen toteuttamista koskeva toinen vakuus on 50 euroa/kW. Vakuuden määrä puolitetaan, jos hankkeella on jo rakennuslupa. Todennäköisyys hankkeen toteutumiseksi on korkeampi, jos hanke on jo luvitettu. Alemmalla vakuudella voi olla myös vaikutuksia pienempien toimijoiden osallistumismahdollisuuksiin. Tarjouskilpailussa määräytynyttä tukea alennetaan 3 euroa/MWh, jos hanke ei ole toiminnassa 18 kuukauden kuluessa.

Aluksi Saksan tarjouskilpailut koskivat vain aurinkosähköä, mutta vuonna 2017 Saksa on julkaissut tarjouskilpailuja useammalle teknologialle. Aurinkosähkön lisäksi kilpailutetaan tukea maa- ja merituulivoimalle sekä biomassalle. Eri teknologiat kilpailutetaan omissa koreissaan. Ensimmäinen merituulivoiman kilpailutus järjestettiin keväällä 2017. Kilpailutuksen voittajiksi valittiin neljä hanketta, joiden yhteisteho oli lähes 1500 MW. Tarjotut hinnat olivat selvästi odotuksia alhaisemmat, ja osa voittajista tarjosi toteuttavansa hankkeen ilman sähkön tukkuhinnan päälle maksettavaa tukea. Tarjoushintojen alhaisuutta selittävät useat tekijät. Näistä tärkeimpiä ovat hankkeiden pitkä toteutusaika vuoteen 2024 asti ja se, että sähkön tuottajan ei tarvitse vastata verkkoliityntään liittyvistä kuluista.

Tanska

Tanska on järjestänyt merituulivoimahankkeita koskevia tarjouskilpailuja seitsemän vuodesta 2004 lähtien. Pääosin tarjouskilpailut ovat koskeneet tiettyä ennalta määritettyä kohdetta, minkä lisäksi Tanska on järjestänyt yhden tarjouskilpailun, joka sisälsi useita kohteita lähellä rantaviivaa. Myös tällöin kyseiset alueet oli määritelty etukäteen. Tanskan valtio vastaa pitkälti hankkeiden kehittämiseen ja verkkoliityntään liittyvistä kustannuksista. Joissain tarjouskilpailuissa viranomaiset ovat vastanneet myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn hoitamisesta.

Tarjouskilpailuja on järjestetty kahdella eri tavalla. Ensimmäinen tapa on rajoitettu huutokauppa, joka sisältää alkukarsinnan. Vain tietyt ennalta määrätyt edellytykset täyttävät tarjoajat voivat osallistua varsinaiseen tarjouskilpailuun. Toinen tapa on täysin avoin julkinen tarjouskilpailu, johon voi osallistua ilman alkukarsintaa, ja tarjouskierroksia järjestetään vain yksi. Hankkeiden toteutuspaikat on määritelty tarjouskilpailun säännöissä. Alkukarsintavaiheessa vaaditaan muun muassa rahoituslaitoksen takuu, merituulivoimareferenssiä (käyttö ja kunnossapito sekä kehittäminen ja rakentaminen), tietyn suuruinen liikevaihto ja suunnitelma käytettävistä turbiineista ja perustuksista.

Kaikissa tarjouskilpailuissa tuki on ollut tarjouksen mukainen liukuva premio ennalta määrättylle sähkön tuotannon määrälle. Tarjouskilpailussa on määrätty myös tuotantokapasiteetti. Tuki maksetaan maksimimäärälle sähkön tuotantoa, ja kokonaistuki vastaa noin 12–15 vuoden tuotantoa. Tukea ei kuitenkaan makseta niiltä tunneilta, jolloin sähkön hinta on negatiivinen. Tarjouskilpailussa on määritely tuotantokapasiteetti, joka on tähän mennessä toteutetuissa kilpailuissa ollut 200—600 MW. Eri tarjouskierroksilla voittajan tarjoama tavoitehinta on ollut 50—141 euroa/MWh. Voittajan tavoitehintaan on vaikuttanut investointikustannusten lisäksi muun muassa toteutusaikataulu ja sanktiot. Tavoitehintaa sisältää sähkön markkinahinnan ja liukuvan premion. Pääosin toteutetuissa tarjouskilpailuissa ei ole asetettu hyväksyttävälle hankkeelle kattohintaa. Lähelle rantaviivaa sijoituvia hankkeita koskevassa tarjouskilpailussa sen sijaan asetettiin kattohinta, noin 90 euroa/MWh.

Alankomaat

Alankomaissa on vuonna 2011 otettu käyttöön uusiutuvan energian tuotantotukijärjestelmä, jossa hankkeiden tukitaso perustuu tarjouskilpailuun. Järjestelmä korvasi aikaisemman käytössä olleen tuotantotukijärjestelmän, jossa tukimäärät perustuivat hallinnollisesti asetettuihin tukitasoihin. Tukijärjestelmä rahoitetaan energian hintaan sisältyvänä maksuna (sähkö, lämpö ja kaasu). Käytössä on niin kutsuttu nouseva tarjouskilpailu. Tarjouskilpailu muodostuu useista tarjouskierroksista, ja korkein mahdollinen tukitaso nousee joka kierroksella. Kierroksia voidaan jatkaa kunnes asetettu kapasiteettitavoite on saavutettu. Tarjouskilpailun kohteena on tuotantokapasiteetti, jolle tuki maksetaan liukuvana premiona. Tuki määräytyy tarjouksen mukaisesti.

Ennen vuotta 2011 käytössä olleessa syöttötariffijärjestelmässä monet tuen saaneet hankkeet eivät toteutuneet. Ongelma pyrittiin uudessa tukijärjestelmässä ratkaisemaan vaatimalla, että hankkeet ovat toteutettavissa. Lisäksi peruuntuneelle hankkeelle asetetaan kolmen vuoden osallistumiskielto tarjouskilpailuun. Alankomaiden kilpailutusjärjestelmä pitää sisällään uusiutuvan sähkön tuotannon, uusiutuvan lämmön tuotannon ja yhteistuotannon sekä biokaasun. Tukea voi saada 5—15 vuodeksi teknologiasta riippuen. Kullakin tarjouskierroksella eri teknologioille määritellään kattohinta ja budjetti. Järjestelmään kuuluu teknologiakategorioiden lisäksi vapaa kategoria, josta kaikki teknologiat voivat hakea tukea. Kunkin vuoden tarjouskilpailun kohteena oleva kokonaismäärä päätetään edellisenä vuonna. Järjestelmään otettava kapasiteetti eri teknologiakategorioiden päätetään kuitenkin vasta tarjouskilpailun aikana. Hankkeille ei ole asetettu vähimmäis- tai enimmäiskokoa. Ainoastaan biomassaa hyödyntävien yhteistuotantolaitosten yhteenlasketulle tuotannolle on järjestelmässä asetettu yläraja.

Alankomaat järjesti vuonna 2016 kaksi merituulivoiman tarjouskilpailua, joissa kilpailun kohteena oli molemmissa 700 MW kapasiteettia. Alankomaat on ottanut mallia merituulivoiman kilpailutuksiinsa Tanskan kokemuksista.

Iso-Britannia

Vuodesta 2002 Iso-Britanniassa käytössä oleva uusiutuvan energian tukijärjestelmä on korvautunut Contracts for Difference -järjestelmällä (jäljempänä *CfD-järjestelmä*), joka on suunnattu vähähiilisille teknologioille eli uusiutuvalle energialle ja ydinvoimalle.

CfD-järjestelmä rahoitetaan sähkön käyttäjien maksamilla maksuilla. Järjestelmä perustuu suljettuihin tarjouskilpailuihin, ja eri teknologiat kilpailevat omissa koreissaan. Kaikki kierroksella hyväksytyt tarjoukset saavat saman hinnan (selvityshinta). Tarjouksille on määrätty teknologikohtainen kattohinta. CfD-järjestelmässä hankkeen toteuttamispaikka ei ole määritely

tarjouskilpailussa, vaan osallistuja voi sen vapaasti valita. Hankkeiden tulee kuitenkin sijaita Iso-Britanniassa ja olla varsin pitkälle valmisteltuja.

Ensimmäinen tarjouskilpailu sulkeutui helmikuussa 2015. Hyväksytyjen 27 projektin yhteenlaskettu keskimääräinen vuotuinen tuki on 315 milj. puntaa ja tuotantokapasiteetti yhteensä yli 2000 MW. Tarjouskilpailussa menestyneiden hankkeiden saama tukitaso oli alempi kuin aiemmassa järjestelmässä.

Ensimmäisessä tarjouskilpailussa oli kaksi koria: vakiintuneet teknologiat ja vähemmän vakiintuneet. Vakiintuneiden teknologioiden koriin sisältyivät maatuulivoima, aurinkosähkö, jätteiden energiakäyttö (yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotanto) ja kaatopaikkakaasu. Toiseen vähemmän vakiintuneiden teknologioiden koriin sisältyi muun muassa yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotanto biomassalla, merituulivoima, mädättämökaasu ja geoterminen energia. Ensimmäisessä tarjouskilpailussa tuotantokapasiteetiltaan suurimmat voittaneet hankkeet olivat merituulivoimahankkeita. Määrällisesti eniten oli maatuulivoimahankkeita. Muita hankkeita oli vain muutamia kymmeniä megawatteja. Koreille ja eri teknologioille oli asetettu omat budjettinsa.

Varsinaista tarjouskilpailua edeltää alustava kierros, jonka aikana tarkastetaan, että osallistuvat hankkeet täyttävät tietyt vähimmäisvaatimukset. Järjestelmä takaa osallistujalle tietyn takuuhinnan. Tuki maksetaan sähkön tukkumarkkinahinnan päälle. Jos sähkön hinta nousee yli takuuhinnan, tuottaja joutuu maksamaan CfD-järjestelmään takaisin erotuksen. Iso-Britannian järjestelmässä ei ole asetettu samanlaisia seuraamusmaksuja kuin esimerkiksi Saksan tai Tanskan järjestelmässä, vaan sopimuksesta kieltäytyminen tai hankkeen toteuttamatta jättäminen johtavat 13 kuukauden kieltoon osallistua uusiin tarjouskilpailuihin.

Ensimmäisessä tarjouskilpailussa kaikki hyväksytyt tarjoukset saivat sen tuen, joka vastaa korkeinta hyväksyttyä tukitasoa kyseisenä vuonna. Tässä tapauksessa malli näyttää kuitenkin johtaneen epäterveeseen kilpailuun, sillä järjestelmään mukaan päästäkseen jotkut osallistujat tekivät strategisen tarjouksen ja tarjosivat niin alhaista hintaa, että jo tarjousvaiheessa oli selvää, että hanke ei voi olla kannattava. Nämä osallistujat kieltäytyivät tekemästä sopimusta lopullisen hinnan jäätyä odotettua alhaisemmaksi. Osallistumiskielto ei ole ollut tehokas sanktio, koska tarjouskilpailukierrosten väliin jäänyt aika on ollut pitkä eikä 13 kuukauden pituisella kiellolla ole ollut merkitystä.

Ison-Britannian toinen tarjouskilpailukierros sulkeutui toukokuussa 2017. Kierrokselle saattoivat osallistua ainoastaan vähemmän vakiintuneet teknologiat. Kehittyneille konversioteknologioille (pyrolyysi ja kaasutus), mädättämökaasulle ja biomassaan perustuvalla yhteistuotannolle on määritetty kierroksella omat budjetit ja maksimikapasiteetti. Kilpailutuksen voittajat määräytyivät puhtaasti hinnan perusteella teknologiasta riippumatta, eikä eri teknologioille ole omia koreja tai vähimmäismääriä. Kilpailutuksessa oli kuitenkin määritetty teknologiakohtaiset enimmäistakuuhinnat. Esimerkiksi merituulivoimalle takuuhinta voi olla enintään 120 euroa/MWh (105 puntaa/MWh) ja mädättämökaasulle 161 euroa/MWh (140 puntaa/MWh) vuosi 2021—2022 valmistuville hankkeille. Tukea maksetaan hankkeille 15 vuoden ajan. Hyväksytyjen hankkeiden hinta määräytyy samalla tavalla kuin ensimmäisellä kierroksella eli korkeimman hyväksytyyn samana vuonna valmistuvan hankkeen tarjoushinnan mukaan.

Ruotsin ja Norjan yhteinen sertifiointijärjestelmä

Sertifiointijärjestelmä on ollut käytössä Ruotsissa vuodesta 2003 lähtien. Norja liittyi Ruotsin järjestelmään vuonna 2012. Ruotsin ja Norjan yhteinen järjestelmä on ainoa EU-alueella toimiva ylikansallinen sertifiointijärjestelmä. Norja ilmoitti huhtikuussa 2016, että se ei enää

asetta uusia tavoitteita sertifikaattijärjestelmässä ja viimeisten järjestelmään liittyvien laitosten rakentaminen on aloitettava vuoden 2021 aikana.

Uusiutuvan sähkön tuottajille myönnetään yksi sertifikaatti jokaista uusiutuvilla energialähteillä tuotettua megawattituntia kohden. Järjestelmään kuuluvat voimalaitokset saavat sertifikaatteja korkeintaan 15 vuoden ajan. Sähkön tuottajat voivat myydä sertifikaatit vapaasti markkinoilla, joilla hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan markkinaehtoisesti. Sertifikaattien kysynnän määräävät sähkön myyjille ja sähkön käyttäjille asetetut sertifikaattien ostamista koskevat velvoitteet. Velvoitteen alaisten sähkön käyttäjien ja sähkön myyjien tulee hankkia ja mitätöidä sertifikaatteja tietty osuus yhtiön vuotuisesta sähkön kulutuksesta tai myynnistä. Sähkön tuottaja saa lisätuloja sertifikaattien myynnistä. Sähkön loppukäyttäjät maksavat sertifikaateista aiheutuneet kulut osana sähkölaskua. Viranomaiset valvovat, että yritykset mitätöivät velvoitettaan vastaavan määrän sertifikaatteja vuosittain. Velvoitteen laiminlyönnistä on seurauksena sakko. Sekä Ruotsissa että Norjassa sertifikaattien ostovelvoitteen ulkopuolelle on rajattu energiaintensiivistä teollisuutta.

Ruotsissa ja Norjassa järjestelmään kuuluvat uudet investoinnit tuulivoimaan, vesivoimaan, sähkön ja lämmön yhteistuotantoon biomassalla, aurinkosähkön ja geotermisen sähkön tuotantoon sekä aaltovoimaan. Tuulivoiman osuus sertifikaattijärjestelmässä on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Sertifikaattijärjestelmän piiriin kuuluvat tuotantomuodot eroavat hieman maittäin. Ruotsissa esimerkiksi myös sähkön ja lämmön yhteistuotanto turpeella sekä useat korvausinvestoinnit ovat järjestelmän piirissä. Lisäksi Ruotsissa yksityishenkilöt voivat saada sertifikaatteja, eikä rekisteriin liittymisestä peritä tuottajilta maksua. Norjassa tuottajilta taas peritään maksu rekisteriin liittymisestä. Sertifikaatteja voi säästää seuraaville vuosille, eikä niiden voimassaoloaikaa ole rajattu.

Ruotsissa järjestelmään otettiin aluksi likvidien markkinoiden luomiseksi myös jo olemassa olevaa yhteistuotantoa, tuulivoimaa ja pienimuotoista vesivoimaa. Nämä voimalaitokset poistettiin järjestelmästä suunnitelmien mukaisesti vuonna 2012. Sertifikaattijärjestelmän kautta tuetun uusiutuvan sähkön määrä on selvästi korkeampi Ruotsissa kuin Norjassa. Norja on ollut mukana järjestelmässä vasta muutaman vuoden. Investointien sijoittumisen painottumista Ruotsiin selittää myös uusiutuvan energian hankkeiden erilainen verokohtelu. Investointien verotuksessa hyväksytyissä poistoajoissa on eroja, ja lisäksi Ruotsissa on vapautettu sähköverosta tuulivoimatuotanto, joka menee yrityksen tai yhteisön omaan käyttöön. Sertifikaattijärjestelmä on tuonut Ruotsiin lukuisia uusiutuvan sähkön tuotannon investointeja. Norjaan investointeja on tullut järjestelmään kuulumisen ensimmäisinä vuosina vähän.

Sertifikaatteja on myönnetty selvästi enemmän kuin niitä on mitätöity, ja sertifikaattimarkkinalla on paljon ylijäämää. Vuoden 2015 lopussa ylijäämä oli 18,1 milj. sertifikaattia eli 18,1 milj. MWh. Ylijäämä kasvoi kyseisen vuoden aikana lähes 5 milj. sertifikaatilla. Näin suurella ylijäämällä on ollut vaikutusta sertifikaattien hintoihin ja hinnat ovat laskeneet. Vuonna 2015 sertifikaatin keskihinta oli noin 15 euroa/MWh. Sertifikaattien kysyntä asetetaan hallinnollisesti säädettävillä velvoitteilla. Ylijäämää on syntynyt, koska tuotantoa on otettu käyttöön ennakoitua aiemmin ja sertifikaattien mitätöintimäärät ovat olleet arvioitua alhaisempia.

2.3 Nykytilan arviointi

EU:n vuoden 2020 tavoitteisiin nähden uusiutuvan energian osuus loppukulutuksesta on kasvanut Suomessa etupainotteisesti ja vuodelle 2020 asetettu 38 prosentin velvoite ylittyi ensimmäisen kerran jo vuonna 2014. Kehityskulku näyttää myönteiseltä jatkossakin ja osuuden odotetaan nousevan selvästi yli 40 prosenttiin ennen vaalikauden loppua.

Uusiutuvan energian lisäystä ja osuutta loppukulutuksesta sekä energian loppukulutusta vuonna 2030 on arvioitu energia- ja ilmastostrategian jaksossa 2.3 (Uusiutuvan energian käytön lisääminen), johon seuraavat kaksi kappaletta perustuvat.

Uusiutuvan energian absoluuttisen määrän odotetaan jatkavan kasvuaan vuoden 2020 jälkeen myös ilman uusia politiikkatoimia. Eniten kasvaisi metsähakkeen ja metsäteollisuuden jäte-liemien käyttö. Metsäteollisuuden myönteinen kehitys uusine investointeineen lisää sivutuot-teiden sekä metsähakkeen tarjontaa. Myös lämpöpumput yleistyvät edelleen. Tuulivoiman li-säys hidastuu merkittävästi kuluvan vuosikymmenen kehitykseen verrattuna ilman uusia poli-tiikkatoimia. Aurinkosähkön määrä moninkertaistuu, mutta vuosituotanto jää vuoteen 2030 mennessä ilman uusia politiikkatoimia vielä alle yhden TWh:n. Vesivoiman tuotantoon ei odoteta mainittavaa lisäystä, lähinnä ympäristösääntelystä johtuvista syistä.

Energian loppukulutuksen kasvun odotetaan taittuvan ja ilman uusia politiikkatoimia se jäisi vuonna 2030 315 TWh vuositasolle. Uusiutuvan energian osuus loppukulutuksesta kasvaisi edelleen, mutta hitaammin kuin vuosina 2010—2015. Ilman uusia politiikkatoimia uusiutuvan energian osuus olisi 42 prosenttia vuonna 2020 ja 47 prosenttia vuonna 2030. Osuus jäisi 3 prosenttiyksikköä pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman 2020-luvun lopun tavoitteesta. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää uusiutuvan loppukulutusenergian määrän kasvattamista noin 10 TWh:lla, kun kokonaisloppukulutus pysyy ennallaan. Vastaavasti uusiutumattoman energian loppukulutuksen pieneneminen 20 TWh:lla johtaisi myös 50 prosentin uusiutuvan energian osuuteen.

Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden investointeihin ja selvityksiin myönnettävä ener-giatuki soveltuu erityisesti uusien teknologioiden käyttöönoton tukemiseen. Koska tuki perus-tuu lähtökohtaisesti investointikustannuksiin eikä rakennetun voimalaitoksen tuotantomää-rään, varmistaa tukijärjestelmä ensi sijassa kapasiteetin, mutta ei tuotannon lisäystä. Tukijär-jestelmän kustannukset valtiolle muodostuvat jo rakentamisvaiheessa.

Uusiutuvan energian osuuden lisääminen 50 prosenttiin 2020-luvulla ja täysin hiilineutraali energiajärjestelmä vuonna 2050 edellyttävät aktiivisia politiikkatoimia jo lähivuosina. Ener-giatukijärjestelmän lisäksi ylimenokauden ratkaisuna on tarpeen ottaa käyttöön valtiontalou-den kannalta kustannustehokas tukijärjestelmä, jolla ohjataan investointeja uusiutuvilla ener-gialähteillä tuotetun sähkön määrän lisäykseen vuoteen 2030 mennessä. Tarjouskilpailuun pe-rustuvan, teknologianeutraalin tuotantotukijärjestelmän voidaan katsoa antavan parhaat edelly-tykset saavuttaa kustannustehokkaasti Suomen kansalliset energia- ja ilmastopoliittiset tavoit-teet ja velvoitteet. Energia- ja ilmastostrategiassa todetun mukaisesti ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi on tarpeen ottaa käyttöön teknologianeut-raalit tarjouskilpailut.

Suomen kansallisen markkinan arvioidaan olevan liian pieni toimivan kansallisen sertifikaatti-järjestelmän perustamiselle, joten ylikansallinen järjestelmä olisi ainoa vaihtoehto sertifikaat-timallin toteuttamiselle. Ruotsissa ja Norjassa on käytössä valtion rajat ylittävä sertifikaattijär-jestelmä, josta Norja on irtautumassa. Valtion rajat ylittävä sertifikaattijärjestelmä edellyttää valtiosopimusta, jonka valmistelu kestäisi useita vuosia, eikä se siksi tule kyseeseen ylimeno-kauden ratkaisuna. Lisäksi tällaisessa sertifikaattijärjestelmässä Suomen uusiutuvan energian hankkeet kilpailisivat Ruotsin (ja Norjan) hankkeiden kanssa. Erityisesti tuulivoiman osalta hankkeita voisi Suomessa jäädä toteutumatta, sillä Ruotsissa ja Norjassa on merkittävä poten-tiaali ja hyviä tuulivoimapaikkoja. Suomessa toteutettaisiin todennäköisesti yhteistuotannon investointeja. Yhteistuotantoinvestointien määrää rajoittaa lämmitystarpeen rajallisuus, käy-tännössä Suomen lämpökuorma on jo hyödynnetty ja yhteistuotantoinvestoinnit ovat vanhojen laitosten korvausinvestointeja. Ylikansallinen sertifikaattijärjestelmä saattaisi ohjata suuren

osan muista kuin sähkön ja lämmön yhteistuotannon investoinneista Suomen ulkopuolelle. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen mukaan sertifikaattijärjestelmässä tuki olisi lähtökohtaisesti samantasoinen kaikille olosuhteista ja kannattavuudesta riippumatta, minkä vuoksi saattaisi seurauksena olla esimerkiksi metsäenergiaa hyödyntäville yhteistuotantolaitoksille suurempi tuki kuin investointien käynnistämiseksi olisi tarpeen. Etenkin ylikansallisessa sertifikaattijärjestelmässä vaikutuksia raaka-ainemarkkinoihin on todennäköisesti vaikeampi ottaa huomioon kuin kansallisessa tukijärjestelmässä. Tämä puolestaan voi johtaa puuaineksen ohjautumiseen ensi sijassa poltettavaksi metsähakkeena jatkojalostuksen sijasta. Seurauksena metsäteollisuuden investointi- ja toimintaedellytykset voivat heikentyä, mikä vastaavasti heijastuisi kielteisesti myös Suomen uusiutuvan energian osuuden kehitykseen. Ylikansallisen sertifikaattijärjestelmän voidaan katsoa edistävän huonosti kansallisia uusiutuvan energian ja omavaraisuuden lisäämistavoitteita.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on ottaa käyttöön energia- ja ilmastostrategian mukaisesti ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi tuotantotukijärjestelmä (preemiojärjestelmä). Hallituksen toimintasuunnitelman vuosille 2017–2019 mukaisesti esityksessä ehdotettu preemiojärjestelmä on kärkihankkeen ”Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti” loppukauden päätoimenpiteitä, ja sen tavoitteena on tukea siirtymäkauden aikana investointeja uusiutuvalla energialla tuotettuun sähkөөn.

Preemiojärjestelmän avulla varmistettaisiin investoinnit uusiutuviin energialähteisiin perustuvan uuteen sähkön tuotantokapasiteettiin siten, että uusiutuvan energian osuus kasvaisi 2020-luvun loppuun mennessä kansallisesti ja Suomelle EU:ssa asetetut tavoitteet ja velvoitteet huomioon ottaen.

Keskeisenä tavoitteena on kansantalouden kokonaisuus sekä preemiojärjestelmän kustannustehokkuus, mikä varmistettaisiin teknologianeutraaleilla tarjouskilpailuilla. Tavoitteena on myös suomalaisiin olosuhteisiin soveltuvan tarjouskilpailumenettelyn käyttöönotto. Tarjouskilpailun järjestäminen edellyttäisi aina erillistä valtion talousarvioon otettavaa valtuutusta.

Tavoitteena on lisäksi lisätä tietoa eri teknologioiden kustannustasosta ja keskinäisestä kilpailukyvyvystä sekä tarjouskilpailua koskevan menettelyn soveltamisesta. Tietoja tarvitaan, kun valmistellaan politiikkatoimia vuoden 2030 sekä sen jälkeisen energia- ja ilmastopoliittisten tavoitteiden varmistamiseksi. Tavoitteen mukaisesti tarjouskilpailua koskevat säännösethdotukset on laadittu siten, että saataisiin mahdollisimman monipuolisesti tarjouksia erilaisista uusiutuvan energian voimalaitoshankkeista.

Valmistelussa on otettu huomioon energia- ja ilmastostrategiaa koskevan eduskunnan kirjelmän tukijärjestelmiin liittyvät kannanotot.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Tarjouskilpailumallit

Tarjouskilpailuun perustuva tuotantotukijärjestelmä edellyttää hankekehittäjiltä kykyä arvioida mahdollisia riskejä ja hintatasoa sekä markkinoiden kehitystä ja kilpailutilannetta. Tarjouskilpailut kannustavat kehittämään kustannustehokkaita hankkeita, jolloin toimijoilla on jatkuva kehityspaine. Tarjouskilpailun perusteella vain kustannustehokkaimmat hankkeet hyväksy-

tään lähtökohtaisesti tukijärjestelmään. Sähkön tuotantoon liittyvät tarjouskilpailut on mahdollista toteuttaa usealla eri tavalla. Tarkastelu on esityksessä rajattu tarjouskilpailumalleihin, jotka ovat yleisimmin käytössä uusiutuvan energian edistämiseksi.

Suljettu tarjouskilpailu on yksinkertaisempi kuin muut tarjouskilpailumallit. Suljetussa tarjouskilpailussa hankekehittäjät tekevät tarjouksen tukitasosta (euroa/MWh), jolla ovat valmiita toteuttamaan tietyn määrän kapasiteettia (MW) tai tuotantoa (MWh). Tarjouskilpailun voittavat hinnaltaan alimmat tarjoukset, joilla tarjolla ollut kapasiteetti- tai tuotantotavoite saadaan täyteen.

Suljetussa tarjouskilpailussa tukitaso voi määräytyä siten, että kukin tarjouskilpailun voittanut sähkön tuottaja saa oman tarjouksensa mukaisen tukitason. Tukitaso voi myös määräytyä siten, että kaikki tarjouskilpailun voittaneet saavat saman tukitason, joka on korkein hyväksytty (selvityshinta).

Kun suljetussa tarjouskilpailussa tukitaso määräytyy selvityshinnan mukaan ja on kaikille voittaneille sama, on todennäköisempää, että tarjouskilpailuun osallistuvat pyrkivät tekemään todellista tukitarvetta vastaavan tarjouksen. Heikkoutena mallissa on se, että tukea maksettaisiin enemmän kuin hankkeet tarvitsevat käynnistyäkseen. Tukitason määräytyessä jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen tehdyn tarjouksen mukaisesti on mahdollista, että tarjouksen tekijä pyrkii ennakoimaan muiden tarjousten tasoa eikä tee tarjouta todellisen tukitarpeen mukaisesti. Tällöin tukitason arvioidaan kuitenkin jäävän jonkin verran alemmaksi kuin käytettäessä selvityshintaa. Vastaavasti myös tuesta valtiolle aiheutuvat kokonaiskustannukset jäävät pienemmiksi. Jos kilpailua on riittävästi ja hankekehittäjillä ei ole tarkkaa käsitystä muiden tarjousten tasosta, tarjoukset vastaavat todennäköisesti todellista tukitarvetta, vaikka tukitason määräytyy jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen. Jos tarjouskilpailu on teknologianeutraali ja kaikki tarjouskilpailun voittaneet saavat selvityshinnan mukaisen saman tukitason, voi tämä johtaa ylitukseen kustannustehokkaimmille tuotantomuodoille. Ylituen riski on selvästi pienempi, kun teknologianeutraalissa tarjouskilpailussa tukitaso määräytyy erikseen jokaisen voittaneen tarjouksen mukaan. Tarjouskilpailuun perustuvissa kansallisissa tuotantotukijärjestelmissä tukitaso määräytyy yleisimmin tarjouksen mukaan, mutta myös jonkin verran selvityshinnan mukaan.

Laskeva tarjouskilpailu on dynaaminen ja soveltuu paremmin tilanteeseen, jossa uusiutuvan energian hankkeiden kustannustasoon sekä hankkeiden ja toimijoiden määrään liittyy suurempaa epävarmuutta. Laskevassa tarjouskilpailussa asetetaan tietty tukitaso (euroa/MWh), ja tarjouskilpailun osallistujat tarjoavat kapasiteetin (MW) tai tuotannon (MWh), jonka ovat valmiita toteuttamaan tällä tukitasolla. Tukitasoa alennetaan, kunnes tukitasolla saadaan haluttu määrä kapasiteettia tai tuotantoa. Nämä voidaan päättää vasta tarjouskilpailun aikana.

Uusiutuvan energian tukijärjestelmissä vähemmän käytetty tarjouskilpailumalli on nouseva tarjouskilpailu kohoavalla tukitasolla. Tarjouskilpailukierroksia on useita peräkkäin, ja tarjottu tukitaso nousee jokaisella kierroksella. Tarjouskilpailun osallistujat eivät tiedä, montako kierrosta järjestetään ja paljonko kapasiteettia tai tuotantoa on tarjouskilpailun kohteena. Nämä ohjaavat tekemään tarjouksia jo ensimmäisillä kierroksilla.

Tarjouskilpailu voidaan järjestää myös erilaisten tarjouskilpailumallien yhdistelmänä, esimerkiksi ensin pyritään asettamaan tukitaso suurin piirtein oikealle tasolle laskevalla tarjouskilpailulla ja lopullinen tukitaso määräytyy suljetun tarjouskilpailuna avulla.

Tarjouskilpailuihin liittyy strategisen käyttäytymisen riski. Strategista käyttäytymistä on tarpeen ehkäistä, jotta tarjouskilpailun avulla tukitason määräytyminen ja uusiutuvan energian

tavoitteiden saavuttaminen tapahtuu kustannustehokkaasti. Tarjouskilpailussa osa hankekehittäjistä voi pyrkiä tuotantokustannuksiin nähden liian alhaisilla tarjouksilla valtaamaan markkinoita, mikä myöhemmin järjestettävissä uusissa tarjouskilpailuissa voi vähentää osallistujien määrää ja johtaa kohonneeseen tukitasoon. Suljetussa tarjouskilpailussa, jossa tukitaso määräytyy selvityshinnan perusteella, hankekehittäjä voi tehdä tuotantokustannuksiin nähden liian alhaisia tarjouksia olettaen väärin tukitason määräytyvän toisen sähkön tuottajan riittävän korkean tarjouksen mukaan. Kun näin ei tapahdu, hankekehittäjä ei pysty toteuttamaan hanketta. Riittävän suuri osallistujamäärä voi estää tällaisen tilanteen muodostumisen. Riski on pienempi, kun suljetussa tarjouskilpailussa tukitaso määräytyy jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen tai tarjouskilpailu on laskeva. Strategista tarjouskäyttäytymistä voidaan myös ehkäistä asettamalla ennakkoon vähimmäis- ja enimmäistukitasot. Tällaiset päätökset olisi lähtökohtaisesti pidettävä salassa tarjouskilpailun päättymiseen saakka. Lisäksi strategisten tarjousten riskin pienentämisessä voidaan hyödyntää julkisissa hankinnoissa kehitettyjä toimintatapoja tarjouskartellien torjumiseksi.

Tarjouskilpailun kustannukset ovat yleensä korkeammat sekä viranomaisen että hankekehittäjän kannalta, kun sovelletaan monimutkaisempaa tarjouskilpailumallia. Suljettu tarjouskilpailu on yleensä kustannuksiltaan edullisin sekä viranomaiselle että hankekehittäjälle. Sen arvioidaan soveltuvan hyvin Suomen oloihin ja olevan helposti toteutettavissa. Energia- ja ilmastostrategian mukaisesti tarjouskilpailun avulla tavoiteltu uusiutuvan sähkön vuotuinen lisäys 2 TWh on määrältään hyvin rajallinen. Tarjouskilpailuun osallistuvien hankkeiden määrä arvioidaan kilpailutettavaan tuotantomäärään nähden suureksi. Uusiutuvan energian hankkeiden kustannustasosta on varsin paljon tietoa, ja kustannustasot poikkeavat varsin paljon riippuen muun muassa sovellettavasta teknologiasta. Koska kilpailua oletetaan olevan paljon, arvioidaan suljetun tarjouskilpailun, jossa tukitaso määräytyy jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen, johtavan kustannustehokkaimpaan lopputulokseen. Tämä edellyttää kuitenkin, että strategisten tarjousten tekemistä pyritään tehokkaasti estämään.

Esityksessä ehdotetaan suljettua tarjouskilpailua, jossa tukitaso määräytyisi kunkin tarjouksen mukaisesti erikseen. Tällaisen mallin arvioidaan olevan yksinkertaisin ja kustannustehokkain, kun kyseessä on teknologianeutraali tarjouskilpailu ja tarjouksia oletetaan tulevan riittävästi.

Tarjouskilpailuihin on mahdollista sisällyttää etukäteen määritelty rajahinta, enimmäistukitaso tai suurin enintään hyväksyttävä preemio. Tavoitteena on tällöin parantaa tukijärjestelmän kokonaiskustannusten ennakoitavuutta ja rajoittaa kokonaiskustannuksia. Olennaista tavoitteen kannalta on rajahinnan tai vastaavan asettaminen oikealle tasolle. Oikean tason asettaminen on erityisen hankalaa, kun kyse on teknologianeutraalista tarjouskilpailusta.

Kansainvälisen vertailun perusteella rajahinnat on pääosin asetettu kunkin teknologian tasoitettujen energiantuotantokustannusten (LCOE) perusteella. Usein kyse on samalla myös teknologiakohtaisista tarjouskilpailuista. Suljetun tarjouskilpailun tunnuspiirteitä on se, että tarjoajat eivät tiedä tarkkaan muiden tarjouksia, ja siten hintainformaatiota on huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi niin sanotuissa dynaamisissa tarjouskilpailuissa. Sen vuoksi suljetussa tarjouskilpailussa rajahinnoilla ja niiden julkaisemisella saattaa olla ohjaava vaikutus tarjouksiin. Liian korkea rajahinta saattaa nostaa tarjouksia ja siten tukiohjelman kokonaiskustannuksia. Liian alhainen rajahinta sen sijaan voi rajata osan hankkeista ja teknologioista tarjouskilpailun ulkopuolelle, mikä vähentäisi kilpailua. Riittävä kilpailu on edellytys kustannustehokkaalle tarjouskilpailulle. Lisäksi esityksen tavoitteena on saada tietoa eri teknologioiden kustannustasosta, mikä puolestaan edellyttää tarpeeksi korkeaa rajahintaa.

Rajahinta on käytännössä mahdollista asettaa esimerkiksi ottaen lähtökohdaksi asianomaisen teknologian tasoitettujen energiantuotantokustannukset. Tämä on kuitenkin toimiva vaihtoehto

ainoastaan, jos eri teknologiat eivät kilpaile keskenään, ja soveltuu huonosti teknologianeutraaliin tarjouskilpailuun, jossa eri teknologiat kilpailevat keskenään. Teknologianeutraaleissa tarjouskilpailuissa ei pääsääntöisesti ole käytetty rajahintaa. Ainoa tiedossa oleva poikkeus tästä on Meksiko ja mahdollisesti Chile, mutta kummaankaan maan järjestelmiä ei voida pitää puhtaasti teknologianeutraaleina. Euroopassa teknologiakohtaisissa tarjouskilpailuissa teknologiakohtaisia rajahintoja on käytetty ainakin Saksassa, Puolassa ja Isossa-Britanniassa.

Tasoitettujen energiantuotantokustannukset poikkeavat eri teknologioilla merkittävästi toisistaan, esimerkiksi tuulivoiman tasoitettujen energiantuotantokustannukset ovat alemmat kuin aurinkosähkön vastaavat kustannukset. Rajahinnan asettaminen tietyn teknologian tasoitettujen energiantuotantokustannusten tai kaikkien teknologioiden kyseisten kustannusten keskiarvon mukaan tarkoittaisi, että osalle teknologioista rajahinta olisi selvästi liian korkea ja joillekin liian alhainen. Tällainen voi ohjata tekemään tukitarvetta korkeampia tarjouksia, kun kyse on teknologiasta, jolle asetettu rajahinta on liian korkea. Tämä puolestaan johtaisi tukijärjestelmän kokonaiskustannusten nousuun. Tarpeeksi korkea rajahinta olisi kuitenkin edellytys, että esityksen tavoitteiden mukaisesti olisi mahdollista saada tietoa eri teknologioiden kustannustasosta.

Kun tarjouskilpailuja on ollut useita, rajahinta on mahdollista asettaa edellisten tarjouskilpailujen lopputulosten perusteella. Tämä olisi periaatteessa varsin neutraali ja objektiivinen tapa asettaa rajahinta oikealle tasolle. Edellytyksenä on kuitenkin, että tukijärjestelmään tai investointien toteuttamisen kannalta muuhun keskeiseen lainsäädäntöön ei muutoin tehdä muutoksia, mikä puolestaan jäykistäisi järjestelmän kehittämistä. Heikkoutena olisi myös, että tällainen saattaa jossain määrin lisätä strategisten tarjousten riskiä. Menettely ei sovellu, kun uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön tuotantotuesta ei ole järjestetty tarjouskilpailuja.

Rajahinta on joidenkin maiden tuotantotukijärjestelmissä asetettu ensimmäisillä tarjouskilpailukierroksilla ottaen lähtökohdaksi aiemmin voimassa olleen järjestelmän mukaisen hallinnollisesti asetetun tukitason. Tyypillisesti tarjouskilpailut näyttävät olevan teknologiakohtaisia ja rajahinta on asetettu jokaiselle teknologialle erikseen. Suomessa olisi periaatteessa mahdollista määrittää rajahinta syöttötariffijärjestelmän nykyisen tavoitehinnan (83,5 euroa/MWh) tai tavoitehinnan perusteella laskettavan enimmäistukitason (53,5 euroa/MWh) mukaan taikka soveltaen vastaava muutosta tavoitehinnassa kuin tapahtui vuoden 2015 alusta lukien verrattuna aiempaan tavoitehintaan tai sen mukaiseen tukitasoon. Etuna tällöin olisi, että se viestisi selkeästi tavoitteena olevan nykyistä syöttötariffijärjestelmää alempi tukitaso. Toisaalta teknologianeutraalissa tarjouskilpailussa tälläkään menetelmällä ei saatane oikealla tasolla olevaa rajahintaa.

Esityksessä ehdotetaan, että tarjouskilpailussa hyväksyttävän tukitason tulisi olla alempi kuin syöttötariffijärjestelmässä nykyisen tavoitehinnan mukaan maksettava enimmäistuki. Tavoitteena on varmistaa, että tukitaso jää alemmaksi kuin syöttötariffijärjestelmässä. Näin määritellyn rajahinnan ei kuitenkaan vielä merkittävästi arvioida rajaavan soveltamisalaan kuuluvia teknologioita tai potentiaalisia tarjouksia. Lisäksi olisi tarkoitus, että valtioneuvoston asetuksella olisi tarvittaessa mahdollista asettaa alempi rajahinta.

Preemion vaihtoehdot

Sähkön tuotantotukea maksetaan tyypillisesti kiinteänä syöttötariffina, kiinteänä preemiona tai liukuvana preemiona taikka niiden yhdistelmänä, jolloin vastaavasti sähkön hintariskin ja kaantumisen sähkön tuottajan ja valtion välillä vaihtelee.

Uusiutuvan energian hankkeet voidaan rahoittaa joko normaalilla tulorahoituksella tai niin sanotulla projektirahoituksella. Projektirahoitus on yleistynyt energiasektorilla ja on yleinen rahoitusmuoto etenkin tuulivoimahankkeissa. Tulorahoituksessa on kyse siitä, että yritys rahoittaa hankkeensa tyypillisesti osin edellisten tilikausien voittovaroilla eli tuloillaan ja osin pankkilainoilla. Pankkilainan määrä, ehdot ja korkotasot riippuvat ensisijassa siitä, millainen yrityksen taloudellinen tilanne ja lainanmaksukyky ovat. Projektirahoituksessa sen sijaan lainat perustuvat kyseisen projektin odotettuihin tulovirtoihin. Uusiutuvan energian tukiohjelmien kannalta merkityksellistä on se, että projektirahoitus on tyypillisesti huomattavasti herkempi projektin riskeille kuin normaali tulorahoitus. Muutokset hankkeen riskitasossa heijastuvat suoraan lainan määrään, ehtoihin sekä erityisesti korkotasoon.

Kiinteässä syöttötariffissa sähkön tuottajalle maksetaan samansuuruisena pysyvä tuki (euroa/MWh). Riskin sähkön markkinahinnan vaihteluista kantaa kokonaisuudessaan tuen maksaja. EU:n valtioneuvoston sääntely ei nykyisin enää mahdollista uusien syöttötariffijärjestelmien käyttöönottoa.

Kiinteä preemio tarkoittaa sähkön tuottajalle maksettavaa kiinteää tukea (euroa/MWh), jonka sähkön tuottaja saa sähkön markkinahinnan lisäksi. Valtiolle tukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset olisivat varsin tarkasti arvioitavissa. Hintariskin kantaa sähkön tuottaja, jonka saama kokonaistuotto vaihtelee sähkön markkinahinnan muutosten mukaan. Tämän arvioidaan suosivan suuria tai vakiintuneita toimijoita. Hankkeiden rahoituskustannuksilla on suuri merkitys tarvittavan tuen määrään pääomaintensiivisissä hankkeissa. Pääoman tuottovaatimus ja velkarahan korko sekä oman pääoman ja velkarahan suhde määrittelevät kokonaisrahoituskustannukset. Hankkeeseen liittyvät riskit nostavat rahoituskustannuksia, jolloin vastaavasti tukitarve kasvaa. Tästä syystä kiinteään preemioon liittyvä korkeampi riskitaso lisää tuen tarvetta ja vastaavasti valtiolle tukijärjestelmästä aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Erityisesti ne nostavat projektirahoitukseen perustuvien hankekehittäjien riskitasoa ja tukitarvetta verrattuna hankkeisiin, jotka perustuvat tulorahoitukseen. Kiinteä preemio suosisi todennäköisesti tulorahoitukseen perustuvia hankkeita. Lisäksi tarjouskilpailussa menestyisivät todennäköisemmin hankekehittäjät, joilla on optimistisimmat näkemykset hintakehityksestä, vaikka kyse ei olisi parhaista ja kustannustehokkaimmista hankkeista. Näistä syistä hankkeet eivät toteudu kustannustehokkuusjärjestyksessä. Kiinteän preemion mallissa investoijan odotuksia nopeammin nouseva sähkön hinta voi johtaa ylituen maksamiseen, erityisesti jos kilpailutuksessa ei ole asetettu sähkön hintakattoa, jonka jälkeen tukea ei makseta.

Sähkön markkinahinta on viime vuosina ollut hyvin alhainen, mikä vaikuttaa myös investoijien oletuksiin sähkön hinnasta tulevaisuudessa ja voi nostaa tarjoushintoja erityisesti kiinteässä preemiassa. Sähkön tuottajan hintariskiä voidaan pienentää esimerkiksi määrittelemällä kiinteälle preemiolle ala- ja ylärajat. Näin voitaisiin taata tuottajalle alhaisen sähkön markkinahinnan aikana tietty vähimmäistuottotaso ja toisaalta välttää ylituen maksaminen leikkaamalla maksettavaa preemiota, kun kokonaistuottotaso (sähkön markkinahinta + kiinteä preemio) nousee asetetun rajan yli. Sähkön tuottaja voi myös pienentää markkinahinnan riskiä ottamalla suojauksen sähkön hinnalle. Suojauksesta aiheutuu kustannuksia, jotka lisäävät tukitarvetta, ja samalla etenkin projektirahoitukseen perustuvien hankkeen rahoituskustannukset ja tuotantokustannukset nousevat, mikä edelleen lisää tukitarvetta.

Liukuvan preemion keskeinen ero kiinteään preemioon on markkinahinnan riskin siirtäminen sähkön tuottajalta valtiolle. Toisaalta valtio pääsee myös hyötymään sähkön hinnan noususta. Hintariskin siirtäminen pois sähkön tuottajalta mahdollistaa rahoituskustannusten alentamisen myös projektirahoitukseen perustuvissa hankkeissa, mikä alentaa tuen tarvetta ja vastaavasti järjestelmästä valtiolle aiheutuvia kokonaiskustannuksia sekä mahdollistaa kustannustehokkaimpien hankkeiden toteutumisen. Liukuva preemio voi vaihdella esimerkiksi päästöoikeu-

den hinnan tai sähkön markkinahinnan mukaan. Kun maksettu tuki muodostuu asetetun tavoitehinnan ja sähkön markkinahinnan erotuksesta (euroa/MWh), tuottajan saama kokonaistuotto koostuu sähkön markkinahinnasta ja tuotantotuesta. Tukea ei makseta, jos sähkön hinta nousee asetetun tavoitehinnan yläpuolelle. Valtiolla tukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset eivät ole tarkasti arvioitavissa, koska sähkön markkinahinnan kehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia. Kustannusten mahdollinen vaihteluväli eri sähkön markkinahinnan kehitysoletuksilla sen sijaan voidaan arvioida. Liukuva preemio on helpompi erityisesti pienemmille toimijoille, joille sähkön hintariskin arvioiminen on vaikeampaa ja voi tuoda suhteessa suurempia lisäkuluja. Liukuvaan preemioon pohjautuviin malleihin voidaan yhdistää leikkureita, esimerkiksi tuki voi muuttua kiinteäksi sähkön markkinahinnan alittaessa tietyn tason. Vaihtoehtoisesti tuottajat voidaan velvoittaa maksamaan ylijäämä valtiolle, jos sähkön markkinahinta ylittää määrätyn maksimimäärän.

Liukuvassa preemiossa siirretään sähkön markkinahinnan riskiä tuottajalta valtiolle. Samalla kuitenkin parannetaan järjestelmän kustannustehokkuutta ja varmistetaan kustannustehokkaimpien hankkeiden toteutuminen. Sähkön markkinahinnan riskin jättäminen sähkön tuottajalle ei myöskään arvion mukaan parantaisi sähkömarkkinoiden toimivuutta. Sähkön markkinahintakehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia, ja osalla hankekehittäjistä on optimisempi näkemys kehityksestä kuin toisilla hankekehittäjillä. Jos tarjouskilpailun voittaneella hankekehittäjällä olisi liian optimistinen näkemys, hankekehittäjä tai hankkeen rahoittaja kärsisi tappiota, mutta voimalaitos ja sen sähkön tuotanto eivät kuitenkaan poistuisi markkinoilta.

Esityksen mukaisen preemiojärjestelmän tavoitteena on 2 TWh:n vuosituotanto. Ottaen huomioon myös lakiehdotukseen sisällytetyt sanktiot ja kannustimet preemiojärjestelmään hyväksytyjen voimalaitosten vuosituotannon arvioidaan keskimäärin olevan varsin lähellä asetettua tavoitetta. Sähkön tuotannon määrä vaihtelee kuitenkin vuosittain, muun muassa sääolosuhteista johtuen. Riippumatta siitä, olisiko maksettava tuki kiinteä tai liukuva preemio taikka niiden yhdistelmä, tuettavan sähkön määrän vuosivaihtelu on arviolta 20 prosenttia, eikä tätä tai sen vaikutusta tukijärjestelmän määräraharapeeseen ole vuositasolla mahdollista ennakoida.

Preemiojärjestelmän kustannustehokkuus sekä valtion talousarvioon vuosittain otettavan määräraharapeen ja järjestelmän kokonaiskustannusten ennakointi on arvion mukaan parhaiten samanaikaisesti toteutettavissa, kun tukitaso määräytyy kiinteän preemion ja liukuvan preemion yhdistelmänä. Esityksessä ehdotetaan liukuvan ja kiinteän preemion yhdistelmää siten, että tuki pysyy kiinteänä, kun sähkön markkinahinta on enintään 30 euroa/MWh. Malli arvioidaan kustannustehokkaimmaksi ja parhaiten varmistavan kustannustehokkaimpien hankkeiden toteutumisen. Jos viitehintana olisi korkeampi kuin 30 euroa/MWh, siirtyisi sähkön hintariskiä sähkön tuottajalle, mikä nostaisi rahoituskustannuksia ja tuen tarvetta. Vastaavasti valtiolle tukijärjestelmästä aiheutuvat kokonaiskustannukset nousisivat.

Preemiojärjestelmää voidaan täydentää sähkön tuottajalle asetettavalla velvoitteella maksaa valtiolle tukea takaisin, kun sähkön markkinahinta ylittää tietyn raja. Maksuvelvollisuus koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa tariffijakson aikana tukijärjestelmän mukaisen viitehinnan ja preemion summa ylittää sähkön markkinahinnan. Tällaisella velvoitteella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia tarjousten tasoon. Sen etuna olisi ylituoton siirtäminen sähkön tuottajalta valtiolle, kun sähkön markkinahinta ylittää tietyn rajan. Tällainen olisi erityisesti perusteltavissa, kun käytetään liukuvaa preemiota. Lähivuosina sähkön markkinahinnan ei arvioida nousevan sellaiselle tasolle, että maksuvelvollisuuden raja ylittyisi. Tällainen järjestely kuitenkin monimutkaistaa tukijärjestelmää, ja sen vuoksi sitä ei ole sisällytetty esitykseen.

Tukiaika

Eri maiden tuotantotukijärjestelmissä tukiaika, jolloin sähkön tuottaja voi saada tukea, on yleensä 12–20 vuotta.

Lyhyt tukiaika (esimerkiksi 5 vuotta) nostaa tukitarvetta, koska se lisää hankekehittäjän riskiä sähkön markkinahinnan kehityksestä. Lyhyt tukiaika on valtion talouden ja sähkömarkkinoiden hintakehityksen kannalta paremmin ennakoitavissa. Jos tukijärjestelmässä käytetään kiinteää preemiota, jossa sähkön markkinahintariski on kokonaisuudessaan sähkön tuottajalla, lyhyt tukiaika olisi tukijärjestelmästä valtiolle aiheutuvien kustannusten rajaamiseksi parempi vaihtoehto. Toisaalta tällaisessa kiinteän preemion mallissa valtiolle aiheutuvat kokonaiskustannukset arvioidaan kuitenkin suuremmiksi kuin liukuvan preemion mallissa taikka kiinteän ja liukuvan preemion yhdistelmissä. Lisäksi tukiajan pituutta koskevaan harkintaa vaikuttaa, että sähkön tuottajia on tukiajan päätyttyä hankala velvoittaa noudattamaan tukijärjestelmän mukaisia velvoitteita ja rajoituksia, esimerkiksi sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa on tukiajan päätyttyä mahdollista siirtyä laajasti muiden kuin tukeen oikeutettujen polttoaineiden käyttöön.

Jos tuki maksetaan liukuvana preemiona, suojaaa tukijärjestelmä investoijaa sähkön hintariskiltä tukiajan. Pidempi tukiaika laskee investoinnin riskiä, ja sitä kautta pääoman tuottovaatimusta. Pidempi tukiaika (10–15 vuotta) tarkoittaa myös reaaliarvoihin laskettuna pienempää kokonaistukimäärää. Pidempi tukiaika mahdollistaa lisäksi sähkön markkinahinnan mahdollisen kohoamisen seurauksena maksettavan tuen kokonaismäärän pienenemisen ja valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten alenemisen. Tätä pidemmät tukiajat eivät enää merkittävästi alenna edellä kuvattuja, esimerkiksi sähkön markkinahintaan liittyviä riskejä. Tällaiset pidemmät tukiajat eivät myöskään todennäköisesti laskisi hankkeen rahoitukseen liittyviä kustannuksia.

Esitettyyn preemiojärjestelmään parhaiten soveltuva sekä sähkön tuottajan investointiin liittyvän riskin hallitsemiseksi, uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön tuotannon lisäyksen varmistaminen 2030 vuoteen ja valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten kannalta olisi nykyisen syöttötariffijärjestelmän mukainen tukiaika 12 vuotta.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Uusiutuville energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettuun lakiin lisättäisiin tarjouskilpailuun perustuvaa preemiojärjestelmää koskevat säännökset. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa koskevalla investointihankkeella, joka on valmis toteutettavaksi. Preemiojärjestelmä alentaisi siihen hyväksytyjen voimalaitosten sähkön tuotantokustannuksia siten, että kustannustehokkaimmat uusiutuvia energialähteitä hyödyntävän sähkön tuotannon hankkeet voisivat toteutua nykyisessä markkinatilanteessa.

Energiavirasto järjestäisi tarjouskilpailun tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Tarjouskilpailun järjestäminen edellyttäisi, että valtion talousarviossa on kilpailutettavaa sähkön vuosituotannon määrää koskeva valtuus. Preemiojärjestelmään olisi mahdollista hyväksyä enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti voimalaitoksia. Preemiojärjestelmän mukaiset oikeudet ja velvollisuudet olisivat voimassa määräajan, josta tukiajan enimmäispituus olisi kaksitoista vuotta.

Premio määräytyisi tarjouskilpailun perusteella. Tarjouskilpailun voittanut sähkön tuottaja saisi tarjouksessaan ilmoittamansa preemion mukaisen tuen, kun sähkön markkinahinta on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehinta (30 euroa/MWh). Preemion mukaista tukea alennet-

taisiin sähkön markkinahinnan ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehinta, mutta pienempi kuin viitehinnan ja premion summa. Tukea ei maksettaisi, kun sähkön viitehinnan ja premion summa olisi vähintään samansuuruinen kuin sähkön kolmen kuukauden markkinahinta. Tukea ei myöskään maksettaisi sähköstä, joka on tuotettu järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella.

Sähkön tuottaja olisi velvollinen tuottamaan hyväksytyt tarjouksen mukaisesti sähköä uusiutuvalla energialähteellä. Velvollisuuden noudattamatta jättämisestä sähkön tuottaja määrättäisiin maksamaan valtiolle alituantokorvausta. Lisäksi kalenterivuoden aikana olisi sähköstä vähintään 90 prosenttia tuotettava biokaasuvoimalassa biokaasulla ja puupolttoainevoimalassa puupolttoaineilla, ei kuitenkaan järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella.

Syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta. Hakemus syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten olisi tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:ään lisättäisiin viittaus premion mukaiseen tukeen.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

4.1.1 Taloudelliset vaikutukset valtion kannalta

Preemiojärjestelmän taloudelliset vaikutukset valtiolle muodostuvat lähinnä kustannuksista, joita aiheutuisi sähkön tuottajalle maksettavasta premion mukaisesta tuesta.

Preemiojärjestelmään hyväksytyt voimalaitokset olisivat kahdentoista vuoden ajan järjestelmässä. Tarjouskilpailut (vuosituotanto 2 TWh) olisi tarkoitus järjestää vuosina 2018 ja 2019, jolloin preemiojärjestelmään hyväksytyjen voimalaitosten tukiajan alkaminen ajoittuisi arviolta vuosille 2020—2023. Valtiolle aiheutuvat kustannukset jakautuisivat tällöin vuosille 2020—2035, kun viimeiset voimalaitokset poistuisivat preemiojärjestelmästä vuonna 2035. Sähkön tuottaja olisi tarjouksessa velvollinen yksilöimään tariffijakson, josta tukiaika alkaisi kuluu. Tarjouskilpailujen jälkeen olisi tiedossa preemiojärjestelmään hyväksytyjen voimalaitosten osalta tukiajan alkamisen ajankohta ja preemio, jota käytetään tuen laskemisessa.

Laskelma valtiolle muodostuvista kokonaiskustannuksista on tehty olettaen, että keskimäärin tarjouskilpailu voitettaisiin preemiolla, joka olisi vähintään 10 euroa/MWh ja enintään 40 euroa/MWh, ja että sähkön kolmen kuukauden keskimääräinen markkinahinta olisi enintään 60 euroa/MWh. Todennäköisempää on arvion mukaan, että tarjouskilpailu voitettaisiin preemiolla, joka asettuisivat ääriarvojen välille. Samoin todennäköisempää on arvion mukaan, että sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan keskiarvo vuosina 2020—2035 olisi ääriarvojen välillä.

Sähkön kolmen kuukauden markkinahinta on vuosina 2012—2017 (kesäkuun loppuun 2017) ollut 25,83—42,70 euroa/MWh. Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa käytettiin seuraavia sähkön markkinahinnan arvioita: vuonna 2020 40—45 euroa/MWh, vuonna 2025 55—60 euroa/MWh ja vuonna 2030 60—65 euroa/MWh. Käytettyjä arvioita on pidetty optimisti-

sina. Arvioon on keskeisesti vaikuttanut arvio päästöoikeuden hintakehityksestä. EU:n komissio on mallinuksensa perusteella päättänyt varsin samantasoiseen arvioon päästöoikeuden hintakehityksestä (EU Referece Scenario 2016; https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20160713%20draft_publication_REF2016_v13.pdf).

Jos esimerkiksi tarjouskilpailu voitettaisiin keskimäärin preemiolla, jonka suuruus on 20 euroa/MWh ja sähkön markkinahinta olisi koko tukiajan keskimäärin 45 euroa/MWh, valtiolle aiheutuvat kokonaiskustannukset premion mukaisesta tuesta olisivat 120 milj. euroa ja kustannukset vuositasolla keskimäärin 10 milj. euroa. Viitehintana olisi ehdotuksen mukaan 30 euroa/MWh. Sähkön tuottajalla olisi mahdollisuus neljän vuoden pituisen tukijakson aikana tasata hyväksytyt tarjouksen mukainen sähkön vuosituotannon määrä. Tästä syystä ja sähkön markkinahinnan keskiarvon vaihtelusta valtiolle vuositasolla aiheutuvat kustannukset saattavat poiketa keskimääräisistä kustannuksista. Taulukoissa 1 ja 2 on esitetty taloudelliset vaikutukset valtiolle tukiaikana (12 vuotta) eri premion ja sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan tasoilla, kun premiojärjestelmässä olisi 2 TWh sähkön vuosituotantoa. Jos sähkön kolmen kuukauden markkinahinta olisi alle 30 euroa/MWh, ovat kustannukset samat kuin markkinahinnan ollessa 30 euroa/MWh. Premioon ei ole tarkoitus tehdä inflaatiokorotusta, joten reaalisesti sähkön tuottajalle sen mukaisesti maksettava tuki alenisi.

Taulukko 1. Premiojärjestelmän kustannukset yhteensä (milj. euroa)

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	240	360	480	600	720	840	960
35	120	240	360	480	600	720	840
40	0	120	240	360	480	600	720
45	0	0	120	240	360	480	600
50	0	0	0	120	240	360	480
55	0	0	0	0	120	240	360
60	0	0	0	0	0	120	240

Taulukko 2. Premiojärjestelmän kustannukset vuodessa (milj. euroa) laskettuna 12 vuoden tukiajan mukaan

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	20	30	40	50	60	70	80
35	10	20	30	40	50	60	70
40	0	10	20	30	40	50	60
45	0	0	10	20	30	40	50
50	0	0	0	10	20	30	40
55	0	0	0	0	10	20	30
60	0	0	0	0	0	10	20

Valtio voi myös saada premiojärjestelmään kuuluvalta sähkön tuottajalta alituotantokorvausta, jos voimalaitoksessa ei tuoteta premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta ensimmäisen tukijakson aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia taikka toisen tai kolmannen tukijakson aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia. Sähkön tuottajien arvioidaan kuitenkin tekevän tarjous sekä rakentavan voimalaitoksen ja käyttävän sitä sen mukaan, että alituotantokorvausta ei tule maksettavaksi. Tästä syystä valtion alituotantokorvausten perusteella saamat tulot arvioidaan vähäisiksi.

Jos sähkön tuottaja jättäisi noudattamatta velvollisuuksiaan siten, että osallistumisvakuutta tai rakentamisvakuutta ei palautettaisi, saisi valtio lisäksi tuloja niiden mukaisesti. Tarjouskilpailuun olisi mahdollista osallistua vain varsin pitkälle valmistellulla hankkeella. Sen vuoksi ei pidetä todennäköisenä, että valtiolle tulisi tuloja osallistumisvakuuden tai rakentamisvakuuden rahaksi muuttamisen perusteella.

Syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta. Tuotantotukilain 6 §:n 1 momentin mukaan syöttötariffijärjestelmään voidaan hyväksyä biokaasuvoimaloita, kunnes järjestelmään hyväksytyjen, pääasiallisesti biokaasulaitoksessa syntyvää biokaasua käyttävien biokaasuvoimaloiden generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho ylittää 19 megavolttiampeeria, ja puupolttoainevoimaloita, kunnes järjestelmään hyväksytyt puupolttoainevoimaloita on enemmän kuin 50 ja niiden generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho ylittää 150 megavolttiampeeria. Biokaasuvoimaloiden syöttötariffista ja lämpöpreemiosta aiheutuva kokonaiskustannukset olivat esitöiden (HE 152/2010 vp) mukaan arviolta noin 120 milj. euroa, kun laskelmissa käytetty sähkön markkinahinta oli 50 euroa/MWh. Puupolttoainevoimaloiden syöttötariffista ja lämpöpreemiosta aiheutuvat kokonaiskustannukset olivat alkuperäisen arvion mukaan useita satoja miljoonia. Biokaasuvoimaloita ja puupolttoainevoimaloita on kuitenkin toteutettu huomattavasti vähemmän kuin tuotantotukilain mukaan olisi mahdollista, minkä vuoksi kustannukset ovat jääneet alkuperäisiä arviota selvästi pienemmiksi, vaikka sähkön markkinahinta on pysynyt alhaisena.

Esityksessä ehdotettu syöttötariffijärjestelmän sulkeminen biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta tarkoittaisi arvion mukaan valtionaloudelle säästöjä kokonaisuudessaan noin 40–50 milj. euroa vuosina 2019–2030. Arviossa on oletettu, että muutoksen seurauksena syöttötariffijärjestelmässä olisi noin 4 MVA vähemmän biokaasuvoimaloita ja mahdollisesti yksi puupolttoainevoimala vähemmän.

4.1.2 Taloudelliset vaikutukset sähkön tuottajien kannalta

Sähkön tuottajille tarjouskilpailuun osallistuminen on vapaaehtoista. Sähkön tuottajalle aiheutuu kustannuksia ainoastaan, jos sähkön tuottaja päättää osallistua tarjouskilpailuun. Tarjouskilpailun voittanut sähkön tuottaja voi saada premion mukaista tukea, mutta voi myös joutua maksamaan valtiolle alituotantokorvausta.

Sähkön tuottajalle tarjouskilpailuun osallistumisesta aiheutuvat kulut liittyvät lähinnä osallistumisvakuuteen, jonka suuruus olisi tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna 2 eurolla/MWh. Lisäksi vakuuden hankkimisesta aiheutuu kustannuksia. Jos sähkön tuottajan tarjoama sähkön vuosituotanto olisi esimerkiksi 0,1 TWh, osallistumisvakuus olisi 200 000 euroa. Sähkön tuottaja saisi osallistumisvakuuden takaisin, jos sähkön tuottaja ei voita tarjouskilpailua, ja muutoin viipymättä sen jälkeen, kun sähkön tuottaja on asettanut rakentamisvakuuden. Lisäksi sähkön tuottajan olisi maksettava tarjouskilpailuun osallistumisesta osallistumismaksu, joka on tarkoitettu Energiavirastolle tarjouskilpailusta aiheutuvien kokonaiskustannusten kattamiseksi ja jonka suuruudeksi arvioidaan noin 2 500 euroa.

Sähkön tuottajalle, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, maksettaisiin tarjouksessa ilmoitetun premion mukaista tukea. Sähkön tuottajan saama tuki määräytyy tarjouksen perusteella hyväksytyn premion ja tariffijakson aikana tuotetun sähkön määrän sekä sähkön markkinahinnan keskiarvon perusteella. Taulukoissa 3 ja 4 on esitetty sähkön tuottajan vuodessa saama premion mukainen tuki eri premion ja sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan tasoilla, kun oletuksena on 0,1 ja 0,25 TWh sähkön vuosituotanto. Sähkön tuottajalle ei kuitenkaan maksettaisi premion mukaista tukea niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen.

Taulukko 3. Esimerkilaskelma premion mukaisesta tuesta voimalaitoksesta vuodessa (milj. euroa), jossa sähkön tuotanto on 0,1 TWh vuodessa

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0
35	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5
40	0	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0
45	0	0	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5
50	0	0	0	0,5	1,0	1,5	2,0
55	0	0	0	0	0,5	1,0	1,5
60	0	0	0	0	0	0,5	1,0

Taulukko 4. Esimerkilaskelma premion mukaisesta tuesta voimalaitoksesta vuodessa (milj. euroa), jossa sähkön tuotanto on 0,25 TWh vuodessa

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5	8,8	10,0
35	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5	8,8
40	0	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5
45	0	0	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3
50	0	0	0	1,3	2,5	3,8	5,0
55	0	0	0	0	1,3	2,5	3,8
60	0	0	0	0	0	1,3	2,5

Sähkön tuottajan oletetaan laativan tarjouksensa ja varmistavan voimalaitoksen vuosituotannon siten, että alituotantokorvausta ei olisi maksettava valtiolle.

Preemiojärjestelmässä sähkön tuottajalle aiheutuu lisäksi kustannuksia rakentamisvakuudesta. Rakentamisvakuuden suuruus olisi sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna 16 eurolla/MWh. Lisäksi vakuuden hankkimisesta aiheutuu kustannuksia. Jos sähkön vuosituotanto olisi esimerkiksi 0,1 TWh, rakentamisvakuus olisi 1,6 milj. euroa. Sähkön tuottaja saisi rakentamisvakuuden takaisin, jos voimalaitos liitetään kokonaisuudessaan sähköverkkoon ennen määräajan päättymistä siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Tarjouskilpailuun olisi mahdollista osallistua vain varsin pitkälle valmistellulla hankkeella ja sähkön tuottajan oletetaan muutoinkin yrkivän tehokkaasti siihen, että voimalaitos liitetään kokonaisuudessaan verkkoon mää-

rääjassa ja muut säädetyt velvollisuudet täytetään. Tästä syystä ei pidetä todennäköisenä, että sähkön tuottaja menettäisi rakentamisvakuuden.

Lisäksi premiojärjestelmästä aiheutuu sähkön tuottajalle kustannuksia, jotka liittyvät Energiaviraston suoritteiden lisäksi todentajien tehtäviin. Kustannukset olisivat vastaavia kuin syöttötariffijärjestelmässä. Sähkön tuottajan todentajalle maksama palkkio määräytyy todentajan hinnaston mukaisesti.

Premiojärjestelmän käyttöönotto merkitsisi myös, että energiatukiasetuksen mukaista investointeihin edistämiseen tarkoitettua energiatukea ei myönnettäisi premiojärjestelmän soveltamisalaan kuuluville uusiutuvan energian voimalaitoksille, ellei kyse ole esimerkiksi uuden teknologian kokeiluhankkeesta tai sellaisesta pientuotannosta, johon premiojärjestelmää ei sovelleta.

4.1.3 Vaikutukset Energiaviraston toimintamenoihin ja henkilöresursseihin

Energiaviraston tehtävänä olisi järjestää tarjouskilpailut, laatia niihin liittyvä ohjeistus ja lomakkeet sekä huolehtia tarjouskilpailuja koskevasta tiedottamisesta. Energiavirasto tekisi tarjousten perusteella päätökset sähkön tuottajille, joiden voimalaitos hyväksytään premiojärjestelmään, sekä myös muille tarjouskilpailuun osallistuneille sähkön tuottajille. Suunnitteilla oleviin tarjouskilpailuihin osallistuvia sähkön tuottajia on mahdollisesti 10–40, mutta määrä voi poiketa myös tästä. Sähkön tuottaja saattaa tehdä tarjouksen yhdestä voimalaitoksesta tai useita tarjouksia eri voimalaitoksista. Tarjouskilpailuun osallistuvat sähkön tuottajat olisivat velvollisia maksamaan Energiavirastolle osallistumismaksun. Osallistumismaksuilla olisi tarkoitus kattaa tarjouskilpailusta aiheutuvat kokonaiskustannukset.

Tarjouskilpailujen järjestämiseen arvioidaan tarvittavan Energiavirastossa 2 henkilötyövuotta (htv) vuosina 2018 ja 2019. Tämä olisi toteutettavissa resurssien uudelleen kohdennuksella. Syöttötariffijärjestelmään tarkoitettuja resursseja on esimerkiksi mahdollista kohdentaa uudelleen, kun tuulivoimaloita, biokaasuvoimaloita ja puupolttoainevoimaloita ei enää hyväksytä syöttötariffijärjestelmään.

Premiojärjestelmään hyväksytyjen sähkön tuottajien maksatushakemusten käsittely sekä premiojärjestelmää koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta olisi vastaavanlainen kuin syöttötariffijärjestelmässä. Näihin tehtäviin ei arvioida tarvittavan Energiavirastossa lisäresursseja.

Lisäksi Energiaviraston tietojärjestelmän päivittämisestä aiheutuisi alustavan arvion mukaan kustannuksia 100 000 euroa.

4.1.4 Vaikutukset sähkön markkinahintaan

Premiojärjestelmä parantaa sähkön tuottajien edellytyksiä investoida kokonaan uuteen uusiutuvan energian voimalaitoskapasiteettiin, jos voimalaitos hyväksytään järjestelmään. Kaikki sähköjärjestelmään tuleva tuotanto lisää sähkön tarjontaa, jollei kyse ole korvausinvestoinnista. Jos sähkön kysyntä ei kasva, syrjäyttää uusi tuotanto muuta tuotantoa ajojärjestyksessä sekä alentaa sähkön markkinahintaa. Premiojärjestelmään enintään hyväksyttävä sähkön vuosituotanto on kuitenkin vain 2 TWh, joten sen vaikutus sähkön markkinahintaan pohjoismaisilla markkinoilla on erittäin vähäinen ja selvästi pienempi kuin esimerkiksi Ruotsin ja Norjan yhteisen tai Tanskan uusiutuvan energian tukijärjestelmien vaikutus. Myös Saksan uusiutuvan energian tuotantotukijärjestelmien arvioidaan vaikuttavan pohjoismaisiin markkinoihin sähkön hintaa alentavasti.

4.1.5 Vaikutukset raaka-ainemarkkinoihin sekä raaka-aineiden hyödyntämiseen perustuviin voimalaitos- ja muihin investointeihin

Metsäbiomassa

Metsäbiomassan merkitys Suomessa uusiutuvan energian raaka-aineena on ratkaisevan tärkeä. Uusien metsäteollisuuden investointien seurauksena puun käyttö kasvaa Suomessa merkittävästi lähivuosina. Samalla muodostuu uudenlaisia mahdollisuuksia lisätä sivuvirtojen ja hakkuutähteiden biomassaan perustuvaa sähkön tuotantoa. Metsäteollisuuden ja muun puuta jalostavan teollisuuden käyttöön soveltuvaa raaka-ainetta ei ole perusteltua ohjata tukien avulla energian tuotantoon. Metsänhoidossa ja puun korjuussa syntyy kuitenkin runsaasti puuainesta, joka ei kelpaa tai jolle ei ole riittävästi kysyntää puunjalostuksen raaka-aineeksi. Esimerkiksi tuoreiden valtakunnan metsien inventointitietojen perusteella taimikonhoidon rästejä on tällä hetkellä lähes 800 000 hehtaaria. Niillä tehtävistä ensiharvennuksista voi kertyä puustoa noin 50 milj. kuutiota. Tästä pääosa ei ole taimikonhoidon rästien vuoksi jalostuskelpoista kuitupuuta, vaan energiapuuksi soveltuvaa pienläpimittaista puustoa.

Metsähaketta käytetään nykyisin energian tuotantoon, erityisesti sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa, mutta myös erillisessä lämmön tuotannossa, ja pyrolyysiöljyn tuotantoon. Metsähakkeen käyttö on viime vuosina vähentynyt sähkön ja lämmön yhteistuotannossa, mutta lämmön tuotannossa käyttö on kasvanut melko tasaisesti. Pienpuun energiakäyttö on viime vuosina kasvanut ja muiden jakeiden käyttö on laskenut. Metsähakkeen kysyntää voivat lähivuosina lisätä lähinnä polttoainemuutokset nykyisissä energian tuotantolaitoksissa, minkä lisäksi suunnitteilla on metsäbiomassaa hyödyntäviä biopolttoainelaitoksia.

Kuorta käytetään nykyisin energian tuotantoon, erityisesti teollisuuden sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa sekä sahojen prosessilämpölaitoksissa. Kuoren energiakäyttö on kasvanut vuodesta 2013. Lähivuosina kuoren saatavuuden odotetaan paranevan metsäteollisuuden investointien myötä. Lisääntyvä kuori tullaan todennäköisesti käyttämään energiaksi, joko suoraan poltettuna tai jalostettuna polttoaineeksi.

Puraa käytetään nykyisin massan tuotantoon, pellettien tuotantoon, puulevyjen tuotantoon ja energian tuotantoon. Purusta voidaan myös valmistaa bioetanolia. Purun suora energiakäyttö laski hieman vuonna 2014, mutta elpyi vuonna 2016. Sen sijaan puupellettien tuotanto on laskenut vuoden 2014 jälkeen.

Biomassaa (lähinnä puuperäistä) pääpolttoaineenaan käyttävää yhteistuotantolaitosten sähkön tuotantokapasiteettia on tällä hetkellä noin 2 000 MW, josta pääosa (yli 1 800 MW) teollisuudessa ja vajaa 200 MW yhdyskuntien kaukolämpösektorilla.

Biomassapohjaisen yhteistuotannon potentiaalia Suomessa rajoittaa lämpökuormien (yhdyskuntien kaukolämpö ja teollisuuden höyry ja lämpö) määrä. Hajautetun pientuotannon lisääntymisen, energian käytön tehostumisen ja lauhempien talvien seurauksena kaukolämpöverkkojen lämpökuorma pienenee. Uusien biomassapohjaisten yhteistuotantohankkeiden sijainti määräytyy lähtökohtaisesti lämmön tarpeen mukaan, eivätkä hankkeet ole toistensa vaihtoehtoja. Sähkön ja lämmön yhteistuotannon potentiaali on hyvin hyödynnetty jo nyt. Tällä hetkellä yhdyskuntien energiantuotantosektorilla on hyvin vähän uusia biomassaa hyödyntäviä yhteistuotantohankkeita suunnitteilla ja rakenteilla. Arvion mukaan lisäyspotentiaali rajoittuu lähinnä nykyisen fossiilisen polttoainekäytön korvaamiseen sekä pienen kokoluokan lämmönkäyttökohteisiin. Pienemmissä lämmön käyttökohteissa (esimerkiksi sahat, pienet kaukolämpöverkot) voi olla erillistä lämmöntuotantoa, joka olisi mahdollista korvata uudella sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksella. Kokonaan uusien yhteistuotantohankkeiden sähkön tuotan-

non potentiaaliksi arvioidaan 0,35 TWh, ja se rajoittuu pieneen kokoluokkaan. Osa yhteistuotantolaitosten korvausinvestoinneista ei välttämättä tuo uutta sähköntuotantokapasiteettia, vaan korvaisi nykyistä poistumassa olevaa kapasiteettia.

Syöttötariffijärjestelmään on toistaiseksi hyväksytty ainoastaan yksi puupolttoainevoimala. Kiinnostusta järjestelmään on vähentänyt erityisesti enimmäistuen rajaaminen 750 000 euroon neljän perättäisen tariffijakson aikana. Puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus olisi tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tarjouskilpailussa sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosta (puupolttoainevoimalaa) koskevan tarjouksen arvioidaan määräytyvän siten, että sähköstä saatavan hinnan tulisi kattaa ero verrattuna lämpökattilainvestointiin, tai – jos uusimistarvetta ei ole – koko sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen investointikustannus sekä lisäksi polttoainetarve. Myös polttoainehinnalla ja käytettävällä biomassajakeella on merkitystä sähkön tuotantokustannukseen. Teollisuuden yhteistuotantohankkeilla arvioidaan olevan hyvät edellytykset menestyä tarjouskilpailussa. Tämä koskee varsinkin hankkeita, joissa polttoainekustannus on alhainen.

Alueellisten vaikutusten kannalta keskeistä on puupolttoaineiden (tuotantotukilain 5 §:n 8 kohdan mukaan puupolttoaineilla tarkoitetaan metsähaketta sekä teollisuuden sivutuotepuuta, joka syntyy metsäteollisuuden puunjalostusprosessin sivu- tai jätetuotteena syntyvästä puuaineksesta) tarjonnan ja kysynnän tilanne. Eteläinen ja pohjoinen Suomi eroavat tässä suhteessa toisistaan. Koska pohjoisessa Suomessa on puupolttoaineiden tarjontaa kysyntään verrattuna enemmän kuin eteläisessä Suomessa, olisivat jäljempänä kuvatut puu- ja polttoainemarkkinoiden alueelliset vaikutukset pohjoisessa Suomessa vähäisemmät.

Jos sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos (puupolttoainevoimala) voittaisi tarjouskilpailun ja se hyväksyttäisiin preemiojärjestelmään, lisäksi se alueellisesti metsähakkeen, kuoren ja purun kysyntää vuodesta 2020 alkaen tai hieman myöhemmin. Merkittävä osa tarjouskilpailuun osallistuvan sähkön ja lämmön yhteistuotannon potentiaalista muodostuu pääkaupunkiseudun hankkeista. Jos hankkeet osallistuisivat tarjouskilpailuun ja menestyisivät siinä, olisi tällä merkittävä markkinavaikutus eteläisen Suomen alueella. Yhdenkin suuren puupolttoainevoimalan toteutuminen vaikuttaa merkittävästi puumarkkinoihin alueella, jolla markkinatilanne on jo valmiiksi muuta Suomea tiukempi. Toisaalta kireä markkinatilanne edellyttäisi mahdollisesti korkeampaa tarjousta, mikä heikentäisi edellytyksiä menestyä tarjouskilpailussa. Muualla Suomessa käytön lisäys kohdistuu laajemmalle alueelle, joten alueellinen vaikutus ei ole yhtä merkittävä kuin pääkaupunkiseudulla, mutta paikallisesti vaikutukset voivat kuitenkin olla huomattavia. Lisäksi joissain tapauksissa tarjouskilpailun voittanut puupolttoainevoimala voi kilpailla samoista raaka-ainelähteistä suunniteltujen biopolttoainelaitosten kanssa, mikä lisää näiden biopolttoainelaitosten käyttämien raaka-aineiden kustannuspaineita.

Metsähakkeen nykyinen keskimääräinen markkinahinta on 21 euroa/MWh. Jos puupolttoainevoimala voittaisi tarjouskilpailun ja se hyväksyttäisiin preemiojärjestelmään, saattaa sen puustamaksukyky mahdollisesti nousta lähelle 30 euroa/MWh, mikä voi johtaa metsähakkeen markkinahinnan nousuun korkean puustamaksukyvyn vuoksi. Jos metsähakkeen markkinahinta nousee yli nykyisten sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosten puustamaksukyvyn (noin 23 euroa/MWh), voi metsähakkeen käyttö nykyisissä laitoksissa vähentyä. Jos päästöoikeuden hinta nousee, myös nykyisten laitosten puustamaksukyky nousee, jolloin ne pystyvät kilpailemaan kalliimmasta metsähakkeesta. Koska suunniteltujen tarjouskilpailujen tarkoituksena on lisätä sähkön vuosituotantoa uusiutuvilla energialähteillä 2 TWh, kaikki vireillä olevat sähkön ja lämmön yhteistuotantohankkeet eivät mahtuisi preemiojärjestelmään. Tällöin vaikutukset puumarkkinoihin olisivat rajallisia.

Järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella tuotettu sähkö ei esityksen mukaan oikeuttaisi preemiojärjestelmässä premion mukaiseen tukeen eikä sitä luettaisi preemiojärjestelmän mukaisen tuotantovelvoitteen piiriin. Lisäksi preemiojärjestelmään hyväksytyssä puupolttoainevoimalassa olisi tuotettava sähköstä vähintään 90 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin mainitulla tukki- tai kuitupuusta valmistelulla metsähakkeella, jotta sähkön tuottaja olisi oikeutettu tukeen. Esityksen arvioidaan kannustavan tehokkaasti muun kuin tukki- ja kuitupuusta valmistetun metsähakkeen sekä purun ja kuoren käyttöön polttoaineena. Tukki- ja kuitupuusta valmistetun metsähakkeen rajaaminen esityksen mukaisesti preemiojärjestelmän mukaisen tuen ja tuotantovelvoitteen ulkopuolelle varmistaisi, että preemiojärjestelmän käyttöönotto ei johtaisi kuitupuun hinnan nousuun ja eikä siten heikentäisi metsäteollisuuden toiminta- ja investointiedellytyksiä. Lisäksi on huomattava, että sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen vaihtoehto on usein käytännössä lämpökattilainvestointi. Tällaisessa kohteessa ei ole rajoitettu kuitu- ja tukkipuusta valmistetun metsähakkeen tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

Kuvattuja vaikutuksia lieventäisi myös se, että tuontipuulla tuotettua sähköä ei ole EU-oikeudesta johtuvista syistä mahdollista rajata preemiojärjestelmän ulkopuolelle. Pitkällä aikavälillä puunkäytön arvioidaan kasvavan eri käyttökohteissa materiaalikäytöstä bioenergiaan. Tuontipuun käytön rajoittaminen voisi lisätä puumarkkinajännitettä kotimaassa.

Preemiojärjestelmässä voisi saada tukea purulla tuotetusta sähköstä. Tämä voi lisätä purun arvoa energian tuotannossa (tällä hetkellä noin 15 euroa/MWh), mikä parantaisi sahojen kannattavuutta. Tuki kannustaisi erityisesti sahojen omiin sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosten investointeihin nykyisessä markkinatilanteessa, jossa purun hinta on alhainen. Purun lisääntyvä käyttö energian tuotantoon voi vaikuttaa sen saatavuuteen esimerkiksi pellettituotantoon, uusiin biopolttoainelaitoksiin ja muihin käyttökohteisiin.

Biokaasu

Biokaasua tuotetaan ja hyödynnetään Suomessa tällä hetkellä lämmön ja sähkön tuotannossa sekä pienemmässä määrin liikennekäytössä. Biokaasun liikennekäytön kasvu on ollut viime vuosina nopeaa. Tällä hetkellä biokaasua tuotetaan erityisesti kaatopaikkalaitoksissa, jäteveden puhdistamoissa ja yhteismädätyslaitoksissa. Merkittävää potentiaalia lisäykseen olisi erityisesti maatiloilla ja yhteismädätyslaitoksissa, joissa voidaan käyttää raaka-aineina erilaisia jakeita. Biokaasun tuotannolla on monia kiertotalouteen liittyviä hyötyjä. Biokaasun tuotannosta voidaan esimerkiksi ottaa talteen ravinteita, joilla voidaan korvata epäorgaanisia lannoitteita.

Biokaasuvoimaloiden kannattavuuden kannalta suuri merkitys on raaka-aineesta saatavalla porttimaksulla sekä mahdollisuudessa hyödyntää sähkön ja lämmön yhteistuotannossa syntyvä lämpö. Kohteissa, joissa lämpö voidaan hyödyntää ja raaka-aineesta saadaan porttimaksu, voi biokaasuvoimala olla kannattavaa nykyisellä syöttötariffilla ja sen korotuksena maksettavalla lämpöpremiolla. Tällaisia kohteita on kuitenkin ilmeisesti vain vähän. Käytännössä laitokset saavat porttimaksun vain osalle raaka-aineita eivätkä välttämättä pysty hyödyntämään kaikkea tuotettua lämpöä. Syöttötariffijärjestelmään on toistaiseksi hyväksytty neljä biokaasuvoimalaa, joiden arvioitu vuosituotanto on yhteensä noin 50 000 MWh. Biokaasuvoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus olisi tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Potentiaali uusille biokaasua hyödyntäville sähkön ja lämmön yhteistuotannon hankkeille on rajallinen. Porttimaksullisia biojätteitä voisi olla hyödynnettävissä arviolta enimmillään noin 0,5–0,9 TWh, jolloin sähköntuotantopotentiaali olisi enimmillään noin 0,3 TWh.

Biokaasun käytön osalta lupaavimmat näkymät ovat liikenteessä ja työkonepolttoaineena. Biokaasun jakeluverkkoa voidaan myös täydentää kevyillä jakeluasemilla, joita voidaan perustaa esimerkiksi maatilojen tai biokaasulaitosten yhteyteen tai valtaväylien varrelle. Liikennekäytössä biokaasun arvo arvioidaan suuremmaksi kuin sähkön tuotannossa. Investointituki biokaasulaitoksille soveltuu näissä tapauksissa paremmin tukimuodoksi. Jos preemiojärjestelmään hyväksyttäisiin tarjouskilpailun perusteella biokaasuvoimala, voi tämä ainakin periaatteessa johtaa siihen, että biokaasua ohjautuisi liikennekäytön tai muun arvokkaamman käyttökohteen sijasta sähkön tuotannon polttoaineeksi. Sähkön hinnalla on yleisesti ottaen melko pieni vaikutus biokaasuvoimaloiden kannattavuuteen, joten preemiojärjestelmän mukaisella sähkön tuotannon tuella ei todennäköisesti olisi suurta vaikutusta investointien toteuttamiseen.

4.1.7 Vaikutukset tuulivoimaloiden, aurinkovoimaloiden ja aaltovoimaloiden investointeihin

Suomessa on tällä hetkellä asennettua tuulivoimakapasiteettia noin 2000 MW. Syöttötariffijärjestelmä on tehokkaasti edistänyt investointeja tuulivoimaloihin. Vuonna 2016 tuulivoimalla tuotettiin noin 3 TWh sähköä, joka vastaa 3,6 prosenttia Suomen sähkön kulutuksesta.

Maalle rakennettava tuulivoima on Suomessa jo vakiintunutta teknologiaa, ja tarjouskilpailuun osallistuva hankepotentiaali on suuri. Arvion mukaan vuonna 2018 Suomessa on noin 4000 MW valmiiksi luvitettuja tuulivoimahankkeita. Nämä hankkeet tuottaisivat toteutuessaan noin 12 TWh sähköä vuodessa eli merkittävästi enemmän kuin suunniteltujen tarjouskilpailujen kohteena oleva sähkön määrä olisi. Tämän lisäksi merituulivoimassa ja vielä luvittamattomassa maatuulivoimassa on huomattava potentiaali.

Tuulivoimalan tuotantokustannus muodostuu suurelta osin investoinnista. Pääoman tuottovaatimuksella on suuri vaikutus tuotantokustannukseen. Lisäksi kuluja aiheutuu huollosta ja kunnossapidosta. Kohteen tuuliolosuhteet vaikuttavat merkittävästi vuosituotantomäärään. Kustannustehokkaimmat tuulivoimahankkeet voisivat arvion mukaan menestyä tarjouskilpailussa. Erityisesti tuulivoimaloihin liittyvän suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi tarjouskilpailu olisi tärkeä ylimenokauden ratkaisu, joka parantaisi edellytyksiä toteuttaa tuulivoimahankkeita tulevaisuudessa markkinaehtoisesti.

Aurinkoenergian hyödyntämisen kehitys on ollut Suomessa monia muita Euroopan maita hitaampaa. Vuonna 2015 aurinkovoimalla tuotettiin noin 0,1 TWh sähköä, mikä vastaa 0,01 prosenttia Suomen sähkön kulutuksesta. Verkkoon kytketty aurinkosähkökapasiteetti oli 27 MW vuonna 2016, minkä lisäksi sähköverkon ulkopuolista kapasiteettia arvioidaan olevan jonkin verran. Aurinkosähköjärjestelmiä voidaan toteuttaa kattoasennuksina sekä erillisinä maalle sijoitettavina voimaloina. Aurinkosähkön määrä kasvaa vauhdilla. Aurinkosähkön tuottaminen on teknologialtaan vakiintunutta, ja teoreettinen potentiaali on Suomessa suuri. Arvion mukaan uutta kaupallisen mittaluokan tuotantoa voisi syntyä vuosittain 0,1 TWh ja kattopinta-aloilla voitaisiin Suomessa tuottaa noin 15 TWh aurinkosähköä vuonna 2030. Aurinkosähkön erittäin laajamittainen hyödyntäminen edellyttäisi kuitenkin Suomen olosuhteissa sähkön varastointia kesäajalta talvelle. Hankkeiden luvitusprosessi on kevyt verrattuna muihin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin. Aurinkovoimalan sähkön tuotantokustannukset muodostuvat samalla tavoin kuin tuulivoimalassa. Parhaidenkaan aurinkovoimalahankkeiden kustannustehokkuus ei kuitenkaan vielä tällä hetkellä ole tasolla, joka ennustaisi menestymistä tarjouskilpailussa.

Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/28/EY (jäljempänä *RES-direktiivi*) mukaan uusiu-

tuvia energialähteitä on myös valtamerienergia, mikä voi tarkoittaa esimerkiksi vuorovesi- tai aaltoenergiaa. Suomen olosuhteissa aaltoenergia voisi olla näistä vaihtoehdoista hyödynnettävissä. Aaltovoimalassa tuotetaan sähköä aaltojen liike-energiasta, ja mahdollisia toteutustapoja on useita. Suomessa ei ole yhtään aaltoenergiaa hyödyntävää voimalaitosta. Myös globaalisti teknologia on vasta kehittymässä kaupalliseen käyttöön. Aaltovoimalan tuotantokustannukset olisivat todennäköisesti huomattavasti korkeampia kuin vakiintuneiden uusiutuvien sähkön tuotantomuotojen, eikä aaltovoimaloilla arvioida olevan mahdollisuuksia menestyä tarjouskilpailussa.

4.2 Muut vaikutukset

4.2.1 Ympäristövaikutukset

Siltä osin kuin preemiojärjestelmään hyväksytyjen uusiutuvan energian voimalaitoksissa tuotettu sähkö korvaa fossiilisia polttoaineita vähenevät kasvihuonekaasupäästöt vastaavasti. Kun kyse on puupolttoainevoimalasta, investointi ei kuitenkaan välttämättä lisää täysimääräisesti uusiutuvan energian tuotantoa, sillä uusi investointi voi nostaa puupolttoaineen hintaa paikallisesti, jolloin muut lähistöllä sijaitsevat laitokset voivat siirtyä käyttämään muita polttoaineita.

Lähipäästöt vähenisivät todennäköisesti myös. Vähemmän määrään vaikuttaisi toisaalta, mitä uusiutuvia energialähteitä tarjouskilpailun perusteella preemiojärjestelmään hyväksytyissä voimalaitoksissa hyödynnettäisiin, ja toisaalta, millaista sähkön tuotantoa korvattaisiin.

4.2.2 Kansallisten ja EU-tavoitteiden toteutuminen

Preemiojärjestelmä edistää EU:ssa vuodelle 2030 asetettujen päästövähennyksiä ja uusiutuvien energialähteiden lisäämistä koskevien tavoitteiden toteuttamista Suomessa sekä kansallisten pitkän aikavälin energia- ja ilmastotavoitteiden toteutumista.

4.2.3 Sähkön omavaraisuus ja vaikutukset sähköjärjestelmään

Sähkön tuotanto uusiutuvan energian voimalaitoksella kasvattaa osaltaan omavaraisuutta sähkön tuotannossa, koska se vähentää joko sähkön tuontia tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Jos puupolttoainevoimala menestyy tarjouskilpailussa, vaikuttaisi investoinnin toteutuminen osaltaan myönteisesti myös sähkötuotantokapasiteetin riittävyyteen. Koska suunniteltujen tarjouskilpailujen tavoitteena olisi enintään 2 TWh sähkön vuosituotantoa, mahdolliset vaikutukset sähköjärjestelmään olisivat vähäisiä.

4.2.4 Työllisyysvaikutukset

Tarjouskilpailuun voi osallistua erilaisilla uusiutuvan energian voimalaitoshankkeilla. Näihin liittyvät työllisyys- ja investointivaikutukset vaihtelevat riippuen voimalaitoksen hyödyntämisestä uusiutuvan energian lähteestä. Koska suunniteltujen tarjouskilpailujen tavoitteena olisi enintään 2 TWh sähkön vuosituotantoa, toteutettavien uusien voimalaitosten määrä ei arvion mukaan olisi kovin suuri. Työllisyysvaikutusten arviointiin liittyy merkittäviä epävarmuuksia, koska tarjouskilpailun lopputulosta ei ole mahdollista ennustaa. Suuntaa-antavana arviona voidaan kuitenkin esittää, että työllisyysvaikutukset olisivat voimalaitosten rakentamiseen ja käyttöön ottoon liittyen vuositasolla 500—700 htv sekä myöhemmin käyttö- ja kunnossapitovaiheessa vuositasolla 250 htv.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Työ- ja elinkeinoministeriö asettama uusiutuvan energian tukijärjestelmien kehittämistyöryhmä tarkasteli teollisen mittakaavan uusiutuvan sähkön sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon tukijärjestelmiä. Työryhmän toimikausi oli 1.12.2015—29.4.2016. Keskeiset sidosryhmät olivat edustettuna työryhmässä. Työryhmä tarkasteli investointi-, tuotantotuki- ja sertifiointijärjestelmiin liittyviä tukimalleja. Työryhmän raportti (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 16/2016; <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74933>) sisältää työryhmän johtopäätökset ja esimerkkinä luonnoksen tuotantotukijärjestelmäksi teollisen kokoluokan uusiutuvan sähkön investointeihin. Työryhmän raportista pyydettiin lausunnot sidosryhmiltä. Lausuntoja annettiin yhteensä 25 kappaletta. Loppuraportti arvioitiin yleisesti kattavaksi ja perusteelliseksi analyysiksi tukimalleista ja niiden vaikutuksista. Tarjouskilpailuun perustuvan tuotantotukijärjestelmän puolesta ja sitä vastaan esitettiin erilaisia näkökohtia.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu Energiavirastoa ja muita sidosryhmiä etenkin tarjouskilpailuun liittyvistä näkökohdista.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Energiavirastolta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Aurinkoteknillinen Yhdistys ry:ltä, Bioenergia ry:ltä, Energiateollisuus ry:ltä, Fingrid Oyj:ltä, Finsolar/ Aalto-yliopiston kauppakorkeakoululta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Paikallisvoima ry:ltä, Pienvesivoimayhdistys ry:ltä, Suomen Biokaasuyhdistys ry:ltä, Suomen Lähienergialiitto ry:ltä, Suomen Sahat ry:ltä ja Suomen Tuulivoimayhdistys ry:tä ja Teknologiateollisuus ry:ltä. Myös muut kuin mainitut saattoivat antaa lausuntonsa esitysluonnoksesta. Lausuntopyyntö lähetettiin 15 päivänä syyskuuta 2017, ja lausuntoaika päättyi 4 päivänä lokakuuta 2017. Työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti lisäksi lausuntopyyntöstä.

Lausuntoja annettiin yhteensä xx

Lakiehdotusta muokattiin

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki uusiutuville energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta

2 §. Lain soveltamisala. Lain soveltamisala kirjoitettaisiin pykälässä yleisempään muotoon. Soveltamisalaan kuuluisi myös tarjouskilpailuun perustuva premiojärjestelmä, josta säädetäisiin tarkemmin 4 luvussa. Soveltamisalaan kuuluisivat lisäksi nykyistä laajemmin erilaisia uusiutuvia energialähteitä hyödyntävät voimalaitokset.

5 §. Määritelmät. Pykälään lisättäisiin uusi 13—16 kohta, jotka liittyvät 4 luvussa säädettyyn tarjouskilpailuun perustuvaan premiojärjestelmään. Pykälän 12 kohdassa olevan sähkön tuottajan määritelmä ei muuttuisi, mutta se ei enää olisi viimeinen määritelmä.

Pykälän 13 kohdassa määriteltäisiin aurinkovoimala voimalaitokseksi, jossa tuotetaan sähköä auringon säteilyenergiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä aurinkosähköjärjestelmässä. Aurinkovoimala olisi mahdollista asentaa rakennuksen katolle tai seinälle taikka maahan.

Pykälän 14 kohdassa aaltovoimala määriteltäisiin voimalaitokseksi, jossa tuotetaan sähköä aaltojen liike-energiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä generaattorissa. Aaltovoimaloista ei toistaiseksi ole kokemuksia Suomen olosuhteissa.

Pykälän 15 kohdassa määriteltäisiin uusiutuvan energian pienyksiköksi enintään 10 000 MWh vuodessa sähköä tuottava tuulivoimala, puupolttoainevoimala, biokaasuvoimala, aurinkovoimala tai aaltovoimala, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun tekemällä tarjouksen useasta uusiutuvan energian pienyksiköstä koostuvasta uusiutuvan energian voimalaitoksesta. Energiavirasto arvioisi käsitellessään tarjouksia 32 §:n mukaan, voidaanko voimalaitoksen suunnitellun tehon perusteella sitä pitää uusiutuvan energian pienyksikkönä. Tällöin arvioinnin kannalta olisi keskeistä myös sähkön tuottajan tekemässään tarjouksessa ilmoittama sähkön vuosituotantomäärä.

Pykälän 16 kohdan mukaan uusiutuvan energian voimalaitoksella tarkoitettaisiin sellaista tuulivoimalaa, puupolttoainevoimalaa, biokaasuvoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus. Lisäksi uusiutuvan energian voimalaitos voisi määritelmän mukaan olla saman sähkön tuottajan hallinnassa olevista useista samaa uusiutuvaa energialähdettä käyttävistä uusiutuvan energian pienyksiköistä koostuva kokonaisuus. Näiden uusiutuvan energian pienyksiköiden ei olisi tarpeen sijaita samalla yhtenäisellä alueella. Tavoitteena on parantaa uusiutuvan energian pienyksiköiden mahdollisuuksia menestyä tarjouskilpailussa, kun sähkön tuottaja voisi saada mittakaavaetua yhdistäessään tällaisiin pienyksiköihin liittyviä hankintoja sekä asennus-, huolto- ja kunnossapitopalveluja.

14 §. Hakemus. Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin. Euroopan komission tukiohjelmien hyväksymistä koskevien päätösten SA.31107 (2011/N) ja SA.31204 (2011/N) mukaan toimenpiteet olisi ilmoitettava komissiolle uudestaan viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 2021. Tukiohjelmat on hyväksytty ympäristötuen suuntaviivojen (yhteisön suuntaviivat valtioneudesta ympäristönsuojelulle; 2008/C 82/01) perusteella. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen 250 kohdassa olevan siirtymäsäännöksen perusteella tukiohjelmat ovat pysyneet voimassa. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2020.

Biokaasuvoimalat ja puupolttoainevoimalat kuuluisivat uuden tarjouskilpailuun perustuvan premiojärjestelmän soveltamisalaan. Pääallekkäiset tukijärjestelmät samalle teknologialle eivät ole perusteltuja. Sen vuoksi nykyinen syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta. Tällaisia voimaloita koskeva hakemus syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten olisi toimitettava Energiavirastolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Energia- ja ilmastostrategian mukaan metsähakesähkön tuotantotukijärjestelmän tarpeellisuutta ja kehittämistä arvioidaan vuoden 2018 aikana. Tällöin otetaan kantaa myös siihen, koska metsähakevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus olisi viimeistään toimitettava Energiavirastolle.

Tuotantotukilain 9 §:n 1 momentin mukaan tuulivoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytyksenä on voimassa oleva kiintiöpäätös. Tuotantotukilain 17 b §:n 3 momentin mukaan kiintiöpäätös on voimassa kaksi vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta, kuitenkin enintään 1 päivään marraskuuta 2017. Hakemus tuulivoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten on pitänyt [pitää] toimittaa Energiavirastolle viimeistään mainittuna päivänä.

4 luku Tarjouskilpailuun perustuva premiojärjestelmä

30 §. Tarjouskilpailu. Pykälässä säädettäisiin tarjouskilpailun osallistumisen edellytyksistä ja tarjouskilpailun järjestämisestä. Pykälän 1 momentin mukaisilla edellytyksillä pyritään etenkin varmistamaan, että tarjouskilpailuun osallistutaan hankkeilla, joiden toteutumista voidaan pitää varsin todennäköisenä.

Pykälän 1 momentin johdantokappaleen mukaan sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun, jos kyse on 5 §:n 17 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian voimalaitoksesta. Tarjous voisi koskea tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa. Tuotantotukilain 5 §:n mukaisesti puupolttoainevoimalalla tarkoitetaan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosta, joka käyttää polttoaineena metsähaketta tai sellaista teollisuuden sivutuotepuuta, joka syntyy metsäteollisuuden puunjalostusprosessin sivu- tai jätetuotteena syntyvästä puuaineksesta.

Tarjouskilpailu olisi teknologianeutraali. Premiojärjestelmän soveltamisalaan kuuluisivat RES-direktiivissä tarkoitettua uusiutuvat energialähteet siltä osin kuin kyse on niihin perustuvasta, Suomen oloissa merkityksellisestä sähkön tuotannosta, lukuun ottamatta vesivoimaa. Vesivoima on metsäbiomassan ohella merkittävin uusiutuvan sähkön tuotannon muoto Suomessa. Suurvesivoiman (yli 10 MW) osalta uusiutuvan energian lisäyspotentiaali on rajallinen, sillä rakentamaton vesivoimapotentiaali sijaitsee pääosin suojelluissa vesistöissä. Lisäksi suurvesivoimainvestoinnin arvioidaan olevan kannattava myös ilman tukea. Käytännössä vesivoimatuotannon lisäyspotentiaali Suomessa rajoittuu lähinnä olemassa olevien laitosten tehonkorotuksiin ja pienvesivoiman (enintään 10 MW) lisäykseen. Premiojärjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle jääviin voimalaitosinvestointeihin, esimerkiksi vesivoiman tehonkorotuksiin ja pienvesivoimahankkeisiin, olisi mahdollista hakea energiatukiasetuksen mukaista energiatukea.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan voimalaitoksen tulisi täyttää 7 §:ssä säädetyn sijaintia koskevan yleisen edellytyksen eli sijaita Suomessa tai Suomen aluevesillä. Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevalla voimalaitoshankkeella ei kuitenkaan ole mahdollista osallistua tarjouskilpailuun. Asian perusteluita on tarkemmin selostettu tuotantotukilain esitöissä (HE 152/2010 vp).

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan voimalaitoksen tulisi olla kokonaisuudessaan uusi eikä se saisi sisältää käytettyjä osia. Tavoitteena on lisätä investointeja kokonaan uuteen sähkön-tuotantokapasiteettiin. Voimalaitoksen uutuuden edellytystä sovellettaisiin hieman syöttötariffijärjestelmästä poikkeavasti, koska premiojärjestelmässä tukitaso määräytyy tarjouskilpailun perusteella eikä ole hallinnollisesti asetettu tiettyjen kustannusoletusten pohjalta.

Premiojärjestelmässä edellytetyllä tavalla uutena voitaisiin pitää sellaista voimalaitosta, jossa uusia ovat voimalaitoksen tuotantotukilaissa tarkoitettua primäärienergiälähdettä sähköenergiaksi muuntava järjestelmä ja sähköenergian tuotantoon kiinteästi liittyvät tekniset järjestelmät sekä voimalaitosrakennus perustuksineen, jonka sisällä ovat sähköenergian tuottamisessa tarvittavat energiatekniset laitteet. Primäärienergiälähde olisi voimalaitoksen käyttämä raaka-aine, esimerkiksi metsähake, puru tai kuori. Sen sijaan esimerkiksi höyry ei ole tuotantotukilaissa tarkoitettu primäärienergiälähde. Voimalaitosrakennukseksi katsottaisiin myös biokaasureaktori ja tuulivoimalan torni, ja näiden tulisi perustuksineen olla uusia. Aurinkovoimalan osalta rakennuksen osien (esimerkiksi rakennuksen katto tai seinä) ei kuitenkaan katsottaisi kuuluvan voimalaitoksen perustuksiin, jos kyseessä on muuta tarkoitusta kuin aurinkovoimalan asentamista varten rakennettu rakennelma, rakenne tai laitos. Asennustelineiden ja muiden aurinkovoimalan asentamiseen tarvittavien komponenttien tulisi kuitenkin olla uusia.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan tarjouskilpailuun ei olisi mahdollista osallistua sellaisella voimalaitoksella, jota koskevaa investointia tai jonka käyttöä varten olisi myönnetty valtiontukea. Lisäksi edellytyksenä olisi 3 kohdan mukaan, että voimalaitoksen osalta ei ole vireillä syöttötariffijärjestelmään tai premiojärjestelmään hyväksymistä taikka energiatukituksen mukainen energiatuen myöntämistä koskeva asia. Edellytys olisi hieman yksityiskohdaisempi kuin syöttötariffijärjestelmän osalta säädetään. Tarjouskilpailuun ei olisi mahdollista esimerkiksi osallistua sellaisella voimalaitoksella, joka on hyväksytty syöttötariffijärjestelmään joko metsähakesähkön tuen piiriin tai investointien edistämiseen tarkoitettun muun tuotantotuen piiriin taikka jonka osalta syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva asia on kielteiseen päätökseen tehdyn muutoksenhaun perusteella vireillä. Jos sähkön tuottajan voimalaitosta ei tarjouskilpailun perusteella ole hyväksytty premiojärjestelmään, tulisi tarjouskilpailun ratkaisua koskevan päätöksen olla lainvoimainen, ennen kuin sähkön tuottaja voisi uudestaan tehdä samaa voimalaitosta koskevan tarjouksen uudessa tarjouskilpailussa. Tuulivoimaloita koskeva kiintiöpäätös, josta säädetään tuotantotukilain 17 b §:ssä, ei kuitenkaan olisi 3 kohdassa tarkoitettu valtiontuki. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun voimalaitoksella, vaikka sitä olisi koskenut kiintiöpäätös.

Tarjouskilpailuun perustuva premiojärjestelmä olisi tarkoitettu ainoaksi valtiontueksi, jolla investointia edistettäisiin. Tällöin ei ole tarpeen arvioida erilaisten valtiontukien kasaantumista ja niiden hyväksyttävyyttä EU:n valtiontukisääntelyn kannalta. EU:n valtiontukisääntelyn mukaan hyvin monenlaiset tuet voidaan katsoa valtiontueksi.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan edellytyksenä olisi, että voimalaitosta ei rakenneta osaksi tai kokonaan sellaisen samalla paikalla sijaitsevan voimalaitoksen tilalle, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea. Tarkoituksenmukaista ei olisi kannustaa purkamaan olemassa olevaa kapasiteettia, jolla on vielä teknistä käyttöikää jäljellä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan tarjouskilpailuun olisi mahdollista osallistua vain sellaisella voimalaitoksella, johon liittyvän käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta ei ole tehty sitovaa päätöstä. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen mukaan tuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille vain, jos sillä on kannustava vaikutus. Kannustavasta vaikutuksesta on kyse, kun tuki saa tuensaajan muuttamaan toimintatapaansa. Jos käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta olisi tehty sitova päätös

ennen tarjouskilpailuun osallistumista, mahdollisella tuella ei voida katsoa olevan riittävän kannustavaa vaikutusta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan edellytettäisiin, että voimalaitoksen rakentaminen ja liittäminen sähköverkkoon olisi jo valmisteltu varsin pitkälle. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun sellaisella voimalaitoksella, jonka rakentamisen edellytyksenä oleva maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettu asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava tai suunnittelutarveratkaisu sekä rakennuslupa tai toimenpidelupa taikka lain 171 §:ssä tarkoitettu poikkeamispäätös olisivat lainvoimaisia. Kaavan, luvan ja päätöksen lainvoimaisuudella tarkoitetaan, että siihen ei voi enää hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Edellytystä sovelletaan sen sanamuodon mukaisesti, eikä säännöstä sovellettaessa ole mahdollista asettaa lisävaatimuksia muun muassa liittyen kaavan, luvan tai päätöksen mahdolliseen täytäntöönpanokelpoisuuteen. Tarvittavan kaavan, luvan ja päätöksen tulisi olla tarjousten vaatimaan käsittelyaikaan nähden riittävän pitkään voimassa siten, että voimalaitos olisi mahdollista rakentaa ja liittää sähkömarkkinalaissa (588/2013) tarkoitettuun sähköverkkoon tarjouksen mukaisesti ja ottaen huomioon 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty määräaika.

Jos voimalaitoksen rakentamisen edellytyksenä ei olisi rakennus- tai toimenpidelupa, tulisi sähkön tuottajan toimittaa Energiavirastolle lupaviranomaisen lausunto luvan tarpeesta. Jos voimalaitoksen rakentaminen edellyttää useita rakennus- tai toimenpidelupia, tulisi näiden kaikkien olla lainvoimaisia, kun tarjous jätetään. Voimalaitoksen rakentaminen ei aina edellytä sen huomioon ottamista kaavoituksessa. Rakennuslupa voidaan myöntää myös vailla lainvoimaa olevan asemakaavan, tuulivoiman rakentamista ohjaavan yleiskaavan, suunnittelutarveratkaisun tai poikkeamispäätöksen perusteella. Rakennusluvassa on tällöin määrättävä, että rakentamista ei saa aloittaa ennen kuin asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava, suunnittelutarveratkaisu tai poikkeamispäätös on tullut lainvoimaiseksi.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan nojalla tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksenä olisi lisäksi, että sähköverkonhaltijalta on saatu tarjous, joka olisi tarjousten vaatimaan käsittelyaikaan nähden riittävän pitkään voimassa ja joka mahdollistaa voimalaitoksen liittäminen sähkömarkkinalaissa tarkoitettuun sähköverkkoon ottaen huomioon tarjouksessa asetetut verkon kapasiteettiin liittyvät ehdot ja 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty määräaika. Sähkömarkkinalaissa tarkoitettu sähköverkko käsittää jakeluverkon, suurjännitteisen jakeluverkon ja kantaverkon. Jos tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavan liittymistarjouksen tai liittymissopimuksen on antanut kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon haltija, tulisi tarjouskilpailun osallistujan esittää sähkömarkkinalain 3 §:n 9 kohdassa tarkoitettua verkonhaltijan lausunto siitä, että voimalaitos on mahdollista liittää sähköverkkoon. Jos sähköverkonhaltija olisi antanut useita tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavia liittymistarjouksia siten, että kaikkien tarjouskilpailuun osallistuvien voimalaitosten liittäminen sähköverkkoon ei olisi mahdollista 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyssä määräajassa, määräytyisi etusijajärjestys tarjouskilpailun lopputuloksen perusteella.

Sähköverkonhaltijalla tarkoitetaan sähkömarkkinalain 3 §:n 9 kohdan mukaista verkonhaltijaa taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon haltijaa. Sähköverkonhaltija voi antaa hankekehittäjälle tarjouskilpailun lopputulokseen sidotun liittymistarjouksen, jos verkon kapasiteetti on rajallinen voimalaitoksen sijaintipaikalla ja kaikkia tarjouskilpailuun osallistuvia hankkeita ei olisi mahdollista liittää verkkoon 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyssä määräajassa. Tarjouskilpailun lopputulokseen sidottuun liittymistarjoukseen tulisi kirjata, että tarjouskilpailuun osallistuneiden hankkeiden etusija verkkoliityntään määräytyy tarjouskilpailun lopputuloksen perusteella. Etusija liittymissopimukseen olisi tällöin niillä voimalaitoksilla, jotka hyväksytään premiojärjestelmään. Muilta osin tarjouskilpailuun osallis-

tumisen mahdollistavan liittymistarjouksen tulisi olla sitova. Energiavirasto tarkistaisi voimalaitosten liitettävyyden ennen tarjouskilpailua koskevien päätösten tekemistä, jos liittymistarjous on ehdollinen verkon kapasiteetin osalta.

Sähkömarkkina-alueissa veloitetaan verkkoyhtiöitä antamaan liittymistä tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta. Sähkömarkkina-alueissa ei aseteta vaatimuksia verkkoyhtiöitä koskevan tarjouksen voimassaoloajalle, eikä sähköverkkoyhtiöllä ole velvollisuutta antaa hankekehittäjälle tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavaa liittymistarjousta. Jos sähköverkkoyhtiö ei anna sähkön tuottajalle 1 momentin 7 kohdan mukaista tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavaa liittymistarjousta, sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun, jos voimalaitoksella on voimalaitoksen liittämisen sähköverkkoon mahdollistava sähkömarkkina-alueen 20 §:n mukainen liittymissopimus tai kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon haltijan kanssa tehty voimalaitoksen liittämisen sähköverkkoon mahdollistava liittymissopimus. Muussa tapauksessa liittymissopimus ei anna oikeutta osallistua tarjouskilpailuun. Sähkön tuottajan tulisi pystyä todistamaan, että sähköverkkoyhtiö ei ole antanut tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavaa liittymistarjousta. Rajoituksella pyritään vähentämään riskiä siitä, että joku tarjouskilpailuun osallistuvista sähkön tuottajista pyrkisi varaamaan käytettävissä olevan verkon kapasiteetin käyttöönsä tekemällä liittymissopimuksen tarkoituksenaan rajata muut samalla alueella sijaitsevat hankkeet tarjouskilpailun ulkopuolelle. Tällainen tilanne olisi mahdollinen etenkin alueilla, joissa verkon kapasiteetti on huomattavan rajallinen. Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukainen edellytys olisi mahdollista täyttää siirtymäsäännöksen nojalla myös sellaisella voimalaitoksen liittämisen sähköverkkoon mahdollistavalla sopimuksella, joka on tehty ennen lainmuutoksen voimaantuloa.

Pykälän 2 momentin nojalla Energiaviraston tulisi järjestää tarjouskilpailu tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Tukijärjestelmän hyväksyttävyyden EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaan edellyttää, että tarjouskilpailu on tasapuolinen ja syrjimätön. Asiaa ei kuitenkaan ole tarkemmin määritelty ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoissa. Lisäksi Energiaviraston tulisi momentin mukaan tiedottaa tarjouksen jättämisestä koskevista ja muista määräajoista sekä muista seikoista, joilla on olennainen merkitys tarjouskilpailussa ja tarjousten tekemisessä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella olisi erityisesti tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 2, 6 ja 7 kohdassa säädetystä edellytyksestä, muun muassa 6 kohdassa tarkoitettujen lupien ja 7 kohdassa tarkoitettujen sähköverkkoyhtiön antaman liittymistarjouksen voimassaolosta olisi tarpeen säätää tarkemmin.

31 §. Tarjous. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin tarjouksesta ja sen yhteydessä annettavista tiedoista. Sähkön tuottajan velvollisuudesta antaa tarjouskilpailuun osallistumista koskeva vakuus säädettäisiin 3 momentissa. Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottajan tulisi viimeistään määräpäivänä tehdä tarjouspremiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä sekä ilmoitettava voimalaitos, jolla sähkö olisi tarkoitus tuottaa. Tarjouksen mukainen sähkön vuosituotannon määrä voi enintään olla kilpailutettu sähkön vuosituotannon määrä, koska 32 §:n mukaan Energiavirasto voisi tarjouskilpailun perusteella enintään hyväksyä tämän vuosituotannon määrän mukaisesti voimalaitoksia premioijärjestelmään. Sähkön tuottaja voisi tarjouksessaan tarkentaa, jos tarjous on voimassa myös alemmalla sähkön vuosituotannon määrällä. Tällaisessa tapauksessa sähkön tuottajan tulisi tarjouksessaan ilmoittaa vaihtoehtoiset tuotantomäärät. Tämä tieto olisi käytännössä tarpeen, jos sähkön tuottajan tarjous olisi viimeinen, jonka perusteella voimalaitos olisi mahdollista hyväksyä premioijärjestelmään, mutta vain osaksi. Tieto olisi käytännössä myös tarpeen, jos verkkokapasiteetti olisi voimalaitoksen sijaintipaikalla rajallinen ja voimalaitos olisi sen

vuoksi mahdollista liittää verkkoon vain osaksi. Määräpäivän jälkeen sähkön tuottaja ei enää voisi muuttaa preemiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä tekemää tarjoustaan eikä ilmoitustaan voimalaitoksesta, jolla sähkö olisi tarkoitus tuottaa.

Pykälän 2 momentin mukaan tarjouksessa olisi ilmoitettava tariffijakso, josta tukiaika alkaa kulua. Sähkön tuottajalla olisi 33 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla kolme vuotta preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta aikaa liittää voimalaitos vähintään osaksi sähköverkkoon. Sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman ensimmäisen tariffijakson tulisi olla viimeistään seuraava tariffijakso, joka alkaa, kun kolme vuotta on kulunut voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Sähkön tuottaja voisi ilmoittaa myös aikaisemman tariffijakson, josta tukiaika alkaisi kulua. Tukiaika alkaisi kulua tarjouksessa ilmoitetusta tariffijaksosta riippumatta siitä, onko voimalaitos ehditty liittää sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Sähkön tuottaja voisi ilmoittaa tariffijakson alkamisajankohdan esimerkiksi yksilöimällä kuukauden ja vuoden (esimerkiksi 1 päivä tammikuuta 2020) tai yksilöimällä tariffijakson, joka alkaa tietyn ajan päästä hyväksymispäätöksen antamisesta (esimerkiksi hyväksymispäätöksen antamisen jälkeen alkava kahdeksas tariffijakso). Energiaviraston päätös, jolla voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, olisi 57 §:n 1 momentin mukaan pantavissa täytäntöön, vaikka se ei vielä olisi tullut lainvoimaiseksi.

Tarjouksessa olisi myös esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siihen mahdollisesti kuuluvista uusiutuvan energian pienyksiköistä sekä tarjouskilpailuun osallistumisen edellytysten täyttymisestä. Voimalaitoksen olisi täytettävä 30 §:ssä säädetyt edellytykset. Sähkön tuottajan tulisi tarjouksessa esittää tiedot, jotka ovat tarpeen 30 §:ssä säädettyjen seikkojen arvioimiseksi (esimerkiksi voimalaitoksessa käytetty uusiutuva energialähde, voimalaitokseen mahdollisesti kuuluvat uusiutuvan energian pienyksiköt, voimalaitoksen sijainti Suomen valtakunnan alueella, generaattoreiden tai aurinkosähköjärjestelmien lukumäärä ja nimellisteho, voimalaitoksen rakentamisen edellytyksenä oleva lainvoimainen kaava, lupa tai muu päätös). Koska voimalaitos on vasta vireillä oleva hanke, sähkön tuottajan tarjouksessa esittämät tiedot voisivat tarkentua, kun hankkeen toteutus etenee. Voimalaitoshankkeen toteutus voi tarkentua tarjouksen jättämisen jälkeen esimerkiksi generaattoreiden tai aurinkosähköjärjestelmien yhteenlasketun nimellistehon tai lukumäärän suhteen. Tarjouksessa tulisi kuitenkin ilmoittaa vaihteluväli, jossa tarkentumista voisi tapahtua. Tarjouksessa annettujen tietojen ei olisi tarpeen olla todentajien varmentamia.

Sähkön tuottaja voisi omasta aloitteestaan täydentää Energiavirastolle toimittamiaan asiakirjoja. Energiavirasto voisi myös pyytää sähkön tuottajaa täydentämään tämän toimittamia puutteellisia asiakirjoja. Lisäksi Energiavirasto voisi pyytää sähkön tuottajalta tarvittaessa lisäselvitystä tarjouksessa esitetyistä seikoista. Energiaviraston selvityspyyntö voisi koskea esimerkiksi 30 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymisen varmistamista taikka täsmennystä ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamisajankohdasta. Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottajan preemiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä tekemää tarjousta sekä tarjouksessa ilmoitettua voimalaitosta ei kuitenkaan olisi mahdollista muuttaa määräpäivän jälkeen.

Tarjous tulisi tehdä Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella. Tällä pyritään varmistamaan tarjousten keskinäinen vertailukelpoisuus.

Pykälän 3 momentin mukaan sähkön tuottajan olisi viimeistään tarjouksen tehdessään annettava Energiaviraston eduksi osallistumisvakuus. Osallistumisvakuuden suuruus määräytyisi tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrän perusteella, joka kerrotaisiin 2 eurola/MWh. Vakuudeksi hyväksyttäisiin takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan

tulisi olla luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Osallistumisvakuudella varmistetaan, että sähkön tuottajan edun mukaista olisi huolehtia siitä, että tarjouksen mukainen voimalaitos on myös mahdollista rakentaa ja siihen liittyvät valmistelut on tehty huolella, esimerkiksi rahoituksen järjestämisestä on käyty alustavia neuvotteluja. Tarjouskilpailuun osallistuvan sähkön tuottajan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä toteuttaa hanke ei olisi tarpeen arvioida. Osallistumisvakuus olisi selvästi pienempi kuin rakentamisvakuus, josta säädettäisiin 33 §:ssä. Osallistumisvakuuden ei arvioida rajaavan sellaisten sähkön tuottajien osallistumista tarjouskilpailuun, joiden valmisteleva voimalaitoshanke on riittävän kustannustehokas.

Pykälän 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella olisi mahdollista antaa tarkempia säännöksiä tarjouksesta, tarjouslomakkeesta ja osallistumisvakuudesta. Preemiota koskevasta tarjouksesta olisi muun muassa tarpeen säätää tarkemmin siten, että se tulisi tehdä sentin tarkkuudella megawattituntia kohden. Osallistumisvakuuden voimassaolosta olisi tarpeen säätää tarkemmin siten, että se olisi voimassa riittävän ajan ottaen huomioon, että sähkön tuottaja on preemiojärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen osalta velvollinen 33 §:n mukaan antamaan rakentamisvakuuden määräajassa ja osallistumisvakuus olisi mahdollista vapauttaa vasta, kun sähkön tuottaja on täyttänyt rakentamisvakuuden asettamista koskevan velvollisuutensa.

32 §. Hyväksyminen preemiojärjestelmään. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymiseen liittyvistä esteistä sekä 2 momentissa hyväksymispäätöksestä. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarjouskilpailun ratkaisua koskevista päätöksistä, joiden mukaan voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään. Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Tavoitteena on, että pykälässä tarkoitetut päätökset annettaisiin samanaikaisesti. Energiaviraston tulisi antaa arvio siitä, milloin päätökset viimeistään pyritäisiin antamaan.

Pykälän 1 momentin mukaan Energiavirasto voisi tarjouskilpailun perusteella hyväksyä preemiojärjestelmään enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti voimalaitoksia. Asianomaisena vuonna kilpailutettavan sähkön vuosituotannon enimmäismäärästä päätettäisiin valtion asianomaisen vuoden talousarviossa. Preemiojärjestelmään olisi mahdollista hyväksyä voimalaitoksia enintään valtion talousarviossa olevan valtuuden mukaista sähkön vuosituotantoa vastaavasti. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 4 momentissa olevan valtuuden perusteella tarvittaessa tarkemmin tarjouskilpailussa kilpailutettava sähkön vuosituotannon määrä, joka voi olla enintään talousarviossa olevan valtuuden mukainen. Valtioneuvoston asetuksella olisi myös mahdollista säätää, että talousarvion mukainen sähkön vuosituotannon määrä jaettaisiin asianomaisena vuonna useampaan tarjouskilpailuun.

Preemiojärjestelmään hyväksymisen perusteena olisi sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittama preemio. Sähkön tuottajien tarjoukset listattaisiin premion suuruuden mukaiseen järjestykseen. Tarjouskilpailun voittaisivat ne tarjoukset, joissa preemio olisi alhaisin ja joiden mukainen sähkön vuosituotannon määrä ei ylittäisi kilpailutettavaa sähkön vuosituotannon määrää. Varsin mahdollisena voidaan pitää, että parhaiden tarjousten mukainen sähkön vuosituotannon määrä ei täsmälleen vastaisi kilpailutettavaa sähkön vuosituotannon määrää ja että tarjouskilpailun viimeisen hyväksyttävissä olevan tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrään perusteella voimalaitoksen vuosituotannon määrä mahtuisi vain osittain preemiojärjestelmään. Tällöin voimalaitos olisi mahdollista hyväksyä osittain preemiojärjestelmään, jos sähkön tuottaja olisi tarjouksessaan ilmoittanut tämän olevan mahdollista. Mahdollista on myös, että kahdessa viimeisessä hyväksyttävissä tarjouksessa olisi ilmoitettu täsmälleen sama preemio, mutta niissä ilmoitetun sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti kummankin sähkön tuottajan voimalaitokset eivät kokonaisuudessaan mahtuisi käytettävissä olevan valtuuden perusteella preemiojärjestelmään. Jos kuitenkin tarjouksissa ilmoitettujen vähimmäistuotantomäärien yh-

teissumma ei ylittäisi tarjouskilpailun kohteena olevaa tuotantomäärää, voitaisiin kummankin sähkön tuottajan vähimmäistuotantomäärä sisällyttää preemiojärjestelmään. Tällaisessa tilanteessa kummaltakin sähkön tuottajalta hyväksyttäisiin vain pienin tarjottu vuosituotantovaihtoehto, vaikka tarjouskilpailun mukainen sähkön vuosituotannon määrä jäisi vajaaksi. Sähkön tuottajien yhdenvertaisen kohtelun takia ei voida pitää hyväksyttävänä, että täsmälleen saman preemion tarjouksessaan ilmoittaneista sähkön tuottajista toisen voimalaitos hyväksyttäisiin kokonaisuudessaan ja toisen vain osittain preemiojärjestelmään. Jos tällaisessa tilanteessa vain toinen sähkön tuottaja olisi tarjouksessaan ilmoittanut, että osittainen hyväksyminen preemiojärjestelmään olisi mahdollista, tulisi kummankin sähkön tuottajan voimalaitos jättää preemiojärjestelmän ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin mukaan preemiojärjestelmään hyväksyminen edellyttäisi lisäksi, että 30 ja 31 §:ssä säädetty edellytykset täyttyisivät eikä hyväksymiselle olisi muuta tässä laissa säädettyä estettä (esimerkiksi tarjouksen jättämiselle asetettua määräaikaakaan ei ole noudatettu, tarjouta ei ole tehty Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella, ensimmäinen tukeen oikeuttava tariffijakso ei ole 31 §:n 1 momentin mukainen, osallistumisvakuus ei 33 § huomioon ottaen ole riittävän kauan voimassa, tarjouksen mukaisen preemion tai sähkön vuosituotannon määrän perusteella voimalaitoksen ei arvioida täyttävän 33 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaisia edellytyksiä, sähkön tuottaja ei 34 §:n mukaan tulisi saamaan preemion mukaista tukea tai sähkön tuottaja ei ole maksanut osallistumismaksua 58 §:n 1 momentin mukaisesti). Preemiojärjestelmään ei voitaisi sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman preemion perusteella hyväksyä voimalaitosta, vaikka se olisi riittävän alhainen, jos säädetty edellytykset eivät täyty tai hyväksymiselle on laissa säädetty este. Energiaviraston olisi selvitettävä niiden tarjousten osalta, jotka tarjottujen preemioiden perusteella voitaisivat tarjouskilpailun, että säädetty edellytykset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole laissa säädetty estettä.

Preemiojärjestelmän hyväksymisen edellytyksenä olisi, että voimalaitos täyttää 30 §:ssä säädetty edellytykset, jotka koskeva muun muassa sijaintia, vuosituotantoa, nimellistehoa ja rakentamisen edellytyksenä olevaa kaavaa, lupaa tai muuta päätöstä. Mainittujen edellytysten täyttymisen kannalta on keskeistä, että sähkön tuottajan esittämät tiedot ovat keskenään johdonmukaisia, esimerkiksi ilmoitetun nimellistehon tulisi olla yhdenmukainen sen kanssa, mitä rakennusluvassa määrätään, ja tarjotun vuosituotannon johdonmukainen ilmoitetun nimellistehon kanssa. Tarvittavien lupien tulisi myös olla voimassa siten, että voimalaitos on mahdollista liittää tarjouksen mukaisesti sähköverkkoon. Sähkön tuottaja olisi velvollinen tarjouksen yhteydessä antamaan riittävät ja oikeat tiedot 30 §:ssä säädettyjen edellytysten selvittämiseksi. Tarvittaessa Energiavirastolla olisi mahdollisuus pyytää tarkentavia tietoja. Sähkön tuottaja ei 31 §:n 1 momentin mukaan kuitenkaan voisi enää muuttaa premiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä tekemäänsä tarjouta tai ilmoittamaansa voimalaitosta tarjouksen jättämiselle asetetun määräpäivän jälkeen.

Preemiojärjestelmän hyväksymisen edellytyksenä olisi myös, että tarjous täyttää 31 §:n 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset ja osallistumisvakuus on annettu 31 §:n 3 momentin mukaisesti. Lisäksi tarjouksessa olisi noudatettava, mitä esimerkiksi valtion talousarviossa mahdollisesti säädetään.

Pykälän 1 momentin 1–6 kohdassa säädettäisiin perusteista, joiden mukaan voimalaitosta ei olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään, vaikka 1 momentissa säädetty edellytykset muutoin täyttyisivät eikä hyväksymiselle olisi tässä laissa säädettyä muuta estettä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tarjotun preemion tulisi alittaa tarjouskilpailun rajahintaa. Rajahinta olisi enintään 25 §:n 1 ja 2 momentin mukainen enimmäistukitaso. Valtioneuvoston asetuksella olisi 4 momentissa olevan valtuuden perusteella tarvittaessa tarkoitus asettaa

tarjouskilpailussa sovellettava alempi rajahinta. Lähtökohtaisesti olisi kuitenkin esityksen tavoitteiden mukaista, että tarjouksia tulisi mahdollisimman paljon. Tällöin olisi johdonmukaista käyttää rajahintana aluksi 1 kohdassa tarkoitettua 53,5 euroa/MWh.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan sähkön tuottajaan ei saisi olla kohdistettu jokin 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa mainittu toimenpide. Tämä rajaisi tarjouskilpailun ulkopuolelle sellaiset sähkön tuottajat, joiden omaisuutta on ulosmitattu, jotka ovat joutuneet selvitystilaan tai haettu konkurssiin taikka joiden osalta tuomioistuin on tehnyt päätöksen velkajärjestely- tai saneerausmenettelyn aloittamisesta. Tiukempia sähkön tuottajaa koskevia toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä toteuttaa hanke ei ole perusteltua asettaa. Esimerkiksi voimalaitosinvestoinnin rahoituksen ei tarvitse olla järjestetty, kun sähkön tuottaja osallistuu tarjouskilpailuun. Todennäköistä on myös, että tarjouskilpailuun osallistuu hankekehittäjiä, jotka eivät itse toteuta voimalaitoshanketta, vaan siirtävät investoinnin toiselle sähkön tuottajalle. Lisäksi rakentamisvakuudella vaikutetaan osaltaan siihen, että tarjouskilpailun voittaneet hankkeet toteutetaan.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan preemiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä voimalaitosta, jos Energiaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttää sähkön tuottajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa. Tarkoituksena olisi sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle sähkön tuottajat, jotka ovat syyllistyneet vakaviin rikoksiin. Sääntelyn tavoitteena on estää se, että julkisin varoin edistettäisiin yhteiskunnan ja sen taloudellisten etujen vastaista rikollista toimintaa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan preemiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä voimalaitosta, jos Energiavirastolla olisi perusteltua syytä epäillä tarjotun preemion johtavan tilanteeseen, jossa sähkön tuottajan sama korvaus ylittäisi merkittävästi kohtuullisena pidettävät hyväksyttävät sähkön tuotantokustannukset. Asian selvittämisessä sähkön tuottajan kannattavuuslaskelma olisi keskeinen. Arvioitaessa kohtuullisena pidettäviä hyväksyttäviä sähkön tuotantokustannuksia käytettäisiin vertailukohtana ensi sijassa alalla vastaavanlaisissa hankkeissa yleisesti käytettyä sijoitetun pääoman tuottovaatimusta. Jos kannattavuuslaskelman perusteella hankkeessa sijoitetun pääoman tuotto ei merkittävästi ylittäisi alalla vastaavanlaisissa hankkeissa yleisesti käytettyä sijoitetun pääoman tuottovaatimusta, voimalaitoksen hyväksymiselle preemiojärjestelmään ei voitaisi katsoa olevan kohdassa tarkoitettua estettä.

Energiavirasto voisi tarvittaessa pyytää 1 momentin 4 kohdan edellytyksen selvittämiseksi sähkön tuottajalta lisäselvitystä, esimerkiksi tarjouksessa ilmoitetun preemion perusteena olevan yksityiskohtaisen kannattavuuslaskelman. Tämä olisi tarpeen lähinnä, jos tehdyistä tarjouksista vain muutama koskisi tiettyä uusiutuvaa energialähdettä hyödyntävää voimalaitosta ja niissä ilmoitettujen preemioiden perusteella kyseessä saattaisi olla strateginen tarjouskäyttäytyminen, jossa pyritään ennakoimaan mahdollisimman suurta tukea eikä haeta todellista tukitarvetta vastaava tukea. Koska tarjouskilpailu on teknologianeutraali ja eri uusiutuvia energialähteitä hyödyntävien voimalaitosten tasoitetuissa energian tuotantokustannuksissa on merkittäviä eroja, riski tällaiseen strategiseen tarjouskäyttäytymiseen on olemassa.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan preemiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä voimalaitosta, jos tarjous perustuu sähkön tuottajien välisiin sopimuksiin, sähkön tuottajien yhteenliittymien päätöksiin tai sähkön tuottajien yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua tai joista seuraa, että tarjouskilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy. Näissä tapauksissa hylkäämisen perusteena olisi sähkön tuottajien pyrkimys merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää

tarjouskilpailua. Tavoitteena on estää sellaiset kilpailunrajoitukset, joilla voidaan katsoa olevan vahingollisia vaikutuksia tarjouskilpailun onnistuneen lopputuloksen kannalta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan preemiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä yhtään voimalaitosta, jos tarjouksia ei tehdä vähintään 20 prosenttia suuremmasta määrästä sähkön vuosituotantoa kuin tarjouskilpailun perusteella voidaan enintään hyväksyä preemiojärjestelmään. Riittävä kilpailu on keskeinen edellytys tarjouskilpailun onnistuneen lopputuloksen kannalta.

Pykälän 2 momentin mukaan voimalaitos hyväksyttäisiin preemiojärjestelmään siten, että tukiaika olisi enintään 12 vuotta. Preemiojärjestelmän mukaiset velvollisuudet koskisivat sähkön tuottajaa kuitenkin kauemmin, kun otetaan muun muassa huomioon, mitä 33 §:ssä säädetään.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevaan päätökseen sisällytettävistä tiedoista ja määräyksistä. Hyväksymispäätöksessä tulisi olla tiedot preemiojärjestelmään hyväksytystä voimalaitoksesta ja siinä käytetystä uusiutuvasta energialähteestä sekä tarjouksen tehneestä sähkön tuottajasta. Hyväksymispäätöksessä olisi lisäksi oltava tieto tarjouksen mukaisesta sähkön vuosituotannon määrästä ja preemiosta sekä tariffijaksosta, josta tukiaika alkaa kulua ja johon tukiaika päättyy. Hyväksymispäätökseen olisi lisäksi sisällytettävä tietoja ja määräyksiä muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Nämä voivat esimerkiksi liittyä tietojen antamiseen Energiavirastolle valvontaa varten sekä sähkön tuotannon seurantaa koskevan suunnitelman tai polttoainekirjanpidon valmisteluun.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä tarjouskilpailun ratkaisua koskevista päätöksistä, joiden mukaan voimalaitosta ei hyväksyttäisi preemiojärjestelmään. Voimalaitosta ei olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään, jos sähkön tuottajan tarjoama preemio ei ole riittävän alhainen. Voimalaitosta ei myöskään olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään, vaikka sähkön tuottajan tarjoama preemio olisi ollut riittävän alhainen, jos jokin 30 tai 31 §:ssä säädettyistä edellytyksistä ei ole täytynyt tai hyväksymiselle olisi muu tässä laissa säädetty este. Lisäksi voimalaitosta ei olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään 1 momentin 1—6 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Energiaviraston olisi tarpeen selvittää tarkemmin, miltä osin säädetty edellytykset eivät täyty tai hyväksymiselle on jokin este ainoastaan sellaisten tarjousten osalta, joissa preemio oli riittävän alhainen ja voimalaitos olisi hyväksytty preemiojärjestelmään, jos säädetty edellytykset olisivat täyttyneet eikä hyväksymiselle olisi ollut estettä. Jos sähkön tuottajan tarjoama preemio ei olisi riittävän alhainen tai kaikkien tarjousten mukainen yhteenlaskettu vuosituotanto ei ylitä 1 momentin 6 kohdassa säädettyä vähimmäismäärää, riittää tämä perusteeksi sille, että voimalaitosta ei hyväksytä preemiojärjestelmään. Energiaviraston ei tällöin ole tarpeen tarkemmin selvittää, täyttyisivätkö hyväksymisen edellytykset muutoin tai olisiko hyväksymiselle jokin muu este.

Pykälän 3 momentissa tarkoitetuissa päätöksissä tulisi olla tiedot ja määräykset sähkön tuottajasta ja voimalaitoksesta. Päätöksessä olisi myös määrättävä osallistumisvakuuden vapauttamisesta. Osallistumisvakuudelle ei olisi enää tarvetta, kun voimalaitosta ei hyväksytä preemiojärjestelmään. Lisäksi päätökseen olisi mahdollista sisällyttää tietoja ja määräyksiä muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Muun muassa tarjouskilpailussa kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrästä olisi tarvittaessa tarkoitus säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

33 §. *Sähkön tuottajan velvollisuudet premiojärjestelmässä.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sähkön tuottajan keskeisistä velvollisuuksista premiojärjestelmässä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin osallistumisvakuuden ja rakentamisvakuuden vapauttamisesta tai rahaksi muuttamisesta, ja ne liittyvät keskeisesti 1 momentin 1—3 kohdassa säädettyihin velvollisuuksiin. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 1 momentin 4 kohdassa säädettyyn seuranta-suunnitelmaa koskevaan velvollisuuteen liittyvästä Energiaviraston päätöksestä. Pykälän 5 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi annettava kuukauden kuluessa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta Energiaviraston eduksi rakentamisvakuus. Rakentamisvakuuden suuruus olisi tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna 16 eurolla/MWh. Rakentamisvakuuteen sovellettaisiin muutoin, mitä osallistumisvakuudesta 31 §:n 2 momentissa säädetään. Rakentamisvakuudeksi hyväksyttäisiin kuten osallistumisvakuudeksi takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Rakentamisvakuuden antajan tulisi olla kuten osallistumisvakuuden antajan luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Premiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan, jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 1 kohdan mukaisesti.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi liitettävä voimalaitos sähköverkkoon kolmen vuoden kuluessa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Riittävää olisi kuitenkin, että sähköverkkoon liittäminen tehdään määräajassa vain osaksi. Sähkön tuottajalta jäisi saamatta premiojärjestelmän mukaista tukea, kun voimalaitos ei ole kokonaisuudessaan rakennettu ja liitetty verkkoon. Sähkön tuottajalla voi tällöin olla vaikeuksia täyttää 5 kohdan mukainen tuotantovelvoite, jolloin sähkön tuottaja voi joutua maksamaan 36 §:n mukaisesti alituantokorvausta. Sähkön tuottaja myös menettäisi rakentamisvakuuden osaksi. Premiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan, jos sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole liitetty vähintään osaksi sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon kolmen vuoden kuluessa järjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Viivästymisen syynä voisi olla myös sähkön tuottajasta johtumaton syy, esimerkiksi verkkoliittymän valmistuminen sähköverkonhaltijan kanssa sovittua aikataulua myöhemmin tai se, että voimalaitostoimittaja ei noudata sovittua aikataulua. Sähkön tuottajan tulisi kuitenkin projektin aikataulun suunnittelussa varautua tavanomaisiin viivästyksiin, jotka johtuvat esimerkiksi sääoloista (tuulisuus, vuodenaikoihin liittyvät säävaihtelut) tai laiterikoista. Lisäksi sähkön tuottajan olisi 2 kohdan mukaan viimeistään kahden kuukauden kuluttua kolmen vuoden määräajan päättymisestä toimitettava Energiavirastolle todentajan varmentama ilmoitus siitä, onko velvollisuus täytetty sekä voimalaitos 30 §:n 1 momentin 2 kohdassa edellytetyn mukaisesti kokonaan uusi eikä sisällä käytettyjä osia. Sähkön tuottajan olisi viimeistään samaan aikaan tarkennettava voimalaitosta koskevat tiedot, generaattoreiden tai aurinkosähköjärjestelmien lukumäärä ja nimellisteho sekä rakentamisaikataulu. Premion mukaista tukea ja alituantokorvausta määritettäessä otettaisiin huomioon vain sen voimalaitoskokonaisuuden tuotanto, jonka sähkön tuottaja on ilmoittanut Energiavirastolle 1 momentin 2 kohdan mukaisessa määräajassa.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan sähkön tuottajan tulisi liittää voimalaitos kokonaisuudessaan sähköverkkoon viiden vuoden kuluessa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta siten, että se kokonaisuudessaan tuottaa sähköä verkkoon. Premiojär-

jestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan, jos sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole liitetty sähköverkkoon siten, että se kokonaisuudessaan tuottaa sähköä verkkoon viiden vuoden kuluessa järjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Lisäksi 3 kohdan mukaan sähkön tuottajan tulisi viimeistään kahden kuukauden kuluttua määräajan päättymisestä toimittaa Energiavirastolle todentajan varmentama ilmoitus siitä, onko velvollisuus täytetty.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi toimitettava Energiavirastolle tukeen oikeuttavan sähkön tuotannon seurantasuunnitelma kolme kuukautta ennen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista. Tämä tariffijakso määräytyy sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman perusteella. Seurantasuunnitelmalta edellytettäisiin, että sen perusteella voimalaitoksessa tuotetusta sähköstä olisi mahdollista saada luotettava selvitys preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskevia päätöksiä varten. Seurantasuunnitelma olisi vastaava kuin vaaditaan syöttötariffijärjestelmässä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan a alakohdan mukaan voimalaitoksessa ja jokaisessa siihen mahdollisesti kuuluvassa uusiutuvan energian pienyksikössä olisi kalenterivuodessa tuotettava enemmän sähköä kuin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996; jäljempänä *polttoaineverolaki*) tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuotettaman sähkön määrän. Säännöksen tarkoituksena on estää tukien ja muiden edistämistoimenpiteiden kumulaatio, kun pientuottajan omaan kulutukseen käytetty sähkö on verovapaata.

Polttoaineverolain 2 §:n b kohdan mukaan pientuottajalla tarkoitetaan sähkön tuottajaa, jonka voimalaitoksessa tuotettaman sähkön määrä on kalenterivuodessa enintään 800 MWh. Viittaussäännös varmistaisi, että preemiojärjestelmän mukainen pientuotanto vastaisi polttoaineverolakiin perustuvaa pientuotantoa ja polttoaineverolain mahdollinen muutos tulisi lähtökohtaisesti suoraan sovellettavaksi myös preemiojärjestelmässä. Pientuottajan omaan kulutukseen tuottamaa sähköä edistetään jo polttoaineverolain mukaisesti, ja etenkin aurinkosähköjärjestelmien investointien määrä on lähtenyt selvään kasvuun. Polttoaineverolain 7 §:n 7 kohdan mukaan valmisteverotonta ja huoltovarmuusmaksutonta on sähkö, jonka pientuottaja on tuottanut ja jota ei luovuteta sähköverkkoon. Energia- ja ilmastostrategiassa linjatun mukaisesti sähkön pientuotannon osalta säilytetään nykyiset taloudelliset ohjauskeinot, mukaan lukien sähköveromalli, jossa enintään 800 MWh:n vuosituotanto on vapautettu sähköverosta omassa käytössä, sekä kotitalousvähennys asennustyöstä. Sähkömarkkinoita koskevan lainsäädännön mukaan Suomessa tasevastuu koskee kaikkea verkkoon liitettyä sähkön tuotantoa, mutta pientuotannolla on joitain sähkön mittauksista ja tuotantoennusteita koskevia helpotuksia.

Sähkön tuottaja olisi 1 momentin 5 kohdan b alakohdan mukaan velvollinen tuottamaan kalenterivuoden aikana biokaasuvoimalassa biokaasulla sähköstä vähintään 90 prosenttia. Preemiojärjestelmän tarkoituksena on edistää investointeja biokaasua hyödyntävään kokonaan uuteen biokaasuvoimalaan. Biokaasuvoimalassa olisi kuitenkin kalenterivuoden aikana mahdollista tuottaa enintään 10 prosenttia sähköstä muulla polttoaineella kuin biokaasulla.

Sähkön tuottaja olisi 1 momentin 5 kohdan c alakohdan mukaan velvollinen tuottamaan kalenterivuoden aikana puupolttoainevoimalassa sähköstä vähintään 90 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitetulla metsähakkeella. Preemiojärjestelmän tarkoituksena on edistää investointeja puupolttoaineita hyödyntävään kokonaan uuteen puupolttoainevoimalaan, mutta ei järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella tapahtuvaan sähkön tuotantoon. Puupolttoainevoimalassa olisi kuitenkin kalenterivuoden aikana mahdollista tuottaa enintään 10 prosenttia sähköstä muilla polttoaineella, esimerkiksi turpeella tai 25 §:n 4 momentissa tarkoitetulla metsähakkeella. Tällaisen metsähakkeen käyttöä sähkön tuotannon polttoaineena ei ole

perusteltua edistää, kun sitä voidaan käyttää myös jalostukseen ja kun näin voidaan estää preemion mukaisesta tuesta aiheutuvat hintapaineet kuitupuulle.

Lisäksi 1 momentin 5 kohdan c alakohdan mukaan sähkön tuottaja olisi puupolttoainevoimassa velvollinen kalenterivuoden aikana tuottamaan sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön siten, että kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai, jos sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeri, vähintään 75 prosenttia. Edellytys olisi vastaava kuin tuotantotukilain 11 §:n 4 ja 5 kohdassa sekä 26 §:n 2 momentissa säädetään syöttötariffijärjestelmään hyväksytyjen puupolttoainevoimaloiden osalta. Perustelut olisivat myös vastaavat ja perustuvat energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2012/27/EU.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan säännökset liittyvät 34 ja 36 §:ään. Seurauksena 5 kohdassa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen laiminlyönnistä olisi preemion mukaisen tuen saamatta jääminen sekä velvollisuus maksaa alituotantokorvausta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi tuotettava preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta tukiajan ensimmäisen tukijakson (ensimmäiset neljä vuotta) aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia sekä toisen tukijakson (viides—kahdeksas vuosi) ja kolmannen tukijakson (yhdeksäs—kahdestoista vuosi) aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia. Sähkön tuottajan velvollisuudesta maksaa alituotantokorvausta säädettäisiin 36 §:ssä.

Tuulisuus, lämpötilan vaihtelut, auringonsäteilyn määrä ja muut sääolosuhteet vaikuttavat sähkön vuosituotannon määrään. Muuttuvat sääolosuhteet on vain rajoitetusti mahdollista ottaa huomioon sähkön tuotannossa. Säännöksen mukaan tarkastelu tehtäisiin aina neljän vuoden tukijakson perusteella, jolloin vuosivaihtelut on mahdollista tasoittaa. Tavoitteena on ohjata sähkön tuottaja tekemään tarjouksensa vuosituotannon määrästä huolellisen selvityksen perusteella. Tavoitteena on myös varmistaa, että tuotantomäärää koskeva velvoite ei lisäisi tukitarvetta esimerkiksi sen vuoksi, että rahoittaja edellyttäisi muutosta pääoman ja lainan suhteeseen tai vaatisi muita turvaavia ja lisäkustannuksia aiheuttavia toimenpiteitä.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan sähkön tuottajan tulisi ilmoittaa Energiavirastolle pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 30 §:ssä säädettyä edellytystä, seurantasuunnitelmaa tai hyväksymispäätöksessä annetun määräyksen perustetta, ja muutoksista voimalaitoksen hallintasuhteissa. Vastaavanlainen velvollisuus koskee 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan syöttötariffijärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen sähkön tuottajaa. Energiavirasto voi 37 §:n 3 momentin mukaan peruuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen muun muassa, kun jokin 30 §:ssä säädetty edellytys ei enää täyty eivätkä asianomaiselle sähkön tuottajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan sähkön tuottaja olisi velvollinen noudattamaan, mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään sähkön tuottajan kirjanpitovelvollisuudesta syöttötariffijärjestelmässä. Sähkön tuottajan olisi pidettävä yllä luotettavaa kirjanpitoa voimalaitoksessa käytetyistä polttoaineista ja niiden energiasisällöstä tariffijaksoittain, jos voimalaitoksessa on mahdollista käyttää erilaisia polttoaineita.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiaviraston olisi viipymättä vapautettava osallistumisvakuus, jos sähkön tuottaja antaa tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrän perusteella asetetun rakentamisvakuuden Energiaviraston eduksi kuukauden kuluessa preemiojärjes-

telmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, muuttaa Energiavirasto osallistumisvakuuden rahaksi ja tilittää valtiolle. Lisäksi preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaa tällöin 37 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiaviraston olisi vapautettava rakentamisvakuus viipymättä, kun kolme vuotta on kulunut preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Rakentamisvakuus vapautettaisiin kuitenkin vain siltä osin kuin voimalaitos on liitetty sähköverkkoon ja tuottaa sähköä verkkoon mainittuun ajankohtaan mennessä sekä todentajan varmennus on toimitettu Energiavirastolle viimeistään kahden kuukauden kuluttua mainitusta ajankohdasta. Jos tällöin esimerkiksi puolet voimalaitoksen asennetusta kapasiteetista generaattorien tai aurinkosähköjärjestelmien nimellistehojen mukaan määritettynä olisi liitetty sähköverkkoon siten, että voimalaitos tuottaisi sähköä verkkoon, tulisi Energiaviraston vapauttaa puolet rakentamisvakuudesta ja muuttaa puolet siitä rahaksi ja tilittää valtiolle. Jos sähkön tuottaja ei ole kolmen vuoden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta liittänyt voimalaitosta miltään osin sähköverkkoon siten, että se tuottaisi sähköä, Energiaviraston tulisi muuttaa rakentamisvakuus kokonaisuudessaan rahaksi ja tilittää se valtiolle. Lisäksi preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan.

Sähkön tuottaja voisi myös rakentaa voimalaitoksen kokonaisuudessaan valmiiksi ja liittää sen sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä jo ennen kuin kolme vuotta on kulunut preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Energiaviraston olisi tällöin vapautettava rakentamisvakuus kokonaisuudessaan viipymättä saatuaan todentajan varmennuksen siitä, että mainittu velvollisuus on täytetty ja voimalaitos on kokonaan uusi eikä sisällä käytettyjä osia.

Pykälän 3 momentissa säädetään 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun seurantasuunnitelman hyväksymisestä. Energiaviraston tulisi hyväksyä seurantasuunnitelma ennen kuin preemion mukaista tukea voidaan maksaa sähkön tuottajalle. Hyväksymisen edellytyksenä olisi, että seurantasuunnitelman perusteella 1 momentin 4 kohdan mukaisesti olisi mahdollista saada tariffijakson aikana tuotetusta sähköstä luotettava selvitys preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskevaa päätöstä varten. Seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulisi antaa tiedot ja määräykset yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Tarkoituksena olisi noudattaa vastaavanlaista menettelyä kuin syöttötariffijärjestelmään liittyvien seurantasuunnitelmien hyväksymisessä. Koska sähkön tuottaja olisi 1 momentin 4 kohdan mukaan velvollinen toimitamaan seurantasuunnitelman Energiavirastolle kolme kuukautta ennen tarjouksen mukaisen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista, Energiavirastolla arvioidaan olevan riittävästi aikaa käsitellä ja hyväksyä seurantasuunnitelma ennen kuin ensimmäinen tukierä tulisi maksettavaksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta, muun muassa rakentamisvakuuden voimassaolosta olisi tarpeen säätää tarkemmin siten, että se olisi voimassa 2 momentti huomioon ottaen riittävän kauan. Lisäksi seurantasuunnitelmasta olisi tarpeen säätää tarkemmin.

34 §. Preemion mukainen tuki. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin preemion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin preemion mukaisen tuen laskemisesta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin preemion mukaisesta tuesta. Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin mukaan preemion mukaisen tuen perusteena olisi uusiutuvan energian voimalaitoksessa preemiojärjestelmään hyväksymistä ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevien päätösten mukaisesti tuotettu sähkö määrä, josta olisi vähennetty voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttama sähköenergia ja puupolttoainevoimalassa 25 §:n 4 momentissa tarkoitettu metsähakkeesta valmistetulla polttoaineella tuotettu sähkö. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen mukaan tuotantotukijärjestelmissä voidaan tehdä rajoituksia muun muassa biomassan osalta, kun perusteena on tarve välttää tuen raaka-ainemarkkinoita vääristävää vaikutusta.

Pykälän 1 momentin mukaan edellytettäisiin lisäksi, että sähkön tuottaja on noudattanut 33 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia. Jos kalenterivuodessa tuotetun sähkön määrä voimalaitoksessa ja jokaisessa siihen mahdollisesti kuuluvassa pienyksikössä ei ylittäisi 33 §:n 1 momentin 5 kohdan a alakohdan mukaisesti polttoaineverolaissa tarkoitettua pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrää, preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä olisi nolla. Jos kalenterivuodessa biokaasuvoimalassa tuotetusta sähköstä vähintään 90 prosenttia ei 33 §:n 1 momentin 5 kohdan b alakohdan mukaisesti olisi tuotettu biokaasulla, preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä olisi myös nolla. Jos kalenterivuodessa puupolttoainevoimalassa tuotetusta sähköstä vähintään 90 prosenttia ei 33 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdan mukaisesti olisi tuotettu muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella eikä lämpöä olisi tuotettu hyötykäyttöön edellytetyn kokonaisyhtösuhteen mukaisesti, preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä olisi samoin nolla.

Kalenterivuoden aikana tuotettua sähköä koskevat velvollisuudet olisi mahdollista selvittää vasta kalenterivuoden viimeistä tariffijaksoa koskevan maksatushakemuksen yhteydessä. Jos tällöin kävisi ilmi, että sähkön tuottaja ei ole noudattanut 33 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia, se olisi 50 §:n nojalla velvollinen palauttamaan kalenterivuoden ensimmäisten tariffijaksojen aikana saamansa tuen. Lisäksi Energiavirastolla olisi mahdollisuus 51 §:n perusteella periä tuki takaisin.

Pykälän 1 momentissa viitattaisiin 24 §:n 1 ja 2 momenttiin. Preemiojärjestelmässä ja syöttötariffijärjestelmässä käytettäisiin samanlaista määritelmää omakäyttölaitteista. Myös preemiojärjestelmässä omakäyttölaitteina pidettäisiin 24 §:n 1 momentin mukaisesti niitä voimalaitoksen laitteita ja koneita, jotka voimalaitoksessa tarvitaan sähkön tai sähkön ja lämmön tuottamiseen ja tuotantovalmiuden ylläpitämiseen sekä laitoksen aiheuttamien ympäristöhaittojen poistamiseen tai pienentämiseen. Preemion mukaiseen tukeen luettavaan sähkön tuotantoon sovellettaisiin lisäksi, mitä 24 §:n 2 momentissa säädetään tavoitehintaan ja muuttuvaan tuotantotukeen oikeuttavasta sähkön tuotannosta. Myös preemiojärjestelmässä sähkön tuotanto määräytyisi sen verkonhaltijan mittarilukeman perusteella, jonka verkkoon sähkön tuottaja on liittynyt. Sähkön tuotanto voisi määräytyä myös sähkön tuottajan tai sähkön käyttäjän mittarilukeman perusteella, kun kyse on muusta kuin verkkoon syötetystä sähköstä. Sähkön tuotanto ei kuitenkaan oikeuttaisi preemion mukaiseen tukeen niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen.

Preemion perusteena olevaa sähkön tuotannon enimmäismäärää koskevasta rajauksesta säädetäisiin lisäksi 1 momentissa. Preemion mukaista tukea voisi saada neljän vuoden pituisen tukijakson aikana keskimäärin enintään preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti. Tukijakson aikana vuosituotanto voi vaihdella. Jos sähkön tuotanto esimerkiksi ylittäisi tukijakson kolmen ensimmäisen vuoden aikana tarjouksen mukaisen vuosituotannon määrän, pienenesi vastaavasti neljäntenä vuonna preemioon tai sen mukaiseen tukeen luettava sähkön määrä. Sähkön tuotannon määrän alitusta tai ylitystä ei olisi mahdollista siirtää seuraavalle tukijaksolle.

Pykälän 2 momentin mukaan preemion mukaisen tuen suuruus laskettaisiin tariffijakson aikana tuotetun sähkön määrän mukaan, joka 1 momentin mukaan olisi preemion mukaisen tuen perusteena, sekä hyväksymispäätöksen mukaisen preemion ja sähkön viitehinnan (30 euroa/MWh) mukaan. Sähkön tuottaja ei saisi preemion mukaista tukea, kun preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä 1 momentin perusteella olisi nolla.

Pykälän 2 momentin mukaan tariffijaksoihin sovellettaisiin, mitä niistä 16 §:n 1 momentissa säädetään. Kalenterivuosi jakautuisi kolmen kuukauden pituisiin tariffijaksoihin, joista säädetään tarkemmin tuotantotukiasetuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan sähkön tuottaja saisi hyväksymispäätöksen mukaisen preemion perusteella lasketun tuen, kun sähkön markkinahinta on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehinta. Tällöin tuen määrä laskettaisiin kiinteänä pysyvän preemion mukaisesti. Preemion mukaista tukea alennettaisiin sähkön markkinahinnan ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehinta, mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa. Tällöin tuen määrä laskettaisiin sähkön markkinahinnan mukaan muuttuvana preemiona. Tukea ei maksettaisi, kun viitehinnan ja preemion summa on sama tai suurempi kuin sähkön markkinahinta.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin lisäksi 25 §:n 1 momenttiin. Preemiojärjestelmässä käytettäisiin samaa sähkön markkinahintaa kuin syöttötariffijärjestelmässä. Sähkön markkinahinta olisi voimalaitoksen sijaintipaikan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvo.

Pykälän 4 momentissa olisi asetuksenantovaltuus.

35 §. Preemion mukaisen tuen maksaminen. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin sähkön tuottajan tariffijaksoa koskevasta velvollisuudesta. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin Energiaviraston päätöksestä tariffijakson osalta. Pykälän 3 momentissa olisi asetuksenantovaltuus.

Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottaja olisi velvollinen kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä toimittamaan Energiavirastolle luotettavan selvityksen 34 §:n mukaisesti sähkön tuotannosta tariffijaksolta, preemion mukaista tukea koskevan hakemuksen sekä oikeat ja riittävät tiedot preemion mukaisen tuen maksamisen kannalta tarpeellisista muista seikoista. Selvitykseen tulisi liittää todentajan varmennus selvityksessä esitettyjen tietojen asianmukaisuudesta. Menettely olisi samankaltainen kuin syöttötariffijärjestelmässä, ja säännös olisi yhdenmukainen syöttötariffijärjestelmää koskevan 27 ja 28 §:n kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiavirasto tekisi hakemuksen ja selvityksen perusteella päätöksen preemion mukaisesta tuesta. Energiavirasto maksaisi sähkön tuottajalle preemion mukaisen tuen tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on toimittanut hakemuksen 1 momentin mukaisesti ja muut tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät, esimerkiksi sähkön markkinahinta ei ole suurempi kuin sähkön viitehinnan ja preemion summa taikka voimalaitoksessa ja jokaisessa siihen kuuluvassa pienyksiköissä kalenterivuodessa tuotettu sähkön määrä on suurempi kuin 33 §:n 1 momentin 5 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sähkön määrä. Ensimmäisen tukierän maksamisen edellytyksenä olisi kuitenkin, että Energiavirasto on hyväksynyt seuranta-suunnitelman 33 §:n 3 momentin mukaisesti. Menettely olisi samankaltainen kuin syöttötariffijärjestelmässä, ja säännös olisi yhdenmukainen syöttötariffijärjestelmää koskevan 29 §:n kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä selvityksen sisällöstä ja sen laatimisen ajankohdasta, hakemuksen toimittamisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja niiden varmennuksesta olisi mahdollista antaa valtioneuvoston asetuksella.

36 §. *Alituotantokorvaus ja sen maksaminen.* Pykälässä säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta maksaa alituotantokorvausta.

Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottaja olisi velvollinen maksamaan alituotantokorvausta, jos tukijakson aikana tuotettu sähkön määrä ei olisi vähintään 33 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetyn mukainen. Ensimmäisellä neljän vuoden pituisella tukijaksolla sähkön tuotannon määrän tulisi olla preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta vuosituotannosta keskimäärin vähintään 75 prosenttia ja seuraavien tukijaksojen aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia. Alituotantokorvausta olisi maksettava siitä sähkön tuotannon määrästä, joka alittaa tukijakson aikana vaaditun tuotannon määrän.

Sähkön tuottaja ei kuitenkaan olisi velvollinen maksamaan alituotantokorvausta siltä osin kuin vajoitus johtuisi sähköverkonhaltijasta johtuvasta syystä eikä niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen. Näihin syihin perustuvan vajoituksen määrän ja syyn tulisi olla todentajan varmentamia, jotta Energiavirasto voisi ottaa ne huomioon määrittäessään alituotantokorvauksen perusteena olevaa sähkön tuotannon määrää.

Alituotantokorvaukseen velvoittavaan sähkön tuotannon määrään sovellettaisiin muutoin, mitä 34 §:n 1 momentissa säädetään preemion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä.

Pykälän 2 momentin mukaan alituotantokorvauksen suuruus laskettaisiin sen perusteena 1 momentin nojalla olevan sähkön tuotannon määrän ja preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen preemion mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan Energiavirasto tekisi tukijakson päätyttyä päätöksen alituotantokorvauksesta, jos edellytykset sen maksettavaksi määräämisestä täyttyvät. Jos esimerkiksi tarjouksen mukaisesti hyväksyty preemio olisi 25 euroa/MWh ja vaaditusta sähkön tuotannon määrästä puuttuisi 1 momentin mukaisesti laskettuna 60 000 MWh, alituotantokorvaus olisi 1,5 milj. euroa.

Sähkön tuottaja olisi velvollinen maksamaan alituotantokorvauksen vuoden kuluessa siitä, kun maksuvelvollisuutta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi. Energiavirastolla olisi tällöin vuosi aikaa kuitata alituotantokorvaus sähkön tuottajalle maksettavasta tuesta. Jos sähkön markkinahinta olisi koko vuoden ajan niin korkealla, että tukea ei makseta, kuittaaminen ei ole mahdollista. Sähkön tuottajan maksettavaksi jäisi alituotantokorvaus siltä osin kuin Energiavirasto ei ole 54 §:n mukaisesti käyttänyt kuittausta.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

37 §. *Preemiojärjestelmää koskevien päätösten raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta, 2 momentissa muuttamisesta, 3 momentissa peruuttamisesta ja 4 momentissa siirrosta. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä muuttamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi, jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti taikka sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole 33 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan mukaisesti liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Tällöin sähkön tuottajan voimalaitos ei tuottaisi lainkaan tukeen oikeuttavaa sähköä sen jälkeen, kun päätös on rauennut. Raukeamisesta seuraisi myös, että tällöin sähkön tuottajalla ei olisi velvollisuutta

maksaa alituotantokorvausta. Hyväksymispäätös raukeaisi myös, kun päätöksen mukaisesti tukiaika on päättynyt ja sähkön tuottaja on maksanut alituotantokorvaukset niistä tehtyjen päätösten mukaisesti. Jos sähkön tuottaja täyttää 33 §:n 1 momentin 1—3 kohdan mukaiset velvollisuudet, olisi sähkön tuottaja sidottu preemiojärjestelmään eikä esimerkiksi voisi vapautua alituotantokorvauksen maksamisesta ilmoittamalla luopuvansa preemiojärjestelmästä. Tältä osin preemiojärjestelmää koskevan hyväksymispäätöksen raukeaminen poikkeaa siitä, mitä syöttötariffijärjestelmää koskevan päätöksen raukeamisesta säädetään 18 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiavirasto voisi muuttaa hyväksymispäätöstä, jos EU-oikeudessa tapahtuneen muutoksen seurauksena polttoainetta ei enää hyväksyttäisi uusiutuvaksi energialähteeksi tai polttoaineen käytön edistäminen tukijärjestelmän avulla ei olisi enää sallittua. Tällainen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun EU:n sääntelyssä kiinteän biomassan energiakäytön tukeminen edellyttäisi kestävyyskriteeriä koskevien säännösten noudattamista. Lisäksi Energiavirasto voisi muuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevia päätöksiä, jos päätöksessä annetun määräyksen perusteessa tapahtuisi pysyväksi katsottava muutos.

Pykälän 3 momentin mukaan Energiavirasto voi peruuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen vastaavilla perusteilla kuin syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös on mahdollista peruuttaa 20 §:n nojalla.

Pykälän 4 momentin mukaan Energiaviraston olisi siirrettävä hyväksymispäätös toiselle sähkön tuottajalle vastaavilla perusteilla kuin syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös on siirrettävissä 21 §:n nojalla. Sähkön tuotannon toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä ei kuitenkaan arvioitaisi, koska ne eivät 31 §:n nojalla ole myöskään tarjouskilpailuun osallistumisen edellytys tai 32 §:n nojalla preemiojärjestelmään hyväksymisen edellytys.

40 §. *Todentajan tehtävät.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus 33, 35 ja 36 §:ään.

43 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälän 2 momentin 3 kohdassa viitattaisiin syöttötariffijärjestelmän ja syöttötariffin sijasta tukijärjestelmään ja tukeen, jolloin sääntely koskee sekä syöttötariffijärjestelmää että preemiojärjestelmää ja niiden mukaisesti maksettavaa tukea, sekä lisäksi sähkön tuottajan maksuvelvollisuuteen. Sähkön tuottajan velvollisuudesta maksaa alituotantokorvausta säädetäisiin 36 §:ssä. Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi 2 momentin johdantokappaleessa. Virasto nimi muuttui 1 tammikuuta 2014.

48 §. *Tuotantotukisäännösten rikkominen.* Pykälän otsikossa ja pykälässä rikosnimike muutettaisiin yleisempään muotoon, *tuotantotukisäännösten rikkominen*. Lisäksi pykälän 1 kohdassa lisättäisiin viittaus 33 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohtaan sekä 2 kohdassa 35 §:ään. Mainitut preemiojärjestelmää koskevat säännökset ovat vastaavanlaiset kuin pykälässä nykyisin viitatus syöttötariffijärjestelmää koskevat säännökset.

49 §. *Maksatuksen keskeytys.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi ja 1 kohdassa lisättäisiin viittaus 30 §:ään, jossa säädetään preemiojärjestelmään hyväksymisen edellytyksistä vastaavanlaisesti kuin syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytyksistä säädetään 7—11 §:ssä. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa lisättäisiin viittaus preemiojärjestelmään hyväksymistä ja preemiojärjestelmään liittyvän seurantasuunnitelman hyväksymistä koskeviin päätöksiin. Syöttötariffijärjestelmään liittyvän seurantasuunnitelman hyväksymisestä päätetään syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevassa päätöksessä. Pykälän 2 momentissa korjattaisiin lain 300/2001 nimike sellaiseksi kuin se on muutettu lailla 1016/2015.

50 §. Palauttaminen. Pykälässä syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla, jolloin se tarkoittaisi sekä syöttötariffijärjestelmän että preemiojärjestelmän mukaista tukea.

51 §. Takaisinperintä. Pykälän 1 ja 2 momentin johdantokappaleessa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi ja syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla. Myös 1 momentin 2 kohdassa käytettäisiin tuki-sanaa. Pykälän 2 momentin 2 kohtaan lisättäisiin viittaus alituantokorvauksen määräytymiseen.

53 §. Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika. Pykälän 1 momentissa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi. Pykälän 2 momentissa syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla, jolloin se viittaisi syöttötariffin lisäksi preemioon.

54 §. Kuittaus. Pykälän 1 ja 2 momentissa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi. Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin siten, että 35 §:n mukaan maksettavasta tuesta olisi mahdollista kuitata tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain nojalla suoritettava tuulivoimamaksun erä. Lisäksi 2 momenttia täydennettäisiin siten, että 35 §:n mukaan maksettavasta tuesta olisi mahdollista kuitata sähkön tuottajalle 36 §:n mukaisesti maksettavaksi määrätty alituantokorvaus.

55 §. Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus 32, 33, 35, 36 ja 37 §:ään. Energiaviraston tarjouskilpailun ratkaisua koskeviin päätöksiin samoin kuin seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen, preemion mukaista tukea ja alituantokorvausta koskeviin päätöksiin sekä 37 §:n nojalla annettuihin päätöksiin voisi vaatia oikaisua Energiavirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Pykälän 2 momentin mukaisesti oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 1 momentissa tarkoitettua Energiaviraston päätöstä, saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tarjouskilpailun ratkaisua koskevista 32 §:n mukaisissa päätöksissä ainoastaan sähkön tuottajalla, jolle päätös on osoitettu, voidaan katsoa olevan oikeus hakea muutosta päätökseen 55 §:n mukaisesti. Päätös, jolla tietyn sähkön tuottajan voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, ei välittömästi vaikuta hallintolainkäyttölain (586/1996) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muiden sähkön tuottajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Tarjouskilpailun perusteella preemiojärjestelmään hyväksyttävä sähkön vuosituotannon määrä on rajoitettu asianomaisen vuoden valtion talousarviossa ja mahdollisesti edelleen tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Energiaviraston päätökset, joilla voimalaitokset hyväksytään preemiojärjestelmään (sitoumukset), on tehtävä asianomaisena valtuusvuonna. Tästä syystä voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mahdollisesta kumoamisesta tai palauttamisesta uudelleen käsiteltäväksi ei kuitenkaan voisi seurata, että jonkin toisen sähkön tuottajan voimalaitos voitaisiin hyväksyä preemiojärjestelmään. Sähkön tuottajalla, jonka voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään, olisi kuitenkin mahdollisuus saada hyvitysmaksu, jos 55 a §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät.

55 a §. Hyvitysmaksu. Pykälä liittyisi keskeisesti 57 §:ään esitettyyn muutokseen.

Pykälän 1 momentin mukaan muutoksenhakutuomioistuin voisi määrätä Energiaviraston maksettavaksi hyvitysmaksun, kun reaalikeynojen käyttö olisi mahdotonta. Käytännössä voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen kumoamisesta ja asian uudelleen käsittelystä ei voisi seurata, että toisen sähkön tuottajan voimalaitos olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään, kuten 55 §:n perusteluissa on tarkemmin selostettu. Hyvitysmaksu voitaisiin määrätä myös reaalikeynojen sijaan, jos reaalikeynon käyttö saattaisi aiheuttaa

muiden asianosaisten oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin mitä toimenpiteen edut olisivat.

Hyvitysmaksun määräämisen edellytyksenä olisi, että Energiaviraston 32 §:n 3 momentissa tarkoitettu päätös on hallintolainkäyttölain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla lainvastainen ja sen seurauksena valituksen tehneen sähkön tuottajan voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään. Jotta hyvitysmaksu voitaisiin määrätä, molempien edellytysten tulisi täytyä.

Pykälän 2 momentissa asetettaisiin hyvitysmaksun suuruudelle enimmäistaso. Hyvitysmaksu voisi olla enintään 4 prosenttia siitä tuen määrästä, joka sähkön tuottajalle olisi voitu maksaa ensimmäisen tukijaksona aikana. Tuen määrä laskettaisiin sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman preemion ja sähkön tuotantomäärän mukaan, eikä sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan keskiarvo vaikuttaisi tähän laskelmaan. Jos esimerkiksi sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittama preemio olisi 20 euroa/MWh sekä tuotantomäärä vuodessa 0,2 TWh ja vastaavasti neljässä vuodessa 0,8 TWh, hyvitysmaksun enimmäismäärä olisi 640 000 euroa.

57 §. Päätöksen täytäntöönpano. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen täytäntöönpanosta. Päätös voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimien kieltäisi tai keskeyttäisi päätöksen täytäntöönpanoa väliaikaisesti. Muutoksenhakutuomioistuimen tulisi tällöin kiinnittää huomiota siihen, että toimenpiteestä ei aiheutuisi muiden asianosaisten tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat. Vastaavanlaista eri etujen harkintaa liittyy muutoksenhakutuomioistuimen määräämiin täytäntöönpanon keskeytyksiin, joista säädetään julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 151 §:ssä.

Energiaviraston päätös, jolla voimalaitos hyväksytään preemiojärjestelmään, on sähkön tuottajalle edunsaava hallintopäätös. Sähkön tuottaja, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, saisi 1 momentin mukaan luottamuksensuojaa päätöksen pysyvyyden suhteen ja voisi aloittaa voimalaitosinvestoinnin valmistelun. Päätöksen täytäntöönpano vailla lainvoimaa ei 55 §:n perusteluissa tarkemmin selostetulla tavalla vaikuttaisi välittömästi sellaisen sähkön tuottajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, jonka voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään. Tällaisen sähkön tuottajan oikeusturva varmistettaisiin viime sijassa 55 a §:ssä säädetyllä hyvitysmaksulla.

Harkitessaan täytäntöönpanoa lykkäviä toimenpiteitä muutoksenhakutuomioistuimen tulisi erityisesti kiinnittää huomiota sen sähkön tuottajan oikeuksiin ja asemaan, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään. Lisäksi harkinnassa tulisi ottaa huomioon preemiojärjestelmän tarkoitus, joka on edistää ylimenokauden ratkaisuna investointeja lähivuosina uuteen uusiutuviin energialähteisiin perustuvaan sähkön tuotannon kapasiteettiin, ja hankkeiden toteutumisen vaarantumisesta aiheutuvat haitat Suomen pitkän aikavälin energia- ja ilmastovoitteiden kannalta.

Pykälän nykyinen 1 momentti siirtyisi 2 momentiksi ja 2 momentti 3 momentiksi.

58 §. Maksut. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös osallistumismaksusta, jonka tarjouskilpailuun osallistuva sähkön tuottaja olisi velvollinen suorittamaan Energiavirastolle viimeistään tarjousten jättämistä koskevana määräpäivänä.

Tarjouskilpailun järjestämisestä aiheutuu Energiavirastolle hallinnollisia kustannuksia, jotka on katettava. Tällaisia kustannuksia ovat ensisijaisesti suoraan tarjouskilpailuun liittyvät henkilöstökustannukset. Tarjouskilpailun järjestämisestä aiheutuneet kokonaiskustannukset perit-

täisiin osallistumismaksulla. Työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi osallistumismaksusta. Osallistumismaksun suuruudeksi arvioidaan noin 2 500 euroa.

Tarjouskilpailun ratkaisusta annettavat päätökset olisivat maksuttomia, ja osallistumismaksulla katettaisiin myös näistä päätöksistä aiheutuvat kustannukset. Osallistumismaksua ei palautettaisi, vaikka sähkön tuottajan voimalaitosta ei hyväksyttäisi preemiojärjestelmään.

Muutoin preemiojärjestelmästä aiheutuvien suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista ja maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

59 §. Tietojen säilyttäminen. Pykälässä syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla, jolloin se viittaisi syöttötariffin lisäksi preemioon, ja hyväksymispäätös-sana selvennettäisiin viittaamalla tukijärjestelmän hyväksymistä koskevaan päätökseen.

60 §. Tietojen toimittaminen Energiavirastolle. Pykälään lisättäisiin viittaus 35 §:ään. Sähkön tuottajan tulisi lähettää selvitys sähkön tuotannosta tariffijaksolta ja siihen liittyvä todentajan varmennus, preemion mukaista tukea koskeva hakemus ja muu 35 §:n 1 momentissa vaadittu aineisto sähköisesti Energiavirastolle.

60 a §. Tarjousasiakirjojen julkisuus. Pykälässä säädetäisiin preemiojärjestelmään liittyvien tarjousasiakirjojen, Energiaviraston täydennyspyyntöjen sekä tarjousasian käsittelyä varten laadittujen selvitysten ja muiden asiakirjojen julkiseksi tulosta. Säännöksessä noudatettaisiin samaa periaatetta kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa, jossa säädetään hankintaa ja urakkaa samoin kuin muuta tarjousten perusteella ratkaistavaa oikeustointia koskevan tarjouksen täydennyspyynnön ja tarjousasian käsittelyä varten laadittujen selvitysten ja muiden asiakirjojen julkiseksi tulosta.

1.2 Laki tuulivoiman kompensatioalueista

6 §. Tuulivoimamaksun suorittaminen. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaus tuotantotukilaissa säädettyyn preemion mukaiseen tukeen. Tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 5 §:n 1 momentin nojalla sähkön tuottaja, jonka hallinnassa on tuulivoimala tuulivoiman kompensatioalueella, on velvollinen maksamaan tuulivoimamaksun. Lain 4 §:n 2 momentin nojalla Perämeren tuulivoima-alue on laissa tarkoitettu tuulivoiman kompensatioalue.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Preemiojärjestelmään liittyviä tarkempia säännöksiä olisi tuotantotukilain 30—36 §:n nojalla mahdollista antaa valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on etenkin säätää tarkemmin 30 §:n 1 momentin 1, 6 ja 7 kohdassa tarkoitettua edellytyksestä, 30 §:n 2 momentin mukaisesta tarjouskilpailun järjestämisestä, 31 §:n mukaisesta tarjouksesta ja osallistumisvakuudesta, 32 §:n mukaisesta kilpailutettavan sähkön tuotannon määrästä sekä 33 §:n mukaisesta rakentamisvakuudesta ja seurantasuunnitelmasta.

Tuotantotukilain 12 §:n nojalla olisi myös tarpeen säätää tuotantotukiasetuksen 1 §:n 4 momentin soveltamisesta biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen osalta. Lisäksi tuotantotukilain 40 §:n nojalla olisi tarpeen täydentää tuotantotukiasetuksen 13 §:ssä säädettyjä todentajan pätevyysalueita.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä olisi tarpeen säätää tarjouskilpailun osallistumismaksusta.

3 Voimaantulo

Tuotantotukilain 14 §:n 2 momentin muutos ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Biokaasuvoimalaa ja puupolttoainevoimalaa valmisteleville sähkön tuottajille jäisi riittävästi aikaa varautua syöttötariffijärjestelmän korvautumiseen premiojärjestelmällä.

Muilta osin tuotantotukilain muutokset ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muutos ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Muutokset olisi mahdollista saattaa voimaan, kun Euroopan komissio on hyväksynyt premiojärjestelmän. Käsittelyn komissiossa arvioidaan kestävän 6—12 kuukautta.

Tuotantotukilain muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännöksen mukaan lain 30 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu edellytys olisi mahdollista täyttää myös sellaisella voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisen mahdollistavalla liittymissopimuksella, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

4 Suhde perustuslakiin ja sääntämisjärjestys

Arvioitaessa esitettyjä säännöksiä valtiosääntöoikeudellisesti tulevat kysymykseen perustuslain omaisuuden suojaa ja elinkeinovapautta turvaavat 15 § ja 18 §:n 1 momentti, oikeusturvaa koskeva 21 §:n 1 momentti, valtion veroja koskeva 81 §:n 1 momentti ja talousarvion ulkopuolisia rahastoja koskeva 87 §.

Voimalaitoksen hyväksyminen premiojärjestelmään 32 §:n mukaan voidaan ainakin jossain määrin katsoa perustavan sähkön tuottajalle perustuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden suojan piiriin kuuluvia varallisuusarvoisia oikeuksia. Sähkön tuottaja voi saada perustuslainsuojaa oikeusasemalleen ja tekemilleen investoinneille lähinnä perustuslain 15 ja 18 §:n yhteisvaikutuksen nojalla. Energiaviraston päätös olisi 57 §:n 1 momentin mukaan mahdollista panna täytäntöön välittömästi. Kyse olisi asianomaiselle sähkön tuottajalle edunsuovasta päätöksestä, jolla ei voida katsoa olevan välittömiä vaikutuksia toisen sähkön tuottajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, eikä muilla sähkön tuottajilla siten olisi hallintolainkäyttölaissa tarkoitettua asianosaisen asemaa. Jos päätöstä koskeva muutoksenhaku kuitenkin tulisi vireille, muutoksenhakutuomioistuin voisi ainoastaan poikkeuksellisesti keskeyttää tai kieltää päätöksen täytäntöönpanon väliaikaisesti.

Luvan peruuttamista tai lupaehtojen merkittävää kiristämistä pidetään yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta säädettäisiin 37 §:ssä. Sääntelyn taustalla voidaan katsoa olevan premiojärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävä peruste sekä sääntelyä oikeasuhtaisena tavoitteisiin nähden. Raukeaminen olisi 37 §:n 1 momentin mukaan seurauksena, jos sähkön tuottaja laiminlyö rakentamisvakuuden antamisen tai voimalaitoksen sähköverkkoon liittämistä koskevia olennaisia velvollisuuksia ei ole täytetty. Lisäksi hyväksymispäätös raukeaisi tukiajan päätyttyä, kun sähkön tuottaja on hoitanut premiojärjestelmään liittyvät velvollisuutensa. Hyväksymispäätöksen muuttamisesta säädettäisiin 37 §:n 2 momentissa, jonka nojalla Energiavirasto voi käsitellä asian, kun päätöksessä annetun määräyksen perusteissa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos. Käytännössä kyseeseen voi tulla lähinnä EU-sääntelyn liittyvästä tarpeesta

muuttaa hyväksymispäätöstä. Peruuttamismahdollisuus on 37 §:n 3 momentissa sidottu vakaaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että sähkön tuottajalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (PeVL 40/2002 vp, PeVL 14/2004 vp, PeVL 7/2005 vp, PeVL 20/2006 vp). Preemiojärjestelmän hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamiseen, muuttamiseen ja peruuttamiseen liittyvää harkintaa on viranomaistoiminnan ennustettavuuden kannalta pidettävä riittävän täsmällisenä, yksiselitteisenä ja sidottuna. Koska sähkön tuottajalla olisi 55 §:n nojalla oikeus saattaa Energiaviraston päätös riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi, on ehdotuksia pidettävä oikeusturvan kannalta riittävinä.

Preemiojärjestelmä olisi teknologianeutraali. Tarjouskilpailussa sähkön tuottaja voisi tehdä myös biokaasuvoimalaa tai puupolttoainevoimalaa koskevan tarjouksen. Syöttötariffijärjestelmä on päällekkäinen tukijärjestelmä. Tukijärjestelmien päällekkäisyys ei edistä uusiutuvaa energiaa koskevien tavoitteiden toteuttamista kustannustehokkaasti. Sähkön tuottajilla olisi kuitenkin 14 §:n 2 momenttiin ehdotetun muutoksen mukaan vuoden 2018 loppuun kestävän siirtymäajan mahdollista tehdä biokaasuvoimalaa tai puupolttoainevuomaa koskeva hakemus syöttötariffijärjestelmään. Siirtymäaika voidaan pitää riittävänä.

Ehdotettua sääntelyä, joka koskee sähkön tuottajan voimalaitoksen hyväksymistä preemiojärjestelmään sekä biokaasuvoimalan ja puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään koskevan hakemuksen jättämiseksi asetettua määräaika, voidaan pitää perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuuden suojan yleislausekkeen ja elinkeinovapautta turvaavan perustuslain 18 §:n kanssa kannalta hyväksyttävänä.

Energiaviraston tekemään päätökseen, jolla sähkön tuottajan voimalaitosta ei hyväksytä preemiojärjestelmään (32 §:n 3 momentti), seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen (33 §:n 3 momentti), preemion mukaista tukea koskeviin päätöksiin (35 §:n 2 momentti), alituotantokorvausta koskevaan päätökseen (36 §:n 3 momentti) sekä preemiojärjestelmään liittyvien päätösten muuttamista, peruuttamista ja siirtämistä koskeviin päätöksiin (37 §) voisi hakea 55 §:n nojalla muutosta oikaisumenettelyssä. Maksatuksen keskeyttämistä (49 §), takaisinperintää (51 §) ja kuittausta (54 §) koskeva sääntely olisi sama kuin syöttötariffijärjestelmään sovellettava sääntely, ja myös näihin liittyviin päätöksiin haettaisiin muutosta oikaisumenettelyssä.

Oikaisuvaatimusmenettelyyn tai sen laajentamiseen ei lähtökohtaisesti liity valtiosääntöoikeudellisia ongelmia (PeVL 55/2014 vp). Tarkoituksena on sovittaa yhteen nopea ja tehokas viranomaistoiminta sekä tehokkaan oikeussuojan vaatimus. Välillisesti oikeussuojakeinojen nopeutta edistävä sääntely edistää samalla perustuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua elinkeinon harjoittamisen oikeutta. Tuotantotukilain 55 §:n 2 momenttiin ei esitetä muutoksia, ja sen nojalla oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Oikeusturvan riittävyyden kannalta merkityksellinen on myös 55 a §:n mukainen hyvitysmaksu. Jos muutoksenhakutuomioistuimien katsoisi, että Energiaviraston 32 §:n 3 momentin mukaan antama päätös olisi hallintolainkäyttölain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla lainvastainen ja sen seurauksena päätöksestä valittaneen sähkön tuottajan voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään, se voisi 55 a §:n mukaan määrätä Energiaviraston maksamaan sähkön tuottajalle hyvitysmaksun. Muutoksenhakujärjestelmän voidaan kokonaisuutena katsoa turvaavan sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista. Perustuslakivaliokunta on mainittujen edellytysten täyttyessä pitänyt valituslupajärjestelmän soveltamista perustuslain 21 §:n valossa yleensä perusteltuna (PeVL 55/2014 vp).

Ehdotettua sääntelyä on oikeusturvan osalta keskeisen perustuslain 21 §:n 1 momentin kannalta pidettävä riittävänä.

Tuotantotukijärjestelmien rahoitus perustuu useissa EU-maissa sähkön käyttäjiltä perittävään maksuun. Suomessa sähkön käyttäjiltä perittävää maksua olisi perustuslain 81 §:n nojalla pidettävä verona. Tällöin edellytetään, että verolaissa säädetään verovelvollisuuden ja veron määrän perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Tarjouskilpailuun perustuvan pree-miojärjestelmän vaatimaa rahoitusta ei käytännössä ole mahdollista riittävällä tarkkuudella määritellä etukäteen, jolloin veron määrän perusteista ei ole mahdollista säätää laissa perustus-laissa edellytetyllä tarkkuudella. Suomessa ei myöskään perustuslain 87 §:n nojalla ole tosi-asiassa mahdollisuutta kerryttää sähkön käyttäjiltä perittäviä veroluonteisia maksuja rahasto-oon. Rahaston perustaminen on mahdollista vain, jos valtion pysyvän tehtävän hoitaminen tätä välttämättä edellyttää ja lakiehdotuksen hyväksymistä kannattaa määräenemmistö. Edus-kunnan budjettivallan turvaamiseksi rahastojen perustamiseen suhtaudutaan hyvin pidättyvästi (HE 1/1998 vp). Kun pree-miojärjestelmä rahoitetaan valtion talousarviosta, ei rahoitukseen sovelleta ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoja eikä tukijärjestelmää myöskään ole velvolli-suus avata toisessa jäsenvaltiossa toteutettavalle hankkeelle.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset eivät sisältäisi perustuslain kannalta ongelmallisia perus-oikeusrajoituksia tai muita valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä. Sen vuoksi on perusteltua katsoa, että ne voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) 2 §, 5 §:n 12 kohta, 14 §:n 2 mom., 40 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentin 3 kohta, 48 §:n otsikko ja 1 momentti, 49 §:n 1 ja 2 momentti, 50 §, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 53 ja 54 §, 55 §:n 1 momentti, 57 §, 58 §:n 1 momentti, 59 §:n 1 momentti, 60 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat, 2 §, 43 §:n 2 momentin 3 kohta, 48 §:n 1 momentti, 49 §:n 1 momentti osaksi, 50 §, 51 §:n 1 momentti ja 2 momentti osaksi, 53 § osaksi, 59 §:n 1 momentti ja 60 §:n 1 momentti 1426/2011, 5 §:n 12 kohta ja 55 § laissa 434/2014, 14 §:n 2 momentti laissa 1274/2015, 54 § osittain laissa 491/2013, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 434/2014 ja 261/2015, uusi 13—16 kohta, lailla 1426/2011 kumotun 4 luvun ja 30—37 §:n tilalle uusi 4 luku ja uusi 30—37 § sekä uusi 55 a ja 60 a § seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion varoista uusiutuvilla energialähteillä tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista ja tarjouskilpailun perusteella maksettavasta muusta tuotantotuesta.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

12) *sähkön tuottajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa on voimalaitos tai joka valmistelee voimalaitoksen rakentamista;

13) *aurinkovoimalalla* voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä auringon säteilyenergiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä aurinkosähköjärjestelmässä;

14) *aaltovoimalalla* voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä aaltojen liike-energiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä generaattorissa;

15) *uusiutuvan energian pienyksiköllä* kalenterivuodessa enintään 10 000 megawattituntia sähköä tuottavaa tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus;

16) *uusiutuvan energian voimalaitoksella* tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus, taikka saman sähkön tuottajan hallinnassa olevista useista samaa uusiutuvaa energialähdettä käyttävistä uusiutuvan energian pienyksiköistä koostuvaa kokonaisuutta.

Hakemus

Hakemus on tehtävä ennen kuin tuulivoimala, biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos tai puupolttoainevoimala otetaan kaupalliseen käyttöön sekä tuulivoimalan osalta, merituulivoimalan kokeiluhaketta lukuun ottamatta, lisäksi ennen kuin kiintiöpäätöksen voimassaolo päättyy. Metsähakevoimalan hyväksymistä koskeva hakemus voidaan tehdä myös metsähakevoimalan kaupalliseen käyttöön ottamisen jälkeen. Biokaasuvoimalan ja puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava Energiavirastoon viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

4 luku

Tarjouskilpailuun perustuva preemiojärjestelmä

30 §

Tarjouskilpailu

Sähkön tuottaja voi osallistua tarjouskilpailuun uusiutuvan energian voimalaitoksella, jos:

- 1) se täyttää 7 §:ssä säädetyn sijaintia koskevan yleisen edellytyksen;
- 2) se on kokonaisuudessaan uusi eikä se sisällä käytettyjä osia;
- 3) sen käyttöä tai investointia varten ei ole myönnetty valtiontukea eikä sitä koskien ole viereillä syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä taikka valtionavustuslain nojalla energiätuen myöntämistä koskeva asia;
- 4) sitä ei rakenneta sellaisen samalla paikalla sijaitsevan voimalaitoksen tilalle, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea;
- 5) siihen liittyvän käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta ei ole tehty sitovaa päätöstä;
- 6) sen rakentamisen edellytyksenä oleva maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettu asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava tai suunnittelutarveratkaisu sekä rakennuslupa tai toimenpidelupa taikka lain 171 §:ssä tarkoitettu poikkeamis päätös ovat lainvoimaisia; sekä
- 7) sähköverkonhaltijalta on saatu liittymistarjous, joka mahdollistaa voimalaitoksen liittämisen sähkömarkkina- laissa (588/2013) tarkoitettuun sähköverkkoon ottaen huomioon tarjouksessa asetetut verkon kapasiteettiin liittyvät ehdot, taikka, jos sähköverkonhaltijalta ei ole saatu mainittua liittymistarjousta, sähköverkonhaltijan kanssa on tehty sähkömarkkina- laissa tarkoitettu liittymissopimus voimalaitoksen liittämiseksi sähköverkkoon.

Energiaviraston tulee järjestää tarjouskilpailu tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla sekä tiedottaa määräajoista ja muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tarjouskilpailussa ja tarjousten tekemisessä.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksistä sekä tarjouskilpailusta ja sen järjestämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Tarjous

Sähkön tuottajan on viimeistään määräpäivänä tehtävä tarjous preemiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä sekä ilmoitettava voimalaitos, jolla sähkö on tarkoitus tuottaa. Sähkön tuottaja ei voi muuttaa näitä tietoja määräpäivän jälkeen.

Tarjouksessa on ilmoitettava tariffijakso, josta tukiaika alkaa kulua. Tariffijakson tulee olla viimeistään seuraava tariffijakso, joka alkaa, kun kolme vuotta on kulunut voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Tarjouksessa on lisäksi esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siihen mahdollisesti kuuluvista uusiutuvan energian pienyksiköistä, tarjouskilpailuun osallistumisen edellytysten täyttymisestä ja preemiojärjestelmään hyväksymisen kannalta merkityksellisistä seikoista. Tarjous tulee tehdä Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella ja sen tulee muutoinkin olla tarjouskilpailun vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen.

Sähkön tuottajan on viimeistään 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä annettava Energiaviraston eduksi osallistumisvakuus, jonka suuruus on tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna 2 eurolla megawattitunnilta. Osallistumisvakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Osallistumisvakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Tarkempia säännöksiä tarjouksesta, tarjouslomakkeesta ja osallistumisvakuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Hyväksyminen preemiojärjestelmään

Energiavirasto voi tarjouskilpailun perusteella hyväksyä preemiojärjestelmään enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti voimalaitoksia, joita koskevissa tarjouksissa preemio on alhaisin, jos myös 30 ja 31 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät eikä hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Energiavirasto voi tarvittaessa pyytää sähköverkonhaltijalta vahvistuksen siitä, että voimalaitos on mahdollista liittää sähköverkkoon. Voimalaitosta ei kuitenkaan voi hyväksyä preemiojärjestelmään, jos:

1) tarjottu preemio ei alita tarjouskilpailun rajahintaa, joka on enintään 25 §:n 1 ja 2 momentin mukainen enimmäistukitaso;

2) sähkön tuottajaan on kohdistettu 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa mainittu toimenpide tai päätös;

3) Energiaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttää sähkön tuottajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa;

4) Energiavirastolla on perusteltua syytä epäillä tarjotun preemion johtavan tilanteeseen, jossa sähkön tuottajan saama korvaus ylittäisi merkittävästi kohtuullisena pidettävät hyväksyttävät sähkön tuotantokustannukset;

5) tarjous on perustunut sähkön tuottajien välisiin sopimuksiin, sähkön tuottajien yhteenliittymien päätöksiin tai sähkön tuottajien yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua tai joista seuraa, että tarjouskilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy; tai

6) tarjouksia ei ole tehty vähintään 20 prosenttia suuremmasta määrästä sähkön vuosituotantoa kuin tarjouskilpailun perusteella voidaan enintään hyväksyä.

Voimalaitos hyväksytään premiojärjestelmään siten, että tukiaika on enintään 12 vuotta. Premiojärjestelmään hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siinä käytetystä uusiutuvasta energialähteestä, tarjouksen mukaisesta sähkön vuosituotannon määrästä ja premiosta sekä tariffijaksosta, josta tukiaika alkaa kulua ja johon tukiaika päättyy. Lisäksi päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Muissa tarjouskilpailun ratkaisua koskevissa päätöksissä kuin 2 momentissa tarkoitetuissa hyväksymispäätöksissä tulee olla tiedot ja määräykset sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta, osallistumisvakuuden vapauttamisesta sekä muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailun rajahinnasta, tarjouskilpailussa kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrästä sekä tarjousten hyväksymisestä ja hylkäämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Sähkön tuottajan velvollisuudet premiojärjestelmässä

Sähkön tuottajan, jonka voimalaitos on hyväksytty premiojärjestelmään, on:

1) annettava kuukauden kuluessa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta Energiaviraston eduksi rakentamisvakuus, jonka suuruus on tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna 16 eurolla megawattitunnilta, ja noudatettava rakentamisvakuuden osalta muutoin, mitä osallistumisvakuudesta 31 §:n 2 momentissa säädetään;

2) liitettävä voimalaitos vähintään osaksi sähköverkkoon kolmen vuoden kuluessa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta siten, että se tuottaa sähköä verkkoon, sekä viimeistään kahden kuukauden kuluttua määräajan päättymisestä toimitettava Energiavirastolle todentajan varmentama ilmoitus siitä, onko velvollisuus täytetty sekä voimalaitos kokonaan uusi eikä sisällä käytettyjä osia, ja tarkennettava voimalaitosta koskevat tiedot;

3) liitettävä voimalaitos sähköverkkoon viiden vuoden kuluessa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta siten, että se kokonaisuudessaan tuottaa sähköä verkkoon, sekä viimeistään kahden kuukauden kuluttua määräajan päättymisestä toimitettava Energiavirastolle todentajan varmentama ilmoitus siitä, onko velvollisuus täytetty;

4) toimitettava kolme kuukautta ennen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista Energiavirastolle tukeen oikeuttavan sähkön tuotannon seurantasuunnitelma, jonka perusteella voimalaitoksessa tuotetusta sähköstä voidaan saada luotettava selvitys premion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskevia päätöksiä varten;

5) tuotettava kalenterivuoden aikana:

a) voimalaitoksessa ja, jos siihen kuuluu uusiutuvan energian pienyksiköitä, myös jokaisessa tällaisessa pienyksikössä enemmän sähköä kuin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996) tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrän;

b) biokaasuvoimalassa sähköstä vähintään 90 prosenttia biokaasulla;

c) puupolttoainevoimalassa sähköstä vähintään 90 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella sekä sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön siten, että kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai, jos sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeri, vähintään 75 prosenttia;

6) tuotettava premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta tukiajan ensimmäisen neljän vuoden jakson aikana (*ensimmäinen tukijakso*)

aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia ja seuraavien neljän vuoden jaksojen (*toinen ja kolmas tukijakso*) aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia;

7) ilmoitettava Energiavirastolle pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 30 §:ssä säädettyä edellytystä, seurantasuunnitelmaa tai hyväksymispäätöksessä annetun määräyksen perustetta, ja muutoksista voimalaitoksen hallintasuhteissa; sekä

8) noudatettava, mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään kirjanpitovelvollisuudesta.

Energiaviraston on viipymättä vapautettava osallistumisvakuus, jos sähkön tuottaja antaa rakentamisvakuuden 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja rakentamisvakuus 1 momentin 2 kohdassa säädetyn määräajan päätyttyä siltä osin kuin voimalaitos on liitetty sähköverkkoon ja tuottaa sähköä verkkoon. Jos sähkön tuottaja liittyy voimalaitoksen kokonaisuudessaan sähköverkkoon ennen 1 momentin 2 kohdassa säädetyn määräajan päättymistä siten, että se tuottaa sähköä verkkoon, ja Energiavirastolle on toimitettu todentajan varmentama ilmoitus asiasta viimeistään kahden kuukauden kuluttua mainitun määräajan päättymisestä, Energiaviraston on viipymättä vapautettava rakentamisvakuus. Muutoin Energiaviraston on muutettava osallistumisvakuus ja rakentamisvakuus rahaksi ja tilitettävä ne valtiolle.

Energiaviraston tulee hyväksyä seurantasuunnitelma ennen kuin preemion mukaista tukea voidaan maksaa sähkön tuottajalle. Seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee antaa tiedot ja määräykset yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä rakentamisvakuudesta, voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisestä, sähkön tuottamisesta verkkoon ja seurantasuunnitelmasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Preemion mukainen tuki

Preemion mukaisen tuen perusteena on voimalaitoksessa 33 §:n 1 momentin 5 kohdan sekä preemiojärjestelmään hyväksymistä ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevien päätösten mukaisesti uusiutuvalla energialähteellä tuotettu sähkön määrä, josta on vähennetty voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttama sähköenergia ja puupolttoainevoimalassa lisäksi 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella tuotettu sähkö. Omakäyttölaitteisiin sovelletaan lisäksi, mitä niistä 24 §:n 1 momentissa säädetään. Preemion mukaisen tuen perusteena olevaan sähkön tuotantoon sovelletaan lisäksi, mitä 24 §:n 2 momentissa säädetään tavoitehintaan ja muuttuvaan tuotantotukeen oikeuttavasta sähkön tuotannosta. Preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön tuotannon määrä voi tukijakson aikana kuitenkin olla keskimäärin enintään tarjouksen mukainen sähkön vuosituotanto.

Preemion mukaisen tuen suuruus lasketaan tariffijakson aikana tuotetun, preemion mukaisen tuen perusteena olevan sähkön määrän, hyväksymispäätöksen mukaisen preemion ja sähkön viitehinnan 30 euroa megawattitunnilta mukaan. Tariffijaksoihin sovelletaan, mitä niistä 16 §:n 1 momentissa säädetään.

Sähkön tuottaja saa tukeen oikeuttavasta tuotannosta hyväksytyyn preemion mukaisen tuen, kun sähkön markkinahinta on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehintaa. Preemion mukaista tukea alennetaan sähkön markkinahinnan ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehintaa, mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa. Sähkön markkinahintaan sovelletaan, mitä siitä 25 §:n 1 momentissa säädetään.

Tarkempia säännöksiä preemion perusteena olevasta sähkön tuotannosta ja preemion mukaisesta tuesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Preemion mukaisen tuen maksaminen

Sähkön tuottajan on kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä toimitettava Energiavirastolle luotettava selvitys 34 §:n mukaisesta sähkön tuotannosta tariffijaksolta, preemion mukaista tukea koskeva hakemus sekä oikeat ja riittävät tiedot preemion mukaisen tuen maksamisen kannalta tarpeellisista muista seikoista. Selvitykseen tulee liittää todentajan varmennus selvityksessä esitettyjen tietojen asianmukaisuudesta.

Energiavirasto tekee hakemuksen ja selvityksen perusteella päätöksen preemion mukaisesta tuesta. Energiavirasto maksaa sähkön tuottajalle preemion mukaisen tuen tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on toimittanut hakemuksen 1 momentin mukaisesti ja muut tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Tarkempia säännöksiä selvityksen sisällöstä ja sen laatimisen ajankohdasta, hakemuksen toimittamisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja niiden varmennuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Alituotantokorvaus ja sen maksaminen

Sähkön tuottajan on maksettava alituotantokorvausta siitä sähkön tuotannon määrästä, joka alittaa tukijakson aikana 33 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti tuotettavan määrän. Alituotantokorvausta ei kuitenkaan ole maksettava niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen tai vajaus johtuu sähköverkonhaltijasta johtuvasta syystä, jos todentaja on varmentanut kyseessä olevan sähkön määrän ja vajauksen syyn. Alituotantokorvaukseen velvoittavaan sähkön tuotannon määrään sovelletaan muutoin, mitä 34 §:n 1 momentissa säädetään preemion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä.

Alituotantokorvauksen suuruus lasketaan sen perusteena olevan sähkön tuotannon määrän ja preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen preemion mukaisesti.

Energiavirasto tekee tukijakson päätyttyä päätöksen alituotantokorvauksesta, jos sitä on määrättävä maksettavaksi. Sähkön tuottaja on velvollinen maksamaan alituotantokorvauksen vuoden kuluessa siitä kun maksuvelvollisuutta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Tarkempia säännöksiä alituotantokorvauksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

37 §

Preemiojärjestelmää koskevien päätösten raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto

Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaa, jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti taikka sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole 33 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan mukaisesti liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Hyväksymispäätös raukeaa myös, kun päätöksen mukaisesti tukiaika on päättynyt ja sähkön tuottaja on maksanut alituotantokorvaukset niistä tehtyjen päätösten mukaisesti.

Energiavirasto voi muuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos EU-oikeudessa tapahtuneen muutoksen seurauksena polttoainetta ei enää hyväksytä uusiutuvaksi energialähteeksi tai sen käytön edistäminen tukijärjestelmän avulla ei ole enää sallittua taikka päätöksessä annetun määrärahan perusteella tapahtuu pysyväksi katsottava muutos. Energia-

virasto myös muuttaa seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos päätöksessä annetun määräyksen perusteessa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos.

Energiavirasto voi peruuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen, jos:

1) sähkön tuottaja on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevaan päätökseen tai muutoin siihen liittyvään harkintaan; taikka

2) edellä 30 §:ssä säädetty edellytys ei täyty taikka sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka preemiojärjestelmään hyväksymispäätöksessä tai seurantasuunnitelman hyväksymispäätöksessä annettua määräystä eivätkä asianomaiselle sähkön tuottajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Energiaviraston on siirrettävä hyväksymispäätös toiselle sähkön tuottajalle, jos sähkön tuottaja ilmoittaa kirjallisesti päätöksessä mainitun voimalaitoksen hallinnan siirtymisestä toiselle sähkön tuottajalle sekä toimittaa tarpeelliset tiedot siirron saajasta ja tämän suostumuksesta siirtoon. Siirron saaja vastaa hallinnassaan olevan voimalaitoksen osalta sähkön tuottajalle tässä laissa säädetystä velvollisuudesta ja on oikeutettu tukeen saatuaan tiedon hyväksymispäätöksen siirtämisestä. Päätäessään hyväksymispäätöksen siirtämisestä Energiaviraston on samalla tarkistettava hyväksymispäätöstä 32 §:n 2 momentissa mainittujen seikkojen osalta ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä 33 §:n 3 momentissa mainittujen seikkojen osalta.

40 §

Todentajan tehtävät

Todentaja antaa 14, 28, 33, 35 ja 36 §:ssä tarkoitetut varmennukset.

43 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja:

3) sähkön tuottajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tukijärjestelmään hyväksymisen kannalta, tuen määräytymisen, maksamisen, maksatuksen keskeytyksen tai takaisinperinnän kannalta taikka sähkön tuottajan maksuvelvollisuuden kannalta.

48 §

Tuotantotukisäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa taikka 22 §:n 2 tai 3 momentissa 33 §:n 1 momentissa 7 ja 8 kohdassa säädettyä velvollisuutta taikka

2) antaa 27 tai 35 §:ssä tarkoitettussa selvityksessä virheellisiä tietoja, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tuotantotukisäännösten rikkomisesta* sakkoon.

49 §

Maksatuksen keskeytys

Energiavirasto voi päätöksellään keskeyttää tuen maksatuksen, jos:

1) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa menettelyssä taikka että 7—11 §:ssä tai 30 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;

2) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja ei toimita maksettavan tuen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja taikka muutoin olennaisella tavalla laiminlyö tai rikkoo tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka syöttötariffijärjestelmään tai premiojärjestelmään hyväksymistä tai premiojärjestelmään liittyvän seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä annettua määräystä; taikka

3) sähkön tuottaja ei ole noudattanut 46 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä.

Energiaviraston on keskeytettävä maksatus, jos sähkön tuottaja ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

50 §

Palauttaminen

Sähkön tuottajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Jos palautettava määrä olisi enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

51 §

Takaisinperintä

Energiaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu tuki perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) ei ole noudattanut 49 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä; taikka

2) on jättänyt palauttamatta sellaisen tuen tai sen osan, joka 50 §:n mukaan on palautettava.

Energiavirasto voi määrätä jo maksetun tuen tai sen osan perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa menettelyssä;

2) ei toimita maksettavan tuen tai alituotantokorvauksen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja; taikka

3) on kieltäytynyt antamasta 43 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua aineistoa taikka avustamasta tarkastuksessa 45 §:n 3 momentin mukaisesti.

53 §

Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika

Energiaviraston on tehtävä takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun Energiaviraston tietoon on tullut 51 §:ssä tarkoitettu seikka.

Tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut syöttötariffijärjestelmään tai premiojärjestelmään hyväk-

symistä koskevan päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 50 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

54 §

Kuittaus

Energiavirasto voi päättää, että palautettava tai takaisin perittävä määrä kuitataan. Kuittaukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 30 §:ssä säädetään palautettavan tai takaisin perittävän valtionavustuksen määrän kuittaamisesta.

Energiavirasto voi päättää ilmoitettuaan kuittauksesta asianomaiselle sähkön tuottajalle, että:

- 1) 29 tai 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuitataan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) nojalla suoritettavan tuulivoimamaksun erä;
- 2) 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuitataan alituotantokorvaus.

55 §

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Energiaviraston 15, 17 ja 17 b §:ssä, 18 §:n 2 momentissa sekä 28, 32, 33, 35, 36, 37, 39 ja 54 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Energiavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

55 a §

Hyvitysmaksu

Jos muutoksenhakutuomioistuimien katsoo, että Energiaviraston 32 §:n 3 momentissa tarkoitettu päätös on hallintolainkäyttölain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla lainvastainen ja sen seurauksena päätöksestä valittaneen sähkön tuottajan voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään, se voi määrätä Energiaviraston maksamaan sähkön tuottajalle hyvitysmaksun.

Hyvitysmaksun suuruus voi olla enintään 4 prosenttia siitä sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman preemion ja sähkön vuosituotantomäärän perusteella laskettavasta tuesta, joka sähkön tuottajalle olisi voitu maksaa ensimmäisen tukijakson aikana.

57 §

Päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston 32 §:n nojalla antama päätös, jonka mukaan voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimen kiellä tai keskeytä päätöksen täytäntöönpanoa väliaikaisesti. Muutoksenhakutuomioistuimen tulee tällöin kiinnittää huomiota siihen, että toimenpiteestä ei aiheudu muiden asianosaisten tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat.

Energiaviraston 49 tai 54 §:n nojalla antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimien toisin määrää.

Energiaviraston 42 §:n 2 momentin taikka 46 tai 51 §:n nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimien toisin määrää.

58 §

Maksut

Preemiojärjestelmään hyväksymistä varten järjestettävästä tarjouskilpailusta aiheutuvien kokonaiskustannusten kattamiseksi sähkön tuottaja on viimeistään 31 §:n 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä velvollinen suorittamaan Energiavirastolle osallistumismaksun, jota ei palauteta. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää osallistumismaksusta. Muutoin tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperusteissa (150/1992).

59 §

Tietojen säilyttäminen

Sähkön tuottaja on velvollinen säilyttämään tuen maksamista varten laadittavaan selvitykseen liittyvän aineiston, kunnes kymmenen vuotta on kulunut tukijärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

60 §

Tietojen toimittaminen Energiavirastolle

Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiavirastolle 28 ja 35 §:ssä tarkoitettu hakemus ja selvitys sähköisesti.

60 a §

Tarjousasiakirjojen julkisuus

Preemiojärjestelmään liittyvät tarjousasiakirjat, Energiaviraston täydennyspyynnöt sekä tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkiseksi, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta muualla laissa säädetä, kun preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös on tehty.

Tämän lain 14 §:n 2 momentti tulee voimaan x päivänä xxkuuta 201x. Muilta osin tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain 30 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu edellytys on mahdollista täyttää myös sellaisella voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisen mahdollistavalla liittymissopimuksella, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki

tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

6 §

Tuulivoimamaksun suorittaminen

Erät maksetaan Energiavirastolle. Energiavirasto voi kuitata erän asianomaisessa tuulivoimalassa tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista ja preemion mukaisesta tuesta sen mukaan kuin tuotantotukilaissa tarkemmin säädetään.

—————
Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

—————
Helsingissä xx päivänä xxkuuta 201x

Pääministeri

Juha Sipilä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen